

La història del meu besavi

Clàudia López de Letona Solé
La Salle Mollerussa
Curs 2019/2020
Treball de recerca
Tutora TDR: Sandra Vergés

RESUMEN

Desde el principio, la pretensión del trabajo ha sido analizar el exilio del bisabuelo en Francia para evitar ir al frente de la guerra civil española pasando por los diversos campos de prisioneros, la posterior entrada de los alemanes en Francia y, como consecuencia su detención, el ingreso en los diferentes campos; y finalmente su injusta muerte. Recopilar toda esta información con el objetivo de ampliar el grado de conocimiento de que se dispone.

Se ha realizado un árbol genealógico completo de la familia, mapas indicando el recorrido del bisabuelo, entre otras cosas para esquematizar y facilitar la comprensión en todo momento del trabajo. Para poder ponerse en la piel de la época y de los diferentes sucesos, se ha visitado Alemania y Austria, todos los campos de concentración en los que el bisabuelo estuvo y se ha podido hablar brevemente con trabajadores de las asociaciones de los diversos campos. Mediante las cartas se ha podido también poner en situación, ver los pensamientos y preocupaciones de un preso que pensaba en todo momento que podría volver a casa y estar con su hijo y mujer. Para llegar a la información de primera mano, se ha realizado entrevistas a parientes de supervivientes, a los que se ha podido contactar mediante la Asociación Amical Mauthausen, a excepción del hijo de José López de Letona Angulo.

Durante este trabajo se ha llevado a cabo la mayoría de propuestas que fueron planteadas inicialmente, aun así, se tenía previsto entrevistar a supervivientes a los que se quería contactar personalmente pero ha resultado imposible debido a la incertidumbre de la mayoría de parientes de víctimas nazis.

Finalmente, este trabajo ha servido para ampliar de manera considerable la información de que se disponía de José López de Letona, divulgar una historia que permanecía prácticamente ignorada, e incluso contribuir a dignificar su memoria a través de la participación en algunos documentos estatales.

Palabras clave:

Guerra Civil

Nazis

Asesinato

Exilio

Campos de concentración

ABSTRACT

From the beginning, it was meant to be following the story from the great-grandfather's exile in France, to avoid going to the front in the Spanish Civil War, passing through the various prison camps, the subsequent German entry into France and as his arrest, his entry into the various camps and his unfair death. Reach all this information in order to expand the amount of knowledge available.

A complete family tree has been made, maps showing the great-grandfather's route among other stuff to outline and facilitate understanding the work all the time. In order to catch up on the time and the different situations, Germany has been visited, all the concentration camps in which, the great-grandfather was and it was also possible to speak shortly with workers of the different camp associations. By reading his letters, it was also possible to see the situation, thoughts and worries of a prisoner who always thought that he would come back home and be with his son and wife. To reach the first-hand information, interviews with relatives of survivors have been made, the relatives have been contacted via the "Amical Mauthausen Association" with the exception of José López de Letona's son.

During this work, most of the proposals that were initially planned have been realized, however, as it was planned to interview relatives of survivors who wanted to contact personally, has been impossible due to the uncertainty of most relatives of Nazi victims.

Finally, this work has opened our eyes to a story that could be considered to be less well-known, has greatly expanded the information we have on José López de Letona, and even corrected state documents.

Key Words:

Civil War

Nazis

Murder

Exile

Concentration camps

Index

1.	Introducció.....	4
2.	Motivació.....	5
3.	Qui va ser José López de Letona Angulo?	6
4.	El seu exili	7
5.	La trajectòria de José López de Letona	9
I.	Primera etapa: els primers mesos (de Rubí a Barcarès)	9
II.	Segona etapa: CTE	15
III.	Tercera etapa: L'entrada d'Alemanya i les seves conseqüències.....	18
6.	Anàlisi de les diferents cartes.....	31
I.	Cartes durant la primera etapa.....	31
✓	Diferents cartes.....	31
✓	Característiques conjuntes de les cartes escrites a Barcarès	33
II.	Cartes durant la segona etapa, en les CTE.....	34
✓	Diferents cartes.....	34
✓	Característiques conjuntes de les cartes escrites als CTE	39
III.	Cartes durant la tercera etapa.....	40
✓	Diferents cartes.....	40
✓	Característiques generals de totes les cartes.....	42
7.	El final i l'assassinat del meu besavi	43
8.	La història de José López de Letona en l'actualitat.....	46
9.	Experiència en el lloc exacte	48
10.	Apèndix	51

1. Introducció

La felicitat és aquell factor que tothom busca i vol assolir, no creiem en una vida sense felicitat, sense llibertat. Cada dia veiem històries que passen a l'altra banda del món de fets desastrosos, de matances i desgràcies que tothom condemna i ens hi mostrem rotundament en contra. Cap de nosaltres vol l'existència d'aquests fets demolidors per qualsevol societat però en realitat hem de saber que la felicitat que tant desitgem existeix gràcies a la presència de factors que es presenten en contra i que per tant, cada fet en la mesura que ens preocupa, que ens desmunta, ens fa apreciar la vida, dóna sentit a la felicitat.

Aquesta reflexió em va portar a pensar en un dels successos més tristos per la humanitat com són els camps de concentració i sobre els quals, crec que s'hauria de donar molta importància, no només pel que va suposar sinó també pel fet que va marcar un abans i un després. La societat va canviar la manera de veure la vida i va passar a valorar més determinats aspectes del dia a dia.

Professionalment, em voldré dedicar a les ciències però crec que la història forma part de la nostra vida i per tant, m'interessa el seu coneixement i per aquest motiu, vaig decidir tractar el meu treball de recerca de la "Història del meu besavi" perquè és l'única manera que tinc i existeix d'intentar conèixer el meu besavi i crec que serà enriquidor per tota la família .

Des de fa pocs anys que sé que el meu besavi va morir en un camp de concentració, aquest fet em fa qüestionar moltes coses i sobretot, la necessitat que tinc de trobar respostes a una mort tant injusta i sense sentit.

Durant aquests anys he visitat diferents llocs on ell va estar i m'han destapat la curiositat de saber més. El fet d'estar relacionat amb la meva família ho fa més proper i necessari però al mateix temps és més dur i difícil entendre el per què de tot plegat.

M'endinso en aquest treball per descobrir i aprendre fets que van ocórrer en un passat i mai haurien d'haver succeït. Em sento agraïda de no haver tingut que passar per aquesta situació i per això crec que és important conèixer aspectes que desconec de la meva pròpia família i poder així, recopilar informació útil per a nosaltres i sobretot, per al seu fill. Moltes vegades es deixa aquest tipus de temes com a menys importants d'explicar, no pel seu contingut històric sinó per la duresa que comporta tractar aquest tipus de temes d'humanitat i personalment, crec que se n'hauria d'aprofundir per evitar que es tornin a repetir.

Els camps de concentració i la història en general són aspectes que trobo realment molt interessants, per aquest motiu vull continuar en la investigació dels diferents temes relacionats que crec que em seran clau per poder entendre les decisions que va prendre el meu besavi i els factors que van afectar.

2. **Motivació**

La situació econòmica i social de l'època podria ser un dels motius del seu exili i tot el que això va comportar. Crec que a partir d'aquí em podré plantejar el causant de coses essencials que possiblement són l'origen d'aquesta i de moltes tragèdies.

Buscar informació sense cap tipus d'empenta o motivació complicaria la recerca, al estar relacionada amb aquesta història en el fet de ser de la família, em desperta les ganes de saber.

Des d'un primer moment i el que dona peu a començar la història són les dates d'entrades i sortides en els diversos camps. El coneixement cronològic s'hauria de complementar amb els mitjans amb els quals els presos eren transportats ja que em servirà per poder realitzar posteriorment un mapa de la seva trajectòria.

Un cop es produeix la seva entrada en els camps seria interessant saber el seu dia a dia, les feines que tenia encarregades de fer i la seva progressió en els diferents camps. Sé que pot ser difícil saber exactament quina feina en concret feia un pres però intentaré saber si menys no les feines més freqüents i que ell molt possiblement realitzava.

El meu besavi no estava sol, convivia en barracons amb presos de diverses nacionalitats i crec que em motiva saber si tenia companys espanyols i saber qui eren els qui el van acompanyar durant aquell trist camí. Molta gent d'una mateixa família va ser retinguda en camps i per això he realitzat un arbre genealògic de la meva família i conèixer els afectats.

Tots aquests punts mencionats anteriorment crec que són complementaris a un punt principal, la seva mort, un punt engrescador i motivador de la meva recerca. El desenllaç de la seva història va ser molt desafortunat i injust per això voldria saber amb la màxima precisió possible el seu assassinat.

En una guerra és difícil acceptar les morts, no estan justificades però sabem que un dels objectius, és aconseguir prevaldre respecte l'adversari però en aquest cas, no es tracta de cap guerra, tot al contrari, parlem d'un exili i trobo molt difícil entendre per què el meu avi va ser assassinat si la guerra ja havia acabat. Ell era a l'exili per evitar la guerra i tornar quan tot acabés però el dirigent o cap de l'època del govern, no reconeixia els seus ciutadans com a espanyols en el cas que no ocupessin part del territori en el moment, aquest va ser un pas per assassinar espanyols d'entre ells, el meu besavi.

Un cop tot va haver passat, ens trobem amb l'estat en xoc de molts dels familiars de les víctimes que com el meu avi, encara ara se'ls fa dur o es neguen a parlar o recordar aquests temes. Per aquests motius, vull estudiar el grau d'afectació psicològica que aquests successos impliquen.

3. **Qui va ser José López de Letona Angulo?**

Per fer recerca sobre el meu besavi, he cregut necessari fer un arbre genealògic per comprendre millor les meves arrels i també perquè me n'he adonat que investigar sobre la seva vida comportava sentir a parlar de molts altres parents.

La meua família no sempre sabia dir-me quins eren els meus avantpassats, els seus noms complets, els seus llocs i dates de naixement, a vegades ni l'ordre de més gran a més petit entre germans ... i vaig demanar-los tota la informació possible. De seguida vaig adonar-me que necessitaria ajuda i vam pensar a demanar partides de naixement, de casament, de defunció ... Van explicar-me com es feia i entre tots hem anat durant mesos reunint documentació força extensa.

A través del buscador de Google he comprovat que si demanes certificats de naixement, matrimoni o defunció, apareix un contacte amb el Ministerio de Justicia¹ des del qual es pot demanar 'tramitació en línia sense certificat digital' qualsevol document administratiu. Se selecciona comunitat autònoma i província i després es demana justificar el motiu per al qual es vol un certificat (sempre poso que és per a una investigació històrica i familiar) i demano un tipus de certificat que es coneix com 'literal', que vol dir fidel a l'original, posant les dades de la persona que busco i també les d'alguns dels meus pares, amb l'adreça postal on vull que s'envii la documentació.

No hem trobat tota la que buscàvem perquè durant la guerra hi va haver molta destrucció d'arxius, i d'alguns parents saben molt poca cosa. Però el principal és entendre qui era José López de Letona Angulo, la seva família, la seva situació personal ... i això sí crec haver-ho aconseguit.

A vegades ha calgut recolzar-me en la memòria dels meus familiars i en algun cas també en la consulta d'alguns padró de població, on acostumava a haver-hi dades com el nom, el lloc de naixement, l'edat, el temps de permanència a la població ...

Tant ell com la seva dona eren gent de muntanya, del nord d'Àlaba i de La Cerdanya. José López Angulo és el meu besavi i he descobert que tinc arrels basques i catalanes

¹ <https://sede-mjusticia.gob.es>

4. El seu exili

Ningú de la família sabia amb seguretat els motius pels quals se'n va anar. El meu avi diu que li consta que es va involucrar en algun sindicat a la fàbrica de tints i aprestos de Rubí, on treballava. Segons m'han explicat, totes les fàbriques es van fusionar i per a treballar i cobrar un sou calia tenir algun carnet de partit o de sindicat. D'altra banda, a les cartes el meu besavi sempre demanava avals perquè pugués tornar a Espanya, perquè ell no havia fet res. També es veritat que una cosina de Rubí diu que la seva mare (Juliana, la germana petita del besavi) li deia que era malvist pel capellà del poble i la guàrdia civil, però sense conèixer-ne la raó. Analitzant la situació, no sembla que tingués motius seriosos per marxar a l'exili, deixant una dona amb un nadó, i allunyant-se de la companyia de les seves germanes.

A mitjans de 1938, Franco dominava la guerra i molts ciutadans catalans es van assabentar de les nombroses morts dels fronts de l'Ebre i del Segre. Es vivia amb molta tensió i por, perquè es passava fam, tothom tenia por pels membres de la família exposats a la mort, i es temia que si Franco acabava guanyant la guerra es venjaria de tots aquells que li havien plantat cara o no li havien donat suport. No era difícil pensar en la possibilitat que els perdedors serien empresonats o executats. En aquell context, quedar-se a Rubí era exposar-se a ser detingut, assenyalat per qualsevol, interrogat i qui sap què més. El meu besavi podia tenir idees polítiques però ningú dels seus descendents les coneix. Si va marxar, és perquè calcularia que era el millor per a ell i per a la seva família. Ell mai no va fer el servei militar, demanava sempre pròrroques per poder fer-se càrrec dels seus pares, ja grans, per això és difícil pensar que tingués càrrecs greus. I quan l'Ajuntament de Rubí va convocar tots els homes perquè es trobessin localitzables i poder ser així mobilitzats en cas d'urgència, ell no es devia presentar, perquè no apareix a la llista que es conserva. Llavors, si no es comprometia amb els republicans, per què va marxar a l'exili?

Existeixen diverses possibilitats, potser se'l va obligar a anar a la guerra i va veure clarament que el més probable era morir, com tants altres en aquells mesos. Davant d'això, potser era millor abandonar la família i intentar salvar-se amb l'esperança que acabés la guerra i tornar després que no pas seguir a Rubí i ser obligat a anar al front. La meua àvia recorda haver-li sentit dir a la besàvia que la culpa la tenien 'uns amics' que el va convèncer per marxar i sembla que potser va decidir anar amb ells. No sabem concretament qui eren encara que, segurament va ser una decisió precipitada que calia prendre a temps perquè l'avanç de les tropes franquistes era imparable i imminent. No ho devia tenir molt parlat amb la besàvia, perquè, per exemple, a les cartes que ell li va escriure no sap on va anar a parar la seva dona. Això vol dir que tot no estava gaire planificat. Marxar segurament era evitar la seva

mort i per tant era millor abandonar el país que esperar a que el matessin. No hi tenia res a perdre, i per això ho deuria fer.

En aquells moments, França es trobava en crisi econòmica, i ja hi havia una dreta dominada per feixistes i xenòfobs que criticava el constant asil de refugiats de la guerra. Anar allí no era tampoc motiu de sentir-se segur ni ben acollit.

Mapa del recorregut que va fer el meu besavi des del seu lloc de residència passant pels diversos camps de concentració.²

² Mapa fet mitjançant el Google Maps.

<https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?hl=ca&hl=ca&mid=1tMwYdaUqrkQb573vq-i-1YNWNnMIPLWC&ll=48.01864732060724%2C6.575792656250087&z=5>

5. **La trajectòria de José López de Letona**

I. Primera etapa: els primers mesos (de Rubí a Barcarès)³

La guerra civil espanyola es trobava en un moment important, era possible deduir que en pocs mesos es produiria una culminació d'aquesta i que per tant el bàndol derrotat, contrari als nacionalistes, hauria d'actuar d'alguna manera per evitar ser assenyalats com a perdedors o traïdors d'aquesta manera podent ser executats o torturats.

A finals del 1938 la població que preveia la derrota del seu bàndol van decidir emprendre el camí de l'exili, molts no sabien quin era el millor camí a escollir però van decidir aventurar-se per intentar augmentar les possibilitats de supervivència o si més no alguns tenien l'esperança de retrobar-se amb familiars.

Es respirava incertesa no només amb el que passaria quan finalitzés la guerra civil espanyola sinó també de com seria el futur que els esperava en una França que es trobava en una forta crisi econòmica des de 1930 i on a més existia una dreta dominada per feixistes i xenòfobs.

La decisió era precipitada de prendre però s'havia de reaccionar a temps abans que les tropes franquistes o nacionals arribessin en territoris catalans. Totes les vies d'accés més fàcil cap al país veí es trobaven vigilades per l'exèrcit o cossos de seguretat que en reprimien les intencions d'abandonar Espanya, vista la situació del moment la gent va buscar vies alternatives més segures per emprendre aquesta emigració. Gran quantitat de gent passava a través dels boscs, ja que era una zona més difícil de vigilar i on era més fàcil d'amagar-se. Tot i potser tenir més opcions de supervivència escollint camins menys vigilats hi va haver molta gent que va ser aturada durant el camí. No tenim constància de com José López de Letona Angulo va travessar la frontera però molt probablement deuria passar per boscs per així passar més desapercebut i així era també la manera que utilitzava la majoria de la gent amb voluntat d'arribar a França.

La majoria dels exiliats van travessar per les fronteres de La Tor de Querol, Bourg Madame, Prats de Molló, Pertús i Cerbère majoritàriament. Aquests llocs es van veure col·lapsats per l'onada de refugiats els quals en un principi eren dones, nens i ancians però degut a la caiguda del front de l'Ebre el govern va ordenar evacuar la població civil i militars a França. Les fronteres franceses van regular l'entrada i la sortida de refugiats tancant i obrint les fronteres en diverses ocasions. En 28 de gener el govern francès va obrir la frontera per acollir refugiats ja que poc abans s'havia produït l'ocupació de la capital catalana. El dia 5 de febrer, el govern va permetre l'entrada de combatents o militars

³ Consulta de 'Exiliados republicanos españoles- Breve historia acerca del exilio republicano de 1939 a <http://exiliadosrepublicanos.info/es/historia-exilio>

amb la condició de cedir les armes, quan abans només era permesa l'entrada de refugiats civils. El dia més impactant va ser el dia 10 de febrer, quan van entrar unes 465.000 persones.

Desarmament dels soldats per poder passar la frontera francesa⁴.

No tenim certesa de quan el besavi va passar la frontera però el que sí sabem és que ho deuria d'haver fet a principis d'any, entre gener i febrer ja que van ser els mesos en els quals el gruix de gent va passar, potser va travessar amb l'onada de gent o potser ho va aconseguir fer abans.

L'arribada a França per part dels exiliats espanyols va ser massiva, la primera entrada es va produir a mitjans de febrer del 1939, es calcula que 464.000 persones refugiades van travessar la frontera i l'Estat francès no tenia cap estructura per acollir-les. El govern francès es preocupava cada vegada més per la guerra que amenaçava estar a punt d'iniciar-se a les fronteres del nord i l'est del seu territori i no va saber, o no va voler, anticipar-se a la tragèdia que ja és podia observar a la frontera del sud.

⁵Pas de la frontera febrer 1939.

⁴Imatge extreta de còpia digital, Biblioteca de la República.

<http://www.exiliadosrepublicanos.info/es/historia-exilio>

⁵ Imatge extreta de <http://www.horanova.cat/vuitanta-anys-de-la-retirada/>

Una munió de refugiats travessava els carrers de Cotlliure (França)⁶.

Les comarques de la Catalunya del Nord eren a primera línia i es van veure afectades per aquella gran mobilització. La població de la Catalunya del Nord el 1939 era d'uns 234.000 habitants i el territori va haver d'acollir aquell mes de febrer l'arribada de prop de 500.000 refugiats, moltes ciutats van fins i tot arribar a triplicar la seva població. Al principi, a cada zona fronterera des del litoral, resseguint l'Albera, el Vallespir, el Conflent i fins a la Cerdanya, les autoritats franceses van crear uns camps provisionals on els cossos de seguretat reunien els refugiats, els anomenats "centres d'acollida".

La majoria dels refugiats eren d'origen català ja que, abans que es produís aquest exili massiu, molta gent la qual el seu territori ja havia caigut en mans dels franquistes es va mobilitzar cap a Catalunya, tot i així també va emprendre aquell camí gent provinent d'Aragó (18%), de Llevant (14%), d'Andalusia (10,5%), de Castella la Nova (7,6%) i del nord d'Espanya (8,1%), restant així un 36,5% dels exiliats catalans.

La gran majoria dels refugiats que es van quedar França formaven parts dels sectors agrícoles i industrials, per la qual cosa els departaments meridionals van ser els que van albergar. Aquests refugiats són els que van constituir aquelles unitats de combatents que van creuar la frontera al gener i febrer de 1939. No obstant això, el cas d'Amèrica va ser una "emigració selectiva" caracteritzada per un gran nombre de refugiats vinculats a les professions liberals, intel·lectuals i polítiques.

⁶ Imatge extreta de la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.
http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/exiliados-y-emigrados-19391999--0/html/ffdf03e4-82b1-11df-acc7-002185ce6064_7.html

Aquests centres la majoria de les vegades eren prats i descampats que tenien com a finalitat reagrupar i controlar les persones: la Tor de Querol, Ocejá, Prats de Molló o Sant Llorenç de Cerdans. A llocs com la Cerdanya hi havia neu i temperatures extremes, per això els refugiats van ser evacuats a altres zones de França. Les autoritats franceses no havien preparat cap infraestructura, però sí que tenien clar que havien de tenir controlats els immigrants estrangers.

En aquell temps el Primer Ministre, va iniciar una política d'enfrontament amb els comunistes utilitzant els elements xenòfobs presents en la societat i l'opinió pública francesa. Tot això va ser causat per l'arribada de diferents onades de refugiats polítics, especialment espanyols i italians, i també per una emigració econòmica espanyola caracteritzada per un alt grau d'analfabetisme i escassa qualificació professional. Tots aquests factors van provocar en gran part de la societat francesa un cert rebuig cap als exiliats que creuaven la frontera al hivern de 1939. Mentre que les dones i els nens eren vists com a víctimes innocents de la guerra, els excombatents van ser acusats d'utilitzar aquestes dones i nens per protegir-se.

Les autoritats franceses van mostrar-se ràpidament interessades en fomentar la repatriació a Espanya o la re-emigració a tercers països com Mèxic, Xile i República Dominicana dels exiliats espanyols. Argentina va ser un dels països que més va ajudar.

L'exili republicà a França va comportar també una derivació dels refugiats al cap al Nord d'Àfrica. Mentre que les dones i els nens eren conduïts a centres d'alberg, la gran massa d'excombatents i els homes en edat militar van ser internats en camps de treball, dels quals destaquem els algerians de Morand i Suzzoni, el oranès de Relizane, es van crear també camps de càstig com el de Merijda i Djelfa.

Un cop els exiliats arribaven a França no eren agrupats tot sense miraments sinó que les autoritats franceses tenien un punt de triatge i control dels refugiats, el Voló. Des d'allà eren enviats a altres camps d'Occitània i de l'interior de França.

El primer camp obert a França va ser Argelers, inaugurat l'1 de febrer de 1939. A causa de l'entrada massiva de refugiats entre els dies 5 i 9 de febrer es va obrir al cap de 7 dies el camp de Saint-Cyprien, destinats a la majoria dels exiliats que van passar pels llocs fronterers del Pertús i Cerbère. Per als que van entrar per altres llocs fronterers es van obrir els camps de Vallespir i de la Cerdanya.

L'amuntegament en els camps d'Argelers i Sant-Cyprien va portar al govern francès a crear un altre a la platja de Barcarès per intentar descongestionar els altres dos. Successivament es van anar creant nous camps destinats a diferents tipus de refugiats.

Tot i això, la majoria dels refugiats eren dirigits cap a camps de concentració de la costa rossellonesa que ni estaven fets. Des del Voló, en grups de 500 i vigilats pels soldats, els refugiats havien de fer 30 quilòmetres més fins a Argelers de la Marenda, on es va situar el camp més important i on també es dirigien els que havien entrat per Portbou. A la platja, el primer equipament que s'hi posava eren

els pals i els filferros perquè els refugiats quedessin tancats per tres bandes ja que la quarta era el mar i per allà no s'escaparia ningú. Els equipaments sanitaris i les barraques per protegir les persones de la intempèrie van arribar més tard.

Les primeres barraques que es van anar construint eren per als ferits i malalts, alguns van passar fins a onze mesos abans de poder dormir en una barraca de fusta. D'aquesta manera milers de persones quedaven amuntegades sobre la sorra en un hivern gèlid i afectat per una forta tramuntana.

Construcció de camps de refugiats a França⁷.

Al camp d'Argelers la població va passar d'uns 20.000 habitants el dia 6 de febrer a uns 75.000 el dia 9, amb aquest pas aviat es va arribar als 100.000 i es va haver d'obrir un segon camp a Sant Cebrià que ràpidament va arribar als 80.000 refugiats. Finalment el 9 de febrer, un grup de refugiats custodiats pels cossos de seguretat van ser encarregats d'iniciar al Barcarès un tercer camp.

Els refugiats van ser traslladats d'un camp a un altre en funció del seu destí.

En concret el camp de Barcarès feia la funció de ser un lloc de trànsit per als que volien retornar a Espanya o els que s'apuntaven a les Companyies de Treballadors Estrangers (CTE), també va passar a ser camp d'entrenament per als que entrarien als regiments de marxa de voluntaris estrangers.

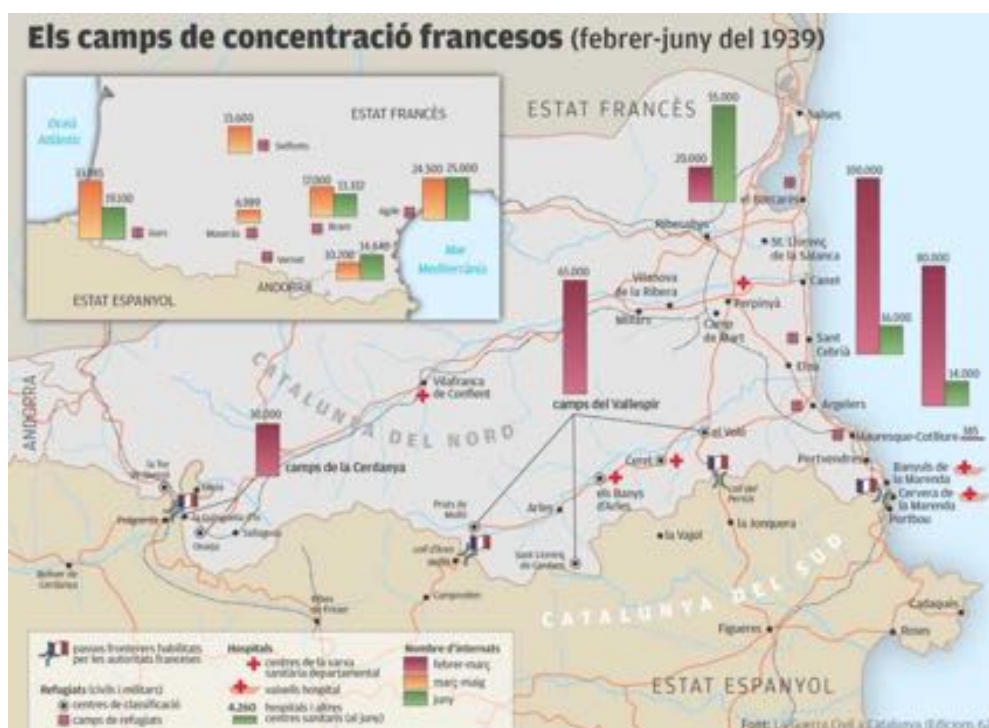
Al camp de Ribesaltes, al nord de Perpinyà, hi posaven dones i infants.

Fins i tot es van crear camps especialitzats com el del castell de Cotlliure i el de Vernet d'Arieja, que eren vistos com a camps de càstig per a refugiats considerats perillosos encara que sovint només eren militants que no havien renunciat a mantenir-se actius. Es van obrir camps més enllà de la Catalunya del Nord, a Rieucros, Montoliu, Lazeres, Ogeu i Gurs i fins a Aquitània.

⁷ Imatge del camp rossellonès d'Argelers Fons Particular Salomó Marquès. Extret de la revista sàpiens de l'any 2019. https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-contemporania/guerra-civil-i-franquisme/la-fi-de-la-guerra-civil-i-l-exili-republica_10962_102.html

En aquestes pèssimes condicions sanitàries les epidèmies de paludisme i tifus s'estenien tant com la sarna i els polls. Els hospitals locals estaven desbordats i el govern francès va preparar quatre vaixells per fer-ne vaixells hospitals: dos a Portvendres i dos a Marsella. Tot i la dificultat per plasmar amb exactitud la mortalitat que aquelles condicions van provocar, en els sis primers mesos del 1939, el nombre de morts als camps nord-catalans són d'entre 5.000 i 14.600 persones. La majoria de exiliats s'havien arriscat la vida en el seu camí cap a França i les condicions nefastes en què es veien obligats a viure van fer plantejar-se a l'últim més de l'any a 340.000 persones a abandonar França i retornar a Espanya o possiblement no es veien tant humiliats. La tornada per part d'alguns exiliats va reduir el nombre d'immigrants a 140.000.

No sabem si José López de Letona va entrar en algun altre camp francès anteriorment però sí que tenim certesa de la seva entrada en el camp de Barcarès gràcies a la correspondència intercanviada amb la meva besàvia.

Mapa del camps de refugiats a l'estat francès⁸.

⁸ Imatge extreta del diari El Punt d'Avui del 16 de febrero del 2014.
<https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/714340-tancats-entre-filferros-a-la-platja.html>

II. Segona etapa: CTE

L'última carta on José López consta que és al Barcarès és del dia 25/05/1939. Davant de la possibilitat d'esclat de la que seria la Segona Guerra Mundial, el govern francès el 12/04/1939 va obligar els estrangers sense nacionalitat i del sexe masculí entre els 20 i 48 anys d'edat a realitzar serveis per a les autoritats militars franceses. Se'ls va oferir quatre opcions:

Ser contractats personalment per **patrons agrícoles o industrials** per tal de suplir l'escassetat d'obrers.

Apuntar-se a una **Companyia de Treballadors Estrangers (CTE)**: destinats especialment a construir o participar en la fortificació de les línies de defensa francesa, línia Maginot i la frontera italiana, així com en la instal·lació de la Pipe-Line.

Legió Estrangera la qual suposava prestar serveis per la durada de 5 anys.

Regiments en **Marxa de Voluntaris Estrangers (RMVE)** que comportava a oferir els serveis "pour la durée de la guerre".

Els treballadors estaven regulats per un conveni. Es reclutaven des dels camps de refugiats, signaven un contracte que suposava un petit sou, garantint menjar, vestir i transport. Eren treballadors que estaven sota càrrec militar i que tan aviat formaven part d'una companyia com d'una altra, i estaven en un lloc com en un altre, segons conveniències.

Exemple de cartilla d'identificació d'un treballador de CTE⁹.

⁹ Imatge extreta de la web "Histoire pénitentiaire et Justice militaire": <https://prisons-cherche-midi-mauzac.com/varia/la-poudrerie-de-mauzac%C2%A0en-dordogne-une-friche-industrielle-et-militaire-oublie%C2%A0-13711>

Tant la CTE, la RMVE, així com la Legió Estrangera haurien de suposar una solució per als refugiats convençuts de no voler tornar a Espanya perquè temien les persecucions de l'extrema dreta.

També s'ha de dir que en la majoria dels casos aquestes activitats eren obligades en certa manera pels governants que amenaçaven als refugiats amb un retorn a l'Espanya franquista o bé l'ingrés en camps disciplinaris com Cotlliure o Le Vernet on el tracte que rebien era de presoners. A més a més només es podien quedar a França els familiars de treballadors d'alguna de les feines proposades.

El nombre d'allistaments és reduïa a mesura que es parlava de gent vinculada en la política els quals és negaven a obeir les propostes, mig obligacions per parts del govern francès.

Menys de 1.000 espanyols es va apuntar a la Legió; en canvi uns 6.000 es van apuntar al RMVE, ja que per als republicans espanyols era l'única forma possible d'incorporació al exercit francès.

Tenim constància que José es va unir a la Companyia de treballadors estrangers nº 101 i 102¹⁰. Per les 4 cartes conservades d'ell d'aquell període sabem que va estar a 3 indrets diferents, molt lluny del sud de França on havia estat fins llavors:

- St. François sur la Chambre, Col de la Magdalene, Savoie (agost i principis d'octubre) Hi ha 531 km des de Barcarès
- Saint Michel de Maurienne, Savoie (27 d'octubre, 10 de desembre) Hi ha 25 km al sud de St. François sur la Chambre.
- Mollans-sur-Ouvèze (02 de febrer i 23 de març) és 331 km al nord de Saint Michel de Maurienne, passa dels Alps italians als Alps suïssos i alemanys.

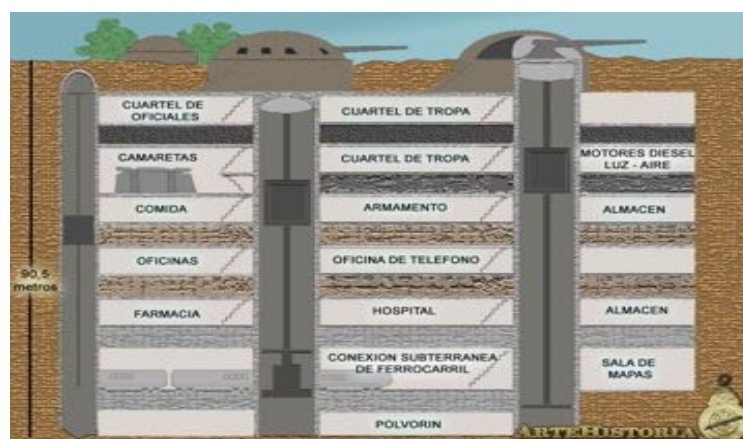
Mapa del recorregut del meu besavi per França¹¹

¹⁰ Així ho indica el document de l'Amical de Mauthausen a l'annex pàgina 127.

¹¹ Mapa fet mitjançant Google

Maps <https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?hl=ca&hl=ca&mid=1Bkt1jdQ9jjJn5beZCaMO6pPQT0tZ5qvQ&ll=47.31121843620042%2C-0.03712599270397732&z=6>

De tota manera, el més probable, donat que era als Alps i sempre en llocs fronterers, és pensar que col·laborava en la construcció de la Línia Maginot, on l'estat francès invertia molts recursos i necessitava molta mà d'obra amb caràcter urgent, donada la gairebé certesa que aviat serien envaïts. Els llocs des dels quals escriu correponen a poblets petits, de menys de 1000 habitants, situats als Alps, a tocar de la frontera italiana i suïssa.

Planol de la línia Maginot¹²

Croquis de la Línia Maginot¹³

¹² Planol extret de tv tropes : <https://tvtropes.org/pmwiki/pmwiki.php/UsefulNotes/MaginotLine>

¹³ Font: Arthistoria.com

III. Tercera etapa: L'entrada d'Alemanya i les seves conseqüències

El dia 10 de maig de 1940 Alemanya envai França i, malgrat totes les prevencions com la Línia Maginot, de seguida travessà el país i ocupà París el 14 de juny. Poc després, França es rendia. Va signar l'armistici el dia 25 de juny, i va suposar trossejar el país en dues parts: una governada directament per Alemanya i una altra tutel·lada per ella, dirigida pel mariscal Philippe Pétain, que hi col·laborava necessàriament.

França dividida en la segona guerra mundial¹⁴

L'exèrcit alemany va envair França més al nord de la Línia Maginot, per la zona coneguda com Les Ardennes. Per això no va valdre de res tants esforços contra ella ja que les tropes alemanes van avançar ràpidament, produïnt-se ràpidament la dispersió de l'exèrcit francès i de les pròpies CTE.

Aquest fet va afectar directament als republicans que treballaven a les CTE, com que els treballadors de les CTE formaven part d'unitats de treballadors utilitzats per l'exèrcit francès, van ser capturats tots plegats, inicialment com a presoners, indistintament.

Els italians, aliats d'Alemanya, detingueren i tancaren en camps provisionals de guerra (Frontstalag) tots els soldats francesos i estrangers, juntament amb civils que estaven amb ells a la frontera i que col·laboraven en la construcció de línies defensives i d'altres. Per això el meu besavi va estar fet pres després de ser detingut sorprenentment mentre treballava en la Companyia de Treballadors estrangers el 20 de juny de 1940¹⁵, (tot i que existeixen documents que parlen del 16 de juny, la majoria parlen del 20)

¹⁴ Imatge extreta de : <https://www.lasegundaguerra.com/viewtopic.php?t=8737>

¹⁵ Així ho fa constar l'Amical de Mauthausen, document a l'annex 127.

✓ Camps de refugiats:

Langres¹⁶

José López de Letona Angulo va ser portat al camp de presoners (Frontstalag) 123, situat a Langres¹⁷. Els Frontstalag són camps de trànsit i de selecció dels detinguts. La finalitat d'aquests és l'ingrés definitiu en un camp de presoners alemany, un Stalag, on segons la Convenció de Ginebra només pot haver-hi presoners de guerra que és el tractament que rebran inicialment els republicans espanyols el qual perdran més tard, passant a ser simples 'deportats'.

A Langres van fer una identificació de cada persona i unes agrupacions (per nacionalitats, per la seva condició de militar o civils...). Era un camp provisional, de trànsit (va funcionar des del juliol de 1940 fins el març de 1941). Per anar a Langres des de Mollans cal recórrer 90 km cap al nord. No hi ha una data però és probable que fos el mes de juliol, ja que és quan els alemanys van ocupar la zona del Haute-Marne, on hi ha Langres.

Posteriorment va ser portat cap a Le Mans¹⁸. La distància entre Langres i Le Mans és 450 km al nord-oest. No disposem d'una data però tenint en compte que hi ha una revista on es publiquen els presoners i el 21 d'octubre el situa encara a Langres, això en indica que va estar allà entre el 21 d'octubre i el 27 de desembre que entra a Sandbostel.

Allí hi havia un altre Frontstalag, es tractava d'una ciutat amb un important xarxa de comunicacions terrestres i ferroviàries. A Le Mans hi havia el Frontstalag 203, que se situava prop de Sablé-sur-Sarthe i també a Mulsanne. En realitat hi havia 3 camps al voltant d'aquesta ciutat¹⁹. El camp de Mulsanne tenia filferades d'una alçada de gairebé 4 metres, amb miradors de 5 metres d'alçada, sentinelles amb ametralladores cada 50 metres, i fars nocturns permanents. El menjar era escàs. Els presoners s'agrupaven en grups de 50 dins unes barraques de teules i com a llits cadascú tenia 3 kilos de palla que s'anava canviant cada mes. Hi havia crides de control de matí i de nit, i a vegades també al migdia. Alguns presoners eren enviats a granges dels voltants per a treballar.

En general es creu que com que el general Franco a Espanya tenia molt bona relació amb Hitler, el més probable és que fos advertit que alguns espanyols se'ls havia trobat enfrontant-se als alemanys. Hi ha qui diu que hi ha encara arxius secrets que no s'han desclassificat que algun dia provaran que

¹⁶ Ho sabem gràcies a : Llista officielle n°34 de prisonniers français (País, 21 Octubre del 1940) i Fichier Matriculaire des prisoniers de guerre en frontstalag, 1940-1945 . Mirar annex pàgina. 128.

¹⁷ Hi va haver molts camps, uns de més durada que altres. He consultat la guia que he trobat per internet: 'LListat de Frontstalags'. Mirar annex, pàgina 103.

¹⁸ Ho sabem gràcies a: Fitxa del deportat, Amical de Mauthausen. Mirar la pàgina 127.

¹⁹ Segons es veu al 'Llistat de frontstalags'. Mirar al document de l'annex pàgina 103.

el ministre d'afers exteriors, Serrano Súñer, igual que va intervenir per aconseguir que espanyols molt representatius fossin obligats a tornar a Espanya (com per exemple el president Companys) dels altres se'n va desentendre, abandonant-los a la seva sort, sense reconèixer-los com espanyols.

En el cas del meu besavi, mitjançant un comboi amb 254 republicans espanyols dels quals disposava l'exèrcit nazi va ser dut cap a Sand bostel. Sabem que va estar concretament a Stalag XB Lazarett i duia el número 81.496 de presoner de guerra. Des de 27/12/40 fins el 29/1/41 es trobava al camp de Sandbostel on mitjançant un tren va ser dut a Mauthausen, l'estada a Le Mans va ser curta: més tard del 21 d'octubre i abans del 27 de desembre

Mauthausen. Es va produir la seva entrada el 3/3/41, duia el nombre de presoner de 6.004. El camp es trobava a prop de Linz on és va passar aproximadament 6 mesos treballant en condicions nefastes, sense ni tant sols disposar d'una correcta o suficient alimentació, on eren maltractats i durament explotats.

Gusen. El 8/9/41 es va produir l'entrada a Gusen on li va ser assignat el nombre de presoner de 11.875.

Harthaim. Finalment va ser dut a Harthaim el 28 de setembre del 1941 on va ser assassinat.

Un grup de presos espanyols arrossegueu una vagoneta de terra en el camp de concentració nazi de Mauthausen²⁰

²⁰ Fotografia feta per Francesc Boix, supervivent de Mathausen.
Font : <https://historyrightnow.com/francesc-boix/>

- ✓ Camps de concentració: condicions, fets i característiques:

Sandbostel

El 27/12/40 es produeix l'entrada de José López de Letona en el camp de Sandbostel. Li és assignat el nombre de presoner 81.496. Allà va estar pres durant gairebé un mes. Des del camp estant, José va escriure la seva primera carta el 27 de desembre del 1940, mitjançant la qual, ens explica que es troba bé però en canvi sabem que en aquell moment es trobava en l'Stalag XB Lazarett, el que vindria a ser un hospital militar.

Sandbostel va ser el primer camp alemany en el qual va estar, el meu besavi no explicava en les cartes les precàries condicions en les que es trobava molt probablement per no preocupar la família però tot i així, tenim informació de les condicions del camp gràcies a un informe²¹ fet per encarregats alemanys, era un intent del règim nazi per poder acreditar davant la Creu Roja Internacional, que anava a tots els camps amb presoners de guerra, per avaluar si es complia la Convenció de Ginebra i poder aportar ajuda humanitària, si calia. Era un informe intern per a les autoritats alemanes on es procura quedar bé. L'informe es troba originàriament en francès dispo també de la versió en català.

Aquest informe es troba idealitzat per parts del alemanys, reflectir una bona imatge del camp els era fonamental per complir l'acord establert a Ginebra.

Seguint l'informe, Sandbostel va estar fet pels mateixos presos, els primers en arribar van ser els que van fer gran part del que després seria el seu horror.

Al moment Sandbostel estava format per 26 barracons tot i així, s'esperava la construcció de 65 més. Aquests barracons es trobaven majoritàriament fets de fusta i totxanes, cada barraca estava dividida en dos peces separades per lavabos. A cada barraca s'hi allotjaven 150 homes i es trobava distribuïda en lliteres de 3. Per la seva comoditat disposaven de palla i un parell de mantes.

Aquest camp va ser utilitzat previament per 30.000 homes, segurament per alemanys menyspreuats o mal considerats pels seus origen, nacionalitat o professió.

Constava d'una enfermeria amb 26 metges i dentistes que atenien als presos en males condicions de salut.

El menjar en el camp era correcte, els presos disposaven de racions correctes, rebien 300 grams de pa al dia i en concret la sopa era nutritiva i molt gustosa. Aquestes condicions feien que els presos estessin satisfets amb la seva alimentació.

²¹ Informe del dia 21/11/40 fet per un home de confiança dels dirigents nazis, en francès. Mirar annex pàgina 114.

La manera de vestir era acceptable, no es queixaven del fred tot i la manca de roba interior i sabates en molts casos.

La cantina era un lloc que el portaven els propis presoners, existia una reserva de productes de primera necessitat i cigarrets.

L'enfermeria constava de 5 o 6 barraques situades a 1km del camp, a més a més tenien 2 barraques destinades als pacients amb malalties infeccioses. És curava als presos del camp però també a gent de fora com francesos ferits que després repatriaven al seu país d'origen.

En el camp també existia l'evasió de la feina, els presos podien assistir a missa els diumenges gràcies als 80 capellans que hi havia. La religió no era l'unica via sinó que també existia la biblioteca on podies llegir els llibres que ja disposava o demanar el desitjat.

Els presoners tenien dret a correspondència amb la família, mitjà el qual funcionava molt bé a Sandbostel. Cada presoner rebia un sou i estaven agraïts per aquest fet.

Campament Sandbostel a l'abril de 1940²²

Resta dels barracons del camp de Sandbostel²³

²²Imatge feta pel Dr. Karl-Heinz Hochhaus a Sandbostel. Font:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2015_11_15_Gst_Lg_Sandbostel_Wachturm_IMG_4489_k.JPG

²³ Fotografia extreta de la wikipedia, d'autor flamenc, feta el 3 de maig de 2014. Font :

https://ca.wikipedia.org/wiki/Fitxer:Sandbostel_Stalag_X_B_-_Barakken.jpg

Mauthausen

El 29/1/41 un comboi amb 254 republicans espanyols va abandonar Sanbostel, en direcció a Mauthausen. José formava part d'aquests 254 espanyols.

L'entrada al camp es va produir el 3/3/41, portava el nombre de presoner de 6.004.

És va passar 6 mesos aproximadament en aquest camp fins que va ser traslladat a Gusen.

Mathausen constava de 7103 presoners el 1941, segons l'informe fet el 1945, Franz Ziereis²⁴ n'era el comandant del camp. Gràcies a les declaracions²⁵ del comandant tenim constància d'algunes de les coses que és feia en el camp i les condicions en que el presos havien de viure.

Mauthausen va ser un camp de concentració, tot i que més tard també d'extermini. Allà, les autoritats o comandants dels camps ordenaven diverses maneres de torturar i finalment executar als presoners d'aquell camp.

Abans de l'entrada dels americans als camps, hi havia l'ordre d'assasinar a tots els presoners. Havien de ser abandonats dins d'una galeria de mines en la qual només existia una sortida, la galeria estava destinada a ser volada. Molts dels presoners van ser masacrats a cops de destrat o bastonejats.

Es va construir en forma de dutxes cambres de gas. Fisicament semblaven dutxes però enlloc d'aigua, les aixetes desprenien gas el qual asfixiava els presoners. No només tenien aquesta menera d'asfixiar als deportats sinó que durant el tragente de Mauthausen a Gussen, molts també és morien.

Grunwald, un general del camp, va col·locar a 40 dones dins d'una cambra estreta, deixat-les així que s'ofeguessin elles mateixes per la manca d'aire.

Jentsch, un cap nazi conegut per ser dels més salvatges, obligava a presoners a submergir-se en aigua glassada durant hores fins que morien. Molts doctors dels camps assassinaven mitjançant injeccions intravenoses de benzina, verí, cianur i potassi... Extripaven també parts del cervell fet que va causar la mort a més d'un miler de persones.

S'ordenaven 25 bastonades als detinguts desobedients, s'enviaven presoners febles al bosc, deixant-los així morir-se de fam tot i que intentaven sobreviure menjant herba, escorça i algunes tiges de plantes.

El general Pohl va ordenar que és passés de 750 grams de menjar a 350, va donar també l'orde de no alimentar els detinguts amb deteriorament físic que posteriorment serien traslladats a Harthaim on serien assassinats en la cambra de gas. Un milió i mig d'homes van ser assassinats d'aquesta manera i, no en tenien prou amb així sinó que feien constar que era una mort per causa natural.

²⁴ Va ser el comandant de mauthausen i es va allistar en l'exèrcit i després a les SS.

²⁵ Declaracions de Franz Ziereis originals en francès, data el 24 /05/1945. Mirar annex pàgina 118.

No tenim constància de si va ser així però tot indica a que el meu besavi es trobava amb un deteriorament físic i per aquest motiu va ser dut a Harthaim .

Quan pensem en els camps nazis o de concentració, tothom creu que els desafortunats presoners van ser assassinats personalment per nazis, bé això no és així. Dins dels camps, quasi no existia la presència dels generals o comandants dels camps, ells escollien capos o encarregats els quals tenien la feina d'executar ordre enlloc d'ells i que per tant és mataven presoners entre presoners. Normalment els comandats seleccionaven els presoners amb més caràcter assassí com podrien ser criminals. Ells eren els que tenien la feina dins del camp d'encarregar-se dels presoners. Aquest fet no vol dir que els assassins fossin només els presoners en certa manera "traïdors" sinó que els comandants s'aprofitaven del seu tarannà per fer la feina més bruta.

Aquests encarregats vivien realment amb privilegis, eren alimentats en abundància i no realitzaven feines dures com la resta de presoners, també és veritat que les seves feines eren finites, els nazis tenien d'eliminar els coneixement que tenien aquests presos sobre el que realment passava en els camps, per aquest motiu eren afusellats i renovats. El mateix passava als metges i personal sanitari. Una manera de torturar que és feia servir era introduir trossets petits de fusta sota les ungles per tal de ser posteriorment arrancades. Moltes dones van ser maltractades i violades, el més curiós és que per recompensar-les es van distribuir cerveses. Feien carregar pedres de 50 km a presoners fins que no puguesin més i es moríessin.

Existia l'orde de liquidar ràpidament comissaris i polítics, se'ls va introduir en un local amb la música molt forta, amb l'objectiu d'abatre'ls amb un tret al clatell, els trets no és sentien degut a la música.

Els tatuatges d'alguns presos eren retallats, després els curtien i en feien guants i sabatilles.

En conclusió, mauthausen va ser un camp on el menjar era escàs des de bon principi i a mesura que el temps avançava s'anava reduint. Va ser un camp on es seleccionava als presoners segons el seu estat de salut i la manera d'explotar-los o matar-los augmentava proporcionalment a la seva mala salut. Dins d'un barracó dormien en lliteres de 2 i segons alguns supervivents²⁶ els malsons no venien a la nit sinó que començava al despertar-se.

Durant l'estada del meu besavi a Mathausen la meua besavi no va rebre cap carta i per tant no en sabem res d'ell.

²⁶ Testimoni extret d'una entrevista a supervivents dels camps en eldiario.es de 31/10/2017
https://www.eldiario.es/cv/Mauthausen-espanoles-memoria_0_702729996.html

Una pancarta en espanyol va saludar l'alliberament del camp de concentració de Mauthausen per les tropes americanes.²⁷

Gusen

El 8/9/41²⁸ és produeix l'entrada del meu besavi al camp de concentració de Gusen, a tant sols 5km de Mauthausen. Ell duia el nombre de presoner de 11.875.

Gusen es va construir el 1939, era un camp que degut a la proximitat amb una gran fàbrica de totxos i tres canteres destacava per ser l'ideal per explotar els presos. Aquest camp va ser molt útil per fer servir els presos com a mà d'obra però també s'ha de dir que les condicions de treball eren tant i tant extremes que els presos no acostumaven a durar més de 3 mesos.

Els primers espanyols van ser duts a Gusen el gener del 1941, venien sempre de Mauthausen, era una espècie de continuació del camp però amb l'objectiu d'explotar i al cap de poc exterminar.

José López de Letona va arribar al camp al setembre, 9 mesos després de la seva obertura, va ser dels primers espanyols en trepitjar el camp, tot i així ell no va ser assassinat allà.

Al gener del 1941 es respirava certa inquietud entre els presoners espanyols a Mauthausen, els oficials nazis separaven els espanyols entre els sans i els malalts o invàlids. Al veure això, les suposicions van començar. Molts espanyols es van oferir voluntàriament a anar a Gusen, alguns creien que portarien als malalts a l'imfermeria i altres creien que les condicions serien millor que a Mauthausen però de ben segur que això no va ser així. Si Mauthausen era cruel i aterrador, Gusen era inhumà i letal.

La majoria d'espanyols van emmalaltir, les dures condicions i la seva debilitat degut a les inimaginables condicions en les que treballaven van incentivar l'expansió de malalties com el tifus o la tuberculosi cada vegada més. Les condicions d'higiene al camp eren pèssimes, degut a les enfermetats morien centenars de persones.

²⁷ Imatge extreta del eldiario.es del dia 31/10/2017 : https://www.eldiario.es/cv/Mauthausen-espanoles-memoria_0_702729996.html .

²⁸ Informació extreta de Deportats. <http://deportados.es/hechos-gusen> .

L'hivern a Gusen va ser molt fred, s'arribava a 25 o 29 graus sota zero. Els presoners que no podien soportar més treballar, els que és trobaven més debilitats eren assassinats amb gas, submergits en aigua gelada o afusellats. Gusen va ser el punt i final de 3.959 espanyols, dintre ells no hi havia el meu besavi ja que el 28/9/41 ja figurava a Harthaim.

José, penso que va tenir la petita sort de que llits i el matalassos de palla estessin disponibles apartir del 1941²⁹ ja que abans, els primers personers del camp eren tractats com a animals, dormien a la palla del terra. El 1941 Gusen constava de 4.000 presoners.

Els camps de Mauthausen però en especial Gusen per les pitjors condicions es van convertir en els únics camps de categoria 1 de la història, és a dir, els únics camps en que es tenia la certesa de que cap presoner sortiria amb vida, aquest era l'objectiu i podem dir que tret d'algunes excepcions va ser així.

A principis del 1941 es va instal·lar el primer crematòri fixe a Gussen, va començar la feina dels presoners en les canteres.

El 14/8/41 es van enviar els primers presos cap a Hardhaim, on van ser gassegats. El meu besavi va arribar a Hardhaim el 28/9/41, Hardhaim era un camp sense barracons, tats sols constava de les instal·lacions del castell, per aquest motiu penso que el mateix dia que anaven arribant, els anaven gassejant i que per tant aquest camp no servia per explotar els presoners treballant sinò que tant sols tenia l'objectiu de reduir presoners innecesàris, en molts casos en males condicions de salut, inútils per a la feina.

Curiosament existeix una llista³⁰ en la que és preveu enviar a Dachau el meu besavi, en les dates que ell hauria d'estar sent transportat a Hardhaim. Aquesta llista no es va efectuar mai i tots els presos que hi constaven incoent al meu besvai van ser durs a Hardhaim on tots van morir.

²⁹ Informació extreta del document Cronologia camp Gussen, la pàgina 124 a l'annex.

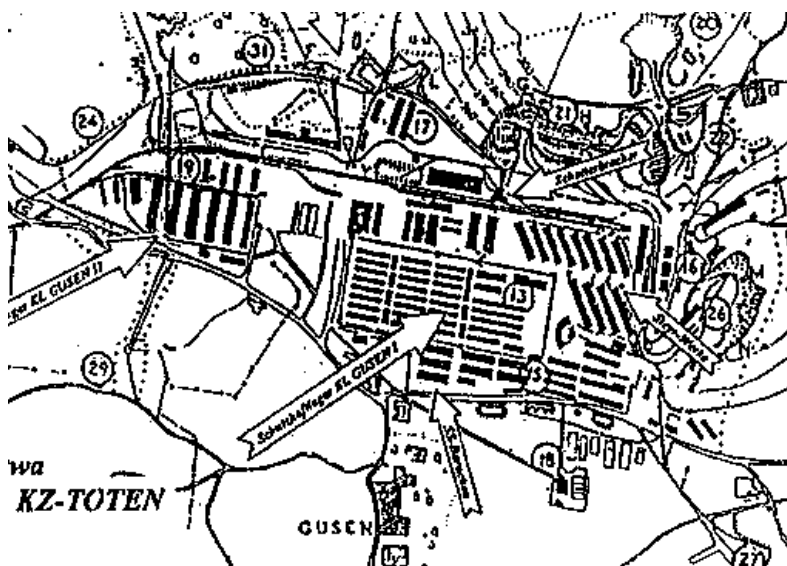
³⁰ Mirar annex document anomenat "Invalidentransport" de la pàgina 129.

Cadavers sent traslladats molt probablement al crematori³¹.

L'exercici físic desgavellat i inútil va ser un dels mètodes de "portar els reclusos"³².

Croquis del camp de Gusen³³.

³¹ Imatge extreta de:

<https://www.scrapbookpages.com/Mauthausen/KZMauthausen/Subcamps/Gusen01.html>

³² Imatge extreta de wikia.org : https://military.wikia.org/wiki/Mauthausen-Gusen_concentration_camp

³³ Imatge extreta de Jewish Virtual Library: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/kz-gusen-complex> .

Estat inimaginable dels presos de Gusen³⁴

Hartheim³⁵

La majoria dels camps de concentració van ser construïts al moment pels propis presoners del camp. Hartheim va ser diferent, antigament era un castell en el qual s'allotjaven orfes, el conegut ara com un orfenat.

El 1940 tot va canviar, un castell destinat a donar un servei a la població, on hi residien nens desafortunadament sense pares, va passar a mans de les SS. No van tardar a instal·lar un forn crematori, una aula de dissecció amb un aparell elèctric per triturar els ossos i un parell de cambres de gas.

El castell estava sent renovat per acollir persones insanes i febles les quals la majoria provenien de Mauthausen. El meu besavi en concret provenia de Gussen.

No es sap el dia exacte en que les execucions van començar però sí que consta que al maig del 1940 ja van arribar presos a Hartheim.

Els presos es portaven amb grans autobusos, amb capacitat d'entre 50 i 90 persones. Es calcula que cada dia arribaven entre 2 i 3 autobusos, tot i que alguns van dir que un dia es podia arribar a veure entre 7 i 8 busos arribar.

³⁴ Imatge extreta de Asociación para la recuperación de la memoria histórica : <https://memoriahistorica.org.es/tag/gusen/>

³⁵ Informació extreta del document "Hartheim Euthanasia" extret de la web <http://www.holocaustresearchproject.org/euthan/dameron.html>

Quan els presos arribaven, es seguia sempre un ordre. Primer de tot se'ls portava en una sala on les enfermeres els desvestien, la majoria eren fotografiats. El pròxim pas ja era la cambra de gas, els presoners hi entraven en grups de 60 aproximadament. Es desprenia el gas un cop l'aula segellada i nomès és necessitava 10 o 15 minuts per acabar amb la vida d'aquelles 60 persones innocents. El gas utilitzat era monòxid de carboni (CO).

Sistemàticamet, després de la cambra de gas venien els forns crematòris. Els cossos, ja sense vida, eren duts als forns on se'ls convertia en cendres. Al principi es feia arribar la notícia a les famílies alemanyes però cap al final ja no és prenia constància ni del lloc ni de la causa de la mort o, si es feia, la causa era falsa, de vegdes ho justificaven dient que era per alguna malatia i si rarament s'enviaven cendres a les famílies de les víctimes, no hi havia ni la certesa ni la seguretat de que aquelles cendres fossin del teu parent o bé d'un altre presoner.

Durant el període de setze mesos que Hartheim es trobava obert, es van dur a terme aproximadament unes 18.269 execusions, o bé com els propis assassins anomenaven: “desinfeccions”.

A part de l'empresonament i execusió de molts ciutadans o civils, també van ser assassinats polítics, com ja sabem cap dels assassinats en qualsevol camp es troba justificat però el motiu de l'assassinat en els polítics era diferent, els volien liquidar perquè els consideraven mentalment malalts i no capacitats per treballar, és a dir els polítics no eren duts a treballar, no els explotaven sinò que directament eren executats.

Hartheim no va ser un camp on els presoners s'estessin mesos ni dies, es calcula que desde que un autocar entrava en el camps fins que els cossos eren cremats hi havia un període de temps d'un 4 o 5 hores.

No tenim constància de quan el meu besvai va entrar a Hartheim però sabem quan va morir. Tenint en compte que Hartheim no constava de cap barracó per acollir els presos i que l'objectiu del camp era l'extermini crec que José López de Letona Angulo va arribar el mateix dia que va ser assassinat, el 28/9/41.

Autocar que portava els presos a Hartheim³⁶

³⁶ Imatge extreta de la Viquipèdia: https://en.wikipedia.org/wiki/Action_14f13

Castell de Hartheim³⁷

Cambra de gas de Hartheim³⁸

La xemeneia del castell de Hartheim desprenen fum, això ens indica que la cambra de gas estava sent utilitzada en el moment de la fotografia³⁹

³⁷ Imatge extreta de Medicina y Holocausto : <http://medicinayholocausto.blogspot.com/2012/05/el-castillo-de-hartheim-centro-de.html>

³⁸ Imatge extreta de ¿ES LA GUERRA! : <http://es-la-guerra.blogspot.com/2012/07/el-castillo-de-hartheim.html>

³⁹ Imatge extreta de Medicina y Holocausto : <http://medicinayholocausto.blogspot.com/2012/05/el-castillo-de-hartheim-centro-de.html>

6. Anàlisi de les diferents cartes

I. *Cartes durant la primera etapa*

✓ Diferents cartes

Barcarès (18/4/39)

Aquesta és la primera carta que el meu besavi envia desde Barcarès. Es pot apreciar el patiment i la inquietud que té José per no saber res de la seva dona, quasibé ja feia 5 mesos que no tenia notícies seves.

Hem de pensar que ell va anar sol a l'exili deixant la seva dona, germanes i el seu fill amb pocs mesos i, encara no sabia res d'ells. Ell no sabia que la seva dona no es trobava a Rubí, aquest fet ens diu que molt probablement la decisió va ser presa precipitadament potser per pressió familiar o bé per la guerra mateixa.

S'adreça al seu sogre, pare de Josefina. Li demana tres coses insistentment;

José vol saber on és la seva dona, li ha enviat cartes a Rubí, on abans de marxar residien juntament amb el seu fill petit. No sabia si Josefina no volia respondre les seves cartes, si no les reveia o si potser ni talt sols era a Rubí.

Demana sense cansament l'adreça d'una tieta de França ja que probablement podria decidir fer-se càrrec de José i així poder sortir del camp.

També demana que el reclamin, existien els "avals" els quals si eren concedits per alguna mena d'autoritat o poder permetien el retorn justificat del presoner.

En la carta insinua que no té diners, cap "franco", això demostraria que el que donaven al camp li era insuficient.

Apareix una adreça la qual correspon a les coordenades en que el seu barracó es situava: Campo nacionalista provisional numero 13, calle B, Barraca 57 a Barcarès.

José incorpora en prevenció de poder tornar en cada de les seves cartes: "*Arriba España, viva Franco*". Ell sempre va tenir l'esperança de poder tornar.

Sobretot el meu besavi insisteix en que es troba bé de salut per així evitar les preocupacions de la seva família.

Barcarès (19/5/39)

En la segona carta que escriu el meu besavi és dirigeix a les seves germanes i dona, segurament la carta es enviada a Rubí, és on les seves germanes i la seva dona vivien, molt probablement vivien aprop perquè se'ls dirigeix amb general a totes.

Els objectius de la carta son principalment dos:

Insisteix en la direcció de la tieta de França, les condicions no deurien ser bones perquè demana les seves senyes per aconseguir ajuda o poder viure amb ell, evitant així els camps de refugiats.

Avisa que la correspondència no va bé. Ell ha enviat moltes cartes de les quals no ha obtingut resposta, deu estar molt desesperat al no tenir notícies i al veure que comanys seus o se'n tornen a Espanya o s'espavilen per poder marxar per França.

Al llarg de la carta demana avals per així poder tornar el màxim aviat a Espanya. Com que no sap si la seva dona és troba amb elles demana a les germanes que e tot cas s'ocupin elles de demanar-los.

José s'acomiada de la carta dient: Ariba Espanya, Viva Franco. Posiblement les cartes eren obertes i revisades, per aquest motiu era astut de posar referències com aquestes per eviatar que la carta fos anul·lada o directament no s'enviés.

Barcarès (25/4/39)

En la seva tercera i última carta des de Barcarès, José es torna dirigir a les seves germanes i dona, per aquests motiu la carta deuria ser enviada a Rubí. El seu sogre no viu a Rubí, si fos el contrari segurament el citaria.

El meu besavi continuava sense rebre cap resposta a les cartes que enviava, ell té l'esperança de que reben les cartes i per això ho va repetint.

En tot moment recorda que es troba bé de salut i que no calia que és preocupessin.

En aquesta carta torna a demanar els avals⁴⁰ per ser repatriat, José deuria veure com la gent s'anava espavilant per marxar i ell ni tant sols es podia comunicar amb la família. Aquesta situació, deuria ser desesperant, doncs tot això sumat a les condicions de vida en les que es trobava deuria de ser insuportable, molt difícil de portar.

Al veure que potser hi han problemes alhora de rebre i enviar les cartes, demanava que li enviessin en un cas de tenir-los mitjançant correu certificat o bé per avió.

José torna a demanar la direcció de la tieta, no perd mai l'esperança. Ell no sap on es troba la seva dona i per això demana a les seves germanes que en tot cas es fessin càrrec dels avals, quan tornès els ho recompensaria.

Si ens hi fixem no parla mai del camp, de la situació en la que es troba o fets que li havien passat. Aquest fet ens fa veure que José estava molt preocupat per aconseguir avals o la direcció i tenia com a secundari o prohibit d'explicar el que li estava passant.

En aquesta última carta, José es despideix amb: Año de la victòria, amb això es refereix a l'any en que Franco va aconseguir el poder. Sorprenentment al final de la carta, després de la direcció en la que es trobava, suggereix que inclòguin els seus dos cognoms a les cartes, per evitar així que la carta es perdi, sent enviada a algú anomenat semblant a ell.

⁴⁰ Documents fets per gent amb reconeixement del règim de Franco.

✓ Característiques conjuntes de les cartes escrites a Barcarès

Durant la seva estada a Barcarès escriu tres cartes. Segons explica ell cada més en podia escriure dos per tant fent cas amb això hi ha hagut cartes que no han estat enviades o rebudes o que malauradament van ser destruïdes.

Si ens hi fixem, totes les cartes tenen una certa relació entre elles. A simple vista podem veure que han estat escrites en un full petit, segurament feia servir una llibreta petita.

L'encapçalament és semblant en totes les cartes, inclou a qui va dirigida la carta seguit de recordar que es troba bé de salut. En aquest punt, crec que José jugava amb mantenir la família tranquil·la i poc preocupada ja que les circumstàncies en les que es trobava no eren compatibles amb un bon estat de salut.

En totes les cartes demana els avals i la direcció de la tieta de França, se'l veu desesperat en busca de solucions per abandonar el més aviat possible el camp.

En cap cas José explica succeïdes del camp, possiblement pensaria que la gravetat o duresa dels fets podria preocupar la família o als receptors.

Cada carta acaba amb un comiat que sembla forçat com: “Ariba España, Viva Franco” o “*el año de la victoria*”. Des del meu punt de vista, José incloïa això en les seves cartes per por, ell tenia l'etiqueta de ser un refugiat i per aquest motiu no eren vistos amb bona cara, deuria pensar que incloent això en la carta no seria eliminada. Sempre apreixia les senyes del camp on es trobava.

No sabem quan el meu besavi va marxar però sabem que es va passar mesos sense saber res de la família i que això ens fa pensar que no estava planificat amb anterioritat, ell no sap que se'n havia fet de la seva dona. El que sí que estava planificat era el de recórrer a la tieta de França.

Personalement, crec que mitjançant les cartes es pot apreciar la desesperació del meu besavi, no es podia comunicar amb la família i no tenia ni avals ni llocs on anar de França, es deuria sentir molt sol.

II. *Cartes durant la segona etapa, en les CTE*

✓ Diferents cartes

La Chambre (1/8/39)

En aquesta carta, José s'adreça a la Paca. Se n'ha enterat gràcies al cunyat d'ella que la Paca ha tornat cap a Espanya, ell l'escriu a ella perquè contacti amb la seva família perquè feia temps que no en rebia notícies. L'amic o conegut del José, era rubinenc igual que la seva cunyada la Paca, ell havia tornat abans cap a Espanya amb el mateix missatge que José havia donat a la Paca però no havia rebut cap carta de la família per tant no els havia trasmès el missatge.

Ella va estar en camps també, tot tres hi van estar. En el cas dels dos noi, van estar junts.

El meu besavi aprofita la carta per dir-li que vagi a veure a les seves germanes, per això dona la direcció de la Basília i la Juliana, per tal de que la seva dona obtigui la seva adreça i posteriorment el pugui escriure. En cas que ella no estés amb les germanes, volia saber si ella era Rubí o a Mollerussa. José cada dia esperava cartes i desgraciadament no obtenia cap resposta, feia gairebé un any sense saber de la seva família.

Dona records al cunyat i diu que si un amic rubinenc el volia escriure que li donessin la direcció.

Veiem amb el "No tardando mucho nos veremos algun dia en Rubí" que ell en tot moment pensa que tornarà i que es podria reunir amb tots. Acaba donant la seva direcció.

La Chambre (4/10/39)

La seva segona carta desde La Chambre va destinada a la seva dona. José pot establir contacte amb la seva dona i rep la primera carta de les seves germanes.

Pel que lleguim, la Paca va complir amb l'encàrrec que el meu besavi li va demanar, gràcies a ell va poder comunicar-se per primera vegada des de feia un any amb la seva dona. Ara sap que la Fina i els seu fill es troben amb els tiets a Mollerussa, ell ho suposava però no tenia la direcció. José havia demanat moltes vegades la direcció de la dona en les cartes però no rebia cap resposta, cap carta.

Veiem que fa servir la paraula desesperació, estava desesperat per saber de la seva dona. Li demana que quan rebi la carta l'escrigui ràpidament i que, si pogués la certifiqués per així reduir el risc de que la carta es perdés.

José diu que no ha fet res que per tant no té de perquè preocupar-se, quan aconseguís els avals tornaria a Espanya sense problemes. S'adreça també a les seves germanes, creu que desde Rubí serà més fàcil de gestionar el necessari per aconseguir-li els avals. Demana a la seva dona atenció, quan les seves germanes tinguin els avals els passaràn a la seva dona perquè ella li fagi a ell.

El meu besavi tenia moltes ganes de veure la Fina però li demana que no pateixi perquè ell es trobava bé. José torna a repetir que sobretot posin els dos cognoms a les cartes que li vulguin enviar, potser algú es deia semblant i la carta no li arribaria.

Dona records pel tiets i acaba amb un comiat molt formal, petons també pel fill i la seva dona. Com a totes les cartes inclou la seva direcció.

St Michel de Maurienne (27/10/39)

En aquesta carta José també es dirigeix a la seva dona. No havia rebut cap carta d'ella, el dia 4 va rebre la direcció de la Fina i ràpidament es va disposar a escriure-li la carta, el dia 27 veia que no rebia la seva resposta i va decidir escriure una altra carta.

José demana que quan rebi la carta que la respongui el màxim d'aviat possible. Va tornar a demanar els avals, es veu preocupat.

José no volia esperar a tenir els avals, es va apuntar amb la gent que volia retornar a Espanya, després quan tigués els avals ja podria marxar. Li deia que quan abandonés França en direcció a casa l'hi escriuria una carta i li diu també que sobretot no li fes mandra escriure'l.

Ell tenia ganes de veure la lletra de la dona i diu que es trobava bé però que estaria millor amb la companyia del fill i la dona.

S'acomiada donant records a la dona i a la Matilde⁴¹. Finalment recorda que han de posar els dos cognoms per evitar així confusions i els envia la seva direcció.

St Michel de Maurienne ⁴²(27/10/39)

José havia escrit la carta anterior desesperat perquè no obtenia resposta, la va guardar esperant a que vingués el carter i durant la seva espera va rebre la carta de la dona. Ell com que ja la tenia escrita la hi va enviar igualment seguit d'aquesta carta que ara em dispenso a explicar.

En aquesta carta es dirigeix a la seva dona. El meu besvavi li diu que sap que li han anat donant cartes seves perquè les llegeixi, deia que estava molt content per aquell fet i que es trobava bé de salut.

Parla altra vegada dels avals, li diu que li va demanar els avals a les seves germanes perquè creia que com que elles estaven a Rubí, aconseguir-los en la cercania seria més fàcil. La Fina es trobava a Mollerussa i no li seria fàcil.

José sabia que la seva dona estava amb els tiets a Mollerussa i que tenen animalets, suggeria que els cuidessin bé perquè d'aquí poc temps vindria ell. Ell creia que al no haver fet res tornaria aviat.

⁴¹ Cosina de José López de Letona Angulo. Mirar a arbre genealògic adjuntat amb el pen.

⁴² Va ser enviada juntament amb la primera carta que porta la mateixa data (27/10/39), de St Michel de Maurienne.

El meu besavi demanava que li escrivís 2 o 3 cartes al més, el màxim que pogués. Demanava també que li enviessin la direcció del Valentí, cunyat seu, i de la tieta fracesa, això volia dir que ell deduia que es trobaven junts, que el Valentir tenia la direcció o d'alguna manera la tieta l'havia reclamat i es trobaven junts.

José demana a la seva dona una foto de l'Albert, el seu fill. Demanava il·lusionat que li ensenyés una foto seva i pogués aconseguir-ho que digués papa, que li ensenyés qui era el seu pare. Ell s'imaginava la situació desde França.

Finalment diu que enviarà una foto seva.

St Michel de Maurienne (10/12/39)

Aquesta és la tercera i última carta que escriu desde St Michel de Maurienne. En aquesta carta deia que com li havia dit anteriorment li enviava fotos seves, una per ella i l'altra pel seu fill, aprofita també per demanar-li alguna foto del seu fill i si podia d'ella també.

Ja feia 40 dies que l'havia escrit, per això insistia que l'escrivís el més aviat que pogués.

José deia que estava treballant en una casa de camp, aquesta es la primera vegada que parlava sobre la feina o la situació en que es trobava, segurament no ho havia fet abans perquè no rebia resposta, cap carta de la família i l'important en aquell moment era primer establir contacte.

Li explicava que havia rebut feia poc una carta de les seves germanes en la qual li deien que demoment no podien aconseguir l'aval, imagino que aquella carta deuria ser molt dolorosa per ell però tot i així no va perdre mai l'esperança de poder tornar amb els seus.

Les seves germanes van proposar d'eliminar la correspondència que s'enviaven amb el seu germà, José. D'aquesta manera volien suprimir el rastre, potser tenien por a ser assenyalades o que els suposés dificultats pel dia a dia.

Ell es mostrava desconcertat, preguntava si era veritat que ella s'havia emportat tot el que tenia, i si també tenia els mobles de Barcelona o no, José suggeria que es vengués els mobles si li era necessari per viure el seu fill i ella.

El meu besavi deia que tenia moltes ganes d'estar amb ells i que d'aquí poc estarien junts. Ell estava bé, no li faltava res essencial per viure però sí la seva companyia.

Finalment s'acomiada i escriu la direcció.

Mollans (2/2/40)

Aquesta es la primera carta que José escriu desde Mollans.

José explica que havia rebut la segona carta de la seva dona, es mostra content per la carta. Ell sabia que la seva dona havia rebut les fotos que ell li havia fet arribar i que li havien agradat, el que més li hagués agradat del món hagués estat passar el Nadal amb la família.

El meu besavi diu que a la pròxima carta la seva dona li enviarà fotos seves, que ho fes el més ràpid possible tot i que sabia que havia de mirar els diners. José es mostrava interessat en que la seva dona l'anés informant del que se'n feia de les seves propietats.

Ell veia que no només estava lluny sense ningú sinó que els que quedaven es trobaven enfadats entre ells o tenien problemes, ell si hi fos potser podria mediar entre les dues parts i solucionar el problema. El seu patiment va augmentar, tot i la distància intentava resoldre el conflicte. José li suggereix que no cal que digui a les seves germanes les vegades que parlava amb ell, potser tindrien gelosia i s'empitjoraria el conflicte.

José li va enviar mitjançant aquesta carta una altra foto. La seva dona li havia dit que a l'empresa del Peret, germà de la Fina, tenia molta feina i José diu que quan torni treballarà allà.

La carta es troba estripada, es pot apreciar que aquesta part tractava del Valentí, potser aquesta part va ser suprimida per la besàvia, per algun motiu que desconexem. Aquell fragment potser comprometia el Valentí i per això ho va fer. José deia que tenia ganes de venir, formar una llar on viurien com Deu mana.

Finalment es despedeix i inclou la seva direcció actual.

Mollans (27/3/39)

En la segona carta desde Mollans i la última escrita des d'un CTE, José és dirigeix altra vegada a la seva dona. Ell explica que va rebre la tercera carta amb la foto del seu fill, el meu avi, i va estar tot el dia amunt i avall mirant la fotografia tot content, volia recordar-los i poder-los veure aviat.

El meu besavi dona forces i anims a la seva dona per criar i conservar el seu únic fill. Ell sempre diu que està bé, que no fa falta que preocupin per ell, dedueixo que estava vivint en unes condicions molt dures i que es trobava tot el dia fent treball forçosos, tot i així la gent de la seva època estaven més acostumats del que estem avui dia i crec que és en part per això que diu que es troba bé. Ediventment les condicions en les que es trobava als CTE no es poden comparar amb les condicions que viurà als camps de concentració o d'extermini nazis.

En aquesta carta parla de la seva enfermetat, no sabem de quina es tracta però diu que està bé.

Explica que es va passar dies pensant en el problema que la seva dona li deia que tenia amb les seves germanes i el malament que s'havien portat amb la seva dona. Ell creia el que la seva dona li deia, la Fina només tenia la seva roba i la del seu marit, la resta ho tenien les germanes, ni tant sols li van donar el matalàs. José no volia que la seva dona visques en aquella situació i menys si el que li pertanyia ho tenien les seves germanes. Ell va proposar que demanès el matalàs o que l'anés a buscar, li va demanar que li fes saber que el que no tenia llavors ell escriuria a les seves germanes dient-los que retornessin a la Fina el que era seu. Estava disposat a firmar algun paper si era necessari, en la carta es veu molest.

José diu que escriurà a la dona del Valentí i li enviarà una fotografia, quan aconseguixi la direcció del Valentí faria el mateix.

Finalment dona records als tiets, dona i fill. Sabem que aquesta és l'última carta que tenim que es troba escrita d'aquesta manera, sense límits ni pautes. Al pròxim camp al qual anirà, el de Sandbostel li donaràn folletons reduïts i pautats per escriure les cartes.

✓ Característiques conjuntes de les cartes escrites als CTE

Totes les cartes escrites en el diferents CTE tenen unes característiques conjuntes. En totes les cartes menys en una, José es dirigeix a la seva dona, segurament ho fa així ja que feia quasibé un any que no establia contacte amb la seva dona i el fill. La primera carta però va adreçada a la Paca, s'adreça a ella per demanar-li que contacti amb la seva família, gràcies a ella José va poder parlar amb la família i sobre tot amb la seva dona.

Repeteix incansablement que es trobava bé però que com que no tenia notícies de la família se'l veu preocupat. El meu besavi no aconsegueix contacte amb la família fins que és a Mollans, fins el 27/10/39.

En totes les cartes demana els avals, es dirigeix en aquest cas a les germanes ja que creu que al ser a Rubí ho tindrien més fàcil. Al llarg del temps als CTE rep la notícia per part de les germanes de que no és possible en el moment aconseguir els avals, això deuria ser pel meu besavi un cop molt fort.

Sorprenentment no perd mai l'esperança de poder tornar, va rebre la mala notícia referent als avals i gràcies al seu positivisme crec que anava passant el dia a dia pensant que tornaria a casa algun dia.

En la majoria de cartes diu que troba a faltar a la seva dona i fill i que si pogués estar millor seria amb la seva companyia. Amb les fotos que va demanant del seu fill, crec que se l'apreciava molt i no volia perdre el contacte amb ell perquè quan fos una mica més grandet i ell tornés que el pogués reconèixer com el seu pare.

No falta gairebé mai dir que sobretot posessin els dos cognoms del José alhora d'enviar-li una carta. Ell tenia por de que les cartes no li arribessin per algun error en el nom o perquè es perdessin, per això també proposa maneres alternatives d'enviar les cartes com certificarles, volia tenir notícies de la família de la manera més ràpida i segura possible.

En totes les cartes inclou la seva direcció i es despideix en la majoria d'una manera formal. És veritat que en les cartes escrites des dels CTE, José ja no inclou "*Ariba España, Viva Franco*" sinó que de tant en tant menciona "*mi querida patria*" o de vegades fins i tot res. Això em fa veure que en la primera etapa potser rebia més pressió o tenia més por en canvi en la segona etapa que és quan escriu aquestes cartes ja es troba més relaxat en aquest aspecte, és un treballador que no veu el camí clar però té l'esperança i les ganes de tonar a casa.

III. *Cartes durant la tercera etapa*

✓ Diferents cartes

Sandbostel (27/12/40)

La primera carta desde Sanbostel conservada va dirigida a la seva dona, Josefina. Es tracta d'una targeta-postal que José escriu com a presoner de guerra nº 81.496. Sabem que es troba a Sandbostel perquè correspon amb les dates que en tenim constància que hi era, Sandbostel era un camp que es trobava distribuït o dividit per Stalags, ell diu que es troba a Stalag XB⁴³ Lazarett, aquesta és una altra pista que ens diu que la carta va ser escrita des de Sandbostel.

El terme "Lazarett" vol dir hospital en alemany, es trobava en un hospital per aquest motiu m'imagino que deuria estar dèbil o patia de la seva malaltia que la Josefina ens havia mencionat en les anteriors cartes.

Aquestes cartes estaven regulades per la Convenció de Ginebra⁴⁴, contenia els drets que tenien els presoners de guerra.

Havien passat molts mesos des de l'última carta conservada, no tinc cap explicació a aquest fet però en tot cas crec que podria ser degut a que es va produir una destrucció de les cartes per part de la meva besavia.

En la breu carta, José desitja que estiguin bé. Això no és el que més li preocupa sinó que se'l veu inquiet per tenir notícies de la seva dona. Portava dos anys a l'exili i no havia aconseguit establir contacte amb el seu cunyat, el Valentí. Tots dos havien marxat a l'exili per tant m'imagino que la dispersió un cop allà era molt gran, amb pocs dies perdies de vista als companys i existia molt moviment de presoners i refugiats.

Finalment es despedeix formalment.

⁴³ Camps de presoners de guerra per a homes de tropa i suboficials.

⁴⁴ Tots els presoners de guerra tenien dret a correspondència amb familiars i amics, les cartes no es podien veure afectades o suprimides per motius disciplinaris, el nombre de cartes que es podien escriure eren pactades entre els països involucrats, s'entenia que les cartes s'escriguessin en la llengua materna de cada presoner i no podien contenir informació del camp.

Destinació: Sandbostel (7/4/40)

Aquesta carta és l'única que tenim que va escriure la meva besavia. Personalment no crec que aquesta carta l'hagués llegit el seu home, el José ja que no seria possible que arribés a Sandbostel i li enviesin altra vegada a casa, la correspondència que es feia servir era d'anada (escrita pel presoner) i tornada (escrita per receptor). El que possiblement va passar va ser que Josefina enviés la carta li si retornessin per algun motiu.

La meva besavia va escriure a José en un targeta oficial d'un camp alemany per tant portava el segell nazi i era de censura obligada, el contingut de les cartes no podia ser d'informació o fets dels camps, aquest tipus d'informació era censurada i per tant la carta era anul·lada.

La carta va destinada a Sandbostel, a Stalag XB Lazarett. Josefina diu que havia escrit 4 cartes però que el seu marit li havia dit que no havia aconseguit cap resposta, s'aprecia una manca de notícies per parts dels dos que podria ser molt decebedora i desconcertant.

Veien això, sé que s'han perdut cartes en les quals José diu a la dona que no ha rebut les cartes que la dona ha enviat, penso que es van perdre pel camí.

El final d'aquesta carta es troba esborrat o estripat per tant no sabem les seves intencions, si que sabem però que tractava del Valentí, es pot apreciar el seu nom i seguidament la frase acaba tallada.

Sandbostel (29/1/41)

Aquesta és la segona carta que tenim que va escriure José López de Letona Angulo desde Sandbostel, també és l'última des d'aquell camp i l'última que tenim, no disposem de més cartes escrites pel meu besavi. En aquesta carta es dirigeix a la Fina, a la seva dona. José aprofita per dir-li que no ha rebut notícies seves, personalment crec que el fet de no obtenir resposta a les cartes que enviava el feia sentir molt sol i abandonat. Ell diu que en el cas que arribi aquesta carta que ell estava escrivint que siusplau si respongués el més aviat possible, estava desesperat per saber d'ells.

La carta va dirigida altra vegada a Sandbostel XB Lazarett, això vol dir que s'havia passat gairebé un mes a l'hospital. En l'hospital segurament l'anaven ajudant a trobar-se millor, oferint-li cures mínimes però no deuria ser dels favorits per donar-li penicilina, només es donava penicilina als presos que els veien amb possibilitats per recuperar-se bé i tornar a la feina, això em fa pensar que José es trobava débil.

El meu besavi diu que li suposaria una gran alegria de rebre una carta de la seva dona després de 7 mesos sense saber-ne res. José no sabia res tampoc del Valentí tot i que li havia escrit en diverses ocasions. En aquell moment ell es trobava passant per diverses presons, primer Argelers, seguidament Girona i finalment Puig Cerdà.

José dona records als tiets i a la Matilde, la seva cosina. Finalment envia petons i abraçades per la Fina i molts pel nen també.

✓ Característiques generals de totes les cartes

Durant el temps que he analitzat les diferents cartes que el meu besavi va anar escrivint, me n'he adonat que segueixen totes unes característiques i que a mesura que va anar passant el temps, depenent del lloc en que es trobava i com era qualificat les cartes seguien un patró o un altre.

En totes les cartes el meu besavi fa saber que es troba bé, conserva la salut. Jo crec que dóna tanta importància en aquest fet perquè es concient de que les preocupacions de la família només empitjorarien el seu dia a dia, deu veure necessari utilitzar les cartes com a carta de motius familiars o els diversos problemes que se'ls van anar plantejant, per evadir la seva ment però també per sentir-se més útil i present.

La destinació de les cartes ha estat un tema difícil, primer va haver de contactar amb la família, gràcies a una amiga que retornava a Espanya ho va poder aconseguir després d'un procés amb grans esforços i patiment. Un cop ho va aconseguir, va destinar les cartes que conservem a la seva dona, a la Fina i a les seves germanes, també n'hi ha una pel seu sogre. Tot i així sabem que hi havia cartes que havien anat destinades al Valentí, no sabem si el final va enviar alguna carta amb algun amic de Rubí.

El gran tema de la majoria de les cartes eren els avals, José volia tornar el més aviat possible a casa, no perdia mai l'esperança de fer-ho i per això demanava incansablement que aconseguissin els avals. Ell, desde la distància intentava organitzar la millor manera d'aconseguir-los o la més factible, proposava que les seves germanes se'n fessin càrrec enlloc de la seva dona perquè elles vivien a Rubí. José destina molt pes a donar records als familiars i amics, principalment a la seva dona i fill que troba a faltar com res en el món. Al llarg de les cartes existeix una progressió, a les primeres cartes José vigila molt en posar sempre i no descuidar-se "Arriba Espanya, Viva Franco" o bé altres signes que podrien agradar als seus opositors franquistes. Crec que incloïa aquests termes en un principi en el qual la por predominava molt més en el seu cos, la novetat i la incertesa que tenia es veuen més en les primeres cartes.

Cap a la meitat final de les cartes que conservem, José s'atreveix a explicar que es trobava treballant en una casa de camp, en principi segons la Convenció de Ginebra els presoners no podien informar sobre les feines i accions que es donaven a terme en els camps, tot i així ell ho deuria considerar de poca afectació a les censures obligatòries que la carta s'hauria de sotmetre posteriorment.

Finalment he de reconèixer que aquestes cartes han aconseguit sorprendre'm i entristir-me en certa manera, els continguts de les cartes és de l'època, el meu besavi les escrivia des del camp estant, m'és molt difícil d'entendre com va aguantar tant temps vivint en aquelles condicions i considero que va ser algú exemplar, aquesta manera de fer veure que tot anava bé i intentar així evadir a la família de preocupacions quan realment ho estava passant inmesurablement malament. Gràcies amb aquestes cartes m'he pogut posar més a la pell del que va passar al meu besavi i m'ha ajudat molt a entendre, deduir i suposar coses que van passar.

7. **El final i l'assassinat del meu besavi**

José López de Letona Angulo va morir asfixiat en una cambra de gas del camp d'extermini de Hartheim, la mort es va produir el 28/9/41, la seva dona no se'n va assaventar oficialment fins 7 anys més tard, el 1948 quan va rebre la notícia. Ella al veure que la guerra s'havia acabat el 1945 i que anaven passant els anys i el seu marit no retornava es deuria pensar que no es trobava viu.

Al moment d'actuar moltes vegades no es raona el suficient, el que va passar no ho podia ni oblidar i retreure a ningú però estar clar que el mínim que les famílies poden esperar és una sincera disculpa. Una vegada la guerra acabada venen les reflexions més profundes, el silenci inunda les poblacions afectades i la buidor dels carrers preval. El sentiment de culpa de les potències que van haver actuat d'aquella manera tant incomprensible i inhumana és comença a sentir. És llavors quan comencen les compensacions, Alemanya es sentia culpable i arrepentida, ara era un país horroritzat pel que els seus compatriotes o fins i tot els propis assassins supervivents havien estat capaços de fer, no només pel sorprenent que era que gent de tant aprop, amb la qual es compartien tantes coses hagués estat capaç d'actuar d'aquella manera sinó que aquella manera de fer les coses passava els límits de racionalitat i humanitat. Així la Josefina Font va rebre la seva compensació, eren 17.617 Marcs l'equivalen a 9.000 euros actuals, ara mateix 9.000 euros no suposen cap tipus d'ajuda i molt menys pensant que 9000 euros són l'equivalent a tota una vida d'un pare de família tot just començant a crear la seva llar. L'Albert, al seu torn va rebre 1933 euros. Jo m'imagino la situació; una dona vídua amb un fill petit, vivint a casa d'uns tieta de Mollerussa, ben lluny del lloc de residència i amb la postguerra per endavant. Jo no sé en que pensava el govern alemany però em fa la sensació que 11000 euros a una dona amb escassetat econòmica la qual ja no pot recolzar-se amb el sou del marit perquè l'hi van decidir arrebatat la vida com si ni tant sols fos un animal de granja no són suficients ni per tancar la ferida ni per donar una empenta econòmica.

Més tard, molt més tard, quan l'Albert ja era gran, va tenir temps de tenir fills i fins i tot de tenir nets, el govern francès va decidir que aquell era el moment per passar pàgina, admetre els errors, empatitzar i ser solidaris amb els familiars de les víctimes. Fa mes o menys 6 anys que el meu avi va rebre una compensació econòmica, el govern francès el va deixar escollir entre rebre una pensió o rebre el capital d'una sola vegada, ell va escollir la segona opció. Aquells dies el meu avi no es trobava d'humor, no admetia que l'intentessin compensar econòmicament una persona, un assassinat, era com que no et retornaven el pare però a canvi et donaven uns quants diners. Ell deuria pensar que era millor acceptar les disculpes formalment en forma de diners i així ho va fer. Al moment en que els diners van ser ingressats al seu compte, automaticament se li va prendre una part d'aquells diners amb

l'excusa dels impostos. L'estat espanyol, un estat el qual va abandonar al meu besavi com a tants milers d'espanyols, els van deixar a un altre país on l'únic que els hi anava era la sort. Espanya en cap moment s'ha dignat a demanar disculpes, a empatitzar amb els familiars de les víctimes sinò totalment el contrari, va girar-los el cap, donar-los l'esquena i amb el cap ben alt, amb la seguretat d'innocència. Bé, aquestes característiques són aspectes que tots els ciutadans amb voluntat d'obrir el ulls, de veure la realitat tal i com és, sabem que aquests són els trets del que ha estat el nostre país i el que malauradament més o menys continua sent. Doncs Espanya no en va tenir prou castigant a les víctimes o familiars sense el reconeixement de culpa sinò que també ha pres el 21% de les compensacions que han anat rebent els familiars per part d'altres països més dignes, Espanya s'ha dedicat a treure part de l'única cosa que moltes famílies tenen de les seves víctimes, d'això se'n diu no conèixer l'ètica ni fer l'esforç per fer-ho.

Tot això són fets que ens caracteritzen com a país, un país fet pels dirigents i acatat pels ciutadans per por a ser durament reprimits.

El millor dia de la vida de molts supervivents va ser el dia que es va produir l'alliberament dels camps, just quan la 2na guerra mundial va haver acabat. Molts països van ràpid reclamar i acollir als seus supervivents, Espanya però continuava sense reconèixer als seus ciutadans els quals havien sobreviscut al malson nazi. Alguns van decidir no tornar i altres van voler tornar al país, doncs bé els valents que va decidir tornar van ser empresonats i se'n va fer el que van voler.

A diferència d'Espanya les dos potències també culpables, van reconèixer els errors comesos, a més a més van incloure en la seva justícia lleis que no permetran que tot allò torni a passar. Són culpables, estic d'acord però existeixen dos tipus de culpables, els que en fred són capaços d'entendre i arrepentir-se de les enormes errades que han comès i els que no els ha caigut la bena dels ulls i encara no admeten ni els fets ni la desgràcia que han causat. En la mesura que no es modifiquen lleis per evitar una possible 3ra guerra mundial i que no veuen el possible perdó, és que encara veuen la seva mentalitat com a possible.

No he conegut el meu besavi, ni tant sols a la besvia però veig en el meu avi una sensibilitat i rabia en aquest tema que m'ha permès apreciar la duresa de tot el que va suposar la guerra. Personalment crec que la millor manera d'evitar que tot això es repeteixi és fer-ne difusió i ensenyant aquesta etapa de la humanitat, la cara negra de la moneda que tot i els mals records s'ha de tenir present, no s'ha d'oblidar el punt en el que els éssers humans podem arribar. Si no evitem avui en dia la guerra, prevenint-la mitjançant l'explicació d'exemplars o tenint com a model la pau, no tindrem mai més l'oportunitat de previndre-la, la pròxima guerra mundial que esperem que mai succeixi no tindrà supervivents.

El judici de Nuremberg, ha estat el més important de tot això, van haver-hi uns fets desgarradors que van succeir però un cop passats els poders mundials històricament es van unir i van ser capaços de compartir la justícia internacional i jutjar els majors assassins de tota la història. El fet de que es vagi fer justícia, va ser una manera almenys d'ajudar a les famílies a passar pàgina i un pas que vam fer com a societat mundial.

Vaig decidir de fer aquest treball perquè ho veig com una oportunitat d'establir contacte amb aquest besavi que sense voler va marcar a la meva família. Aquest treball de recerca pot remoure sentiments i records en el meu avi que no estic segura que siguin del tot del seu agrat però l'he decidit fer pel meu besavi.

8. **La història de José López de Letona en l'actualitat**

El dia 7/7/19 em vaig dirigir amb la família a conèixer a Dolors Font Calderer al seu lloc de residència, Ribes de Freser.

En la investigació familiar sobre el meu besavi va sorgir la necessitat de trobar-nos amb la Dolors, cosina del meu avi. El seu pare, Valentí Font va aventurar-se al exili igual que José López de Letona, els seu cunyat. Els dos van emprendre un camí similar fins que Valentí mitjançant una tieta francesa va aconseguir fugir dels camps de refugiats francesos .

Per altra banda, el meu besavi no va poder . No va ser possible per dos motius:

Havia perdut l'adreça de la seva tieta francesa, ell la demanava insistentment en quasi bé cada carta però no la va poder aconseguir mai .

França va quedar dividida en dos, la part del nord vorejant el màxim la costa , estava sota el poder alemany i en canvi la part del sud es trobava sota poder francès tot i així influenciat pels alemanys. Bé, el meu besavi es trobava en aquell moment a la zona nord de França i això va suposar que el detinguessin a Langres i ja no tingués més opcions de tornar al seu país.

Al seu torn Valentí es trobava a la zona governada pels francesos i gràcies a la seva tieta com he dit abans va poder fugir dels camps i tornar a Espanya. Evidentment, era millor la possibilitat de tornar a Espanya que no pas la d'estar sota les mans dels alemanys, tot i així, quan Valentí va arribar a Espanya va haver d'estar a la presó durant bastant temps.

Mitjançant el testimoni de la Dolors, sabem amb part la història del seu pare i podem apreciar així com dins d'una mateixa família existia més d'una persona que havia fugit, en aquest cas veiem com canviava la situació depenent de la França en la que et trobaves.

Parlant ens en vam adonar que l'Antonio Llopis, marit de Dolors, tenia un tiet que va sobreviure a Mauthausen, José Llopis Bonavila.

Aquesta trobada m'ha impactat molt, tant per les històries que explicaven els dos com veure el freqüent que era abans tenir víctimes a la família o de la guerra civil o de la barbàrie nazi.

9. Experiència en el lloc exacte

Visita a Alemanya i Austria

- Dia 1 dedicat al treball de recerca

El segon dia de viatge per fi va arribar i era el moment d'emprendre el viatge cap a Mauthausen, Gussen i Hardheim.

El primer destí va ser **Mauthausen**, aparquem el cotxe i la primera cosa que veig va ser l'espècie de muralla que envoltava o protegia el camp. No em podia creure que una cosa tant aparentment ben feta, i fins i tot bonica hagués estat un lloc de tortura constant i assassinats. Existeixen dues entrades al camp, des de la pedrera o des de la porta principal, nosaltres vam escollir la segona. Quan era al davant vaig notar una mena de pessigolleig, estava molt nerviosa, aquella porta era la mateixa que havia vist en la típica foto de l'alliberament per parts dels americans als espanyols a Mauthausen, la mateixa en la qual el 1945 hi penjava la polèmica pancarta. Vam passar la porta i vam entrar directament a la plaça roja, allà és on reuneixen tot els presoners per primera vegada, era gran però cap cosa. Vam continuar i vam trobar una altra entrada, era la que donava a dins del pròpi camp, als barracons. Quan entres dones en una immensa plaça anomenada Appelplatz, aquell era el lloc de desinfecció dels presoners, tot i així també era on es feien les crides per dur a terme el recompte durant el dia, s'acostumava a fer entre dos i tres vegades al dia, també servia com a càstig diari dels presoners o com a tècnica de desgast, els cridaven i els feien estar hores i més hores plantats, un testimoni⁴⁵ explica que especialment els dies de més fred, pluja o tempesta eren els dies més indicats per fer-los romandre allà. Un cop els presoners eren classificats per gènere i per condicions sanitàries automàticament eren conduïts al subterrani, allà els feien despullar, els depilaven de dalt a baix, els feien deixar les seves pertinences i els feien dutxar. Aquest procés el considero un procés pel qual es vol aconseguir anular la personalitat de cadascú, passaves de tenir un nom a ser un simple número. Tothom rebia un mono de ratlles del camp amb una insígnia que deia la procedència de cada presoner, en aquest cas el meu besavi no portava la espanyola perquè els espanyols es consideraven sense pàtria, el govern els havia abandonat a la seva sort. Baixar al lloc on tot això havia passat va ser un dels cops més forts del viatge, tot es conservava, semblava real, me'ls podia imaginar. En aquell lloc hi havia un llibre per als visitants i familiars per poder aportar unes paraules a la història, ho vaig fer sense

⁴⁵ Informació entreta de l'audioguia del camp de Mauthausen a la qual vaig tenir accés.

pensar-m'ho i crec que és una bona manera de deixar alguna cosa en un lloc en el qual el meu besavi va estar patint.

Un cop vam sortir del subterrani vam continuar al llarg de la gran plaça, allà es trobaven uns quants barracons els quan vaig entrar un per un, no mels imaginava així, esclar que faltaven les lliteres i complements però em va impactar, tot de fusta dividit per habitacions. Cada barracó estava pensat per 300 persones però les nit a Mauthausen no acabaven del més tranquil i moltes vegades per por, els presoners entraven al primer barracó que trobaven i això feia que de vegades s'arribes als més de 600 presoners per barracó.

Al camp és poden veure també els crematoris, llocs d'experiments o d'autopsia, foses comunes i la pedrera on el meu besavi molt probablement va treballar al ser un dels primers espanyols en arribar als camp per l'any que va entrar. Després de visitar tot el camp vam anar al museu, allà estaven exposats monos, gorros, targetes identificatòries, pertineses dels presos però sobre tot era un lloc de molta fotografia, dibuixos dels pròpis presos i informació de primera mà, com per exemple dels dirigents nazis dels camps la qual m'ha estat molt útil. A les tres d'aquell mateix dia vam abandonar el camp i ens vam dirigir a Gussen.

En la seva època **Gussen** era tant o més gran que Mauthausen, fins i tot constava de dos camps, Gussen I i Gussen II, tot i així no es conservava res de res que pugués visitar, hi ha una mena de coberta on els familiars i coneguts dels presos poden deixar records o trobar-se més aprop dels seus familiars durament assassinats. Em va sorprendre que s'hagues enderrocat tot dels camps però quan vam entrar a una mena de sala amb fotografies que es troba al costat de la coberta vaig veure que alguns edificis que formaven part del camp existien avui dia sense quasi cap reforma, simplement es van vendre i ara són de propietat privada, una manera d'eliminar història i fer oblidar el que va passar.

El tercer i últim camp que vam visitar va ser **Hardheim**, no es com la majoria de camps són sinó que es un castell, molt bonic i ben conservat. Allà no existien habitacions per als presos sinó que la majoria de vegades arribaven i al mateix dia ja eren assassinats, era un camp d'extermini, no de concentració i per tant els presos tants sols hi anaven a morir. També va ser un lloc important d'experiments, veient les fotografies de l'exposició se'm posava la pell de gallina constantment, feien barbaritats inimaginables amb nens i adults, especilment si tenien alguna mena de dificultat i també val a dir que prestaven especial interès amb els bessons fet que m'inqueta encara mes. Hi ha qui diu que gràcies a aquells anys d'experiments i tortures se li va permetre a la medicina avançar amb una rapidesa excepcional, tot i així anava en contra de la llibertat personal i dels drets humans en tot moment, no tenen cap mena de justificació. A Hardheim en aquest cas els feien a tots els presos fotografies en el cas d'experimentar amb ells per veure l'evolució i no perdre'ls de vista, tot va ser cremat per eliminar el màxim de proves possibles.

Com he dit el castell es conserva bé, t'ofereixen una exposició dels fets però sobre tot i el més important és que vaig poder estar al lloc on el meu besavi va ser executat, a la cambra de gas. Caminant pel castell et vas imaginant el que va passar i personalment vaig passar por, el silenci asusta i els pensaments et fan viure l'època.

Visitar els camps ha estat una experiència molt emotiva i sobretot familiar, hem pogut visitar llocs on José va estar i apreciar d'una manera molt simple el que va passar, penso que s'hauria d'obligar al estudiants a visitar almenys una vegada a la vida algun camp de concentració, és història i és clau per evitar un possible ressorgiment de la crueltat humana.

- Dia 2 dedicat al treball de recerca

Bé, no va existir un segon dia dedicat al treball, teníem pensat d'anar a Nuremberg a veure el palau de justícia on el judici més important de la història va tenir lloc però justament aquell dia es trobava tancat i no ens va ser possible anar-hi un altre dia. No era un dels llocs més importants del meu treball, ja que ho són els camps però al llarg de la meva recerca i veient la importància del judici hem feia il·lusió anar-hi, tot i així pot esperar i hi tornarem de ben segur.

Resum i conclusió de les visites

Estic contenta d'haver pogut visitar els camps, és una cosa que porto esperant quasi tota la vida de fer però degut a l'edat i el poc coneixement en el tema no hi hem anat abans. Penso que al estar fent aquest treball, al saber exactament el que va passar he pogut apreciar i entendre més alguns familiars meus el que veia i ens explicaven, estic agraïda a les associacions que han conservat i mantenen en condicions els camps, encara més amb aquest treball que m'ha permès obrir els ulls a una història que la podríem considerar passada però que es troba present en la memòria dels familiars en especial.

10. Apèndix

❖ Final de la tragèdia i judici de Nuremberg⁴⁶

Per acabar d'explicar la història del meu besavi, veig necessari d'explicar la part més encertada i merescuda de tot aquest procés inimaginable. El judici de Nuremberg va ser el judici més important de la història, es van jutjar els responsables d'aquell barbàrie inhumana, es van tenir en compte per primera vegada els drets humans en la sala de l'audiència nº600 del Palau de la Justícia de Nuremberg.

Alguns dirigents nazis com Adolf Hitler o Himmler⁴⁷ es van suïcidar, això no volia dir que la resta quedessin impunes. Les quatre potències guanyadores⁴⁸ de la guerra no estaven disposades a deixar passar aquell horrorós infern que havia estat l'actuació i l'explotació envers els civils i soldats per part seus enemics.

El membres dirigents del nazisme havien estat detinguts, la guerra havia acabat però el rencor seguia en peu.

Al principi del judici la fiscalia es va trobar que hi havia cententars de milers de soldats nazis que havien torturat, engegat les cameres de gas, afusellat i executat, aquells eren tots manats, era veritat però això no els treia la culpa. El cas era que els dirigents nazis tenien literalment les mans netes, no disparaven o afusellaven, s'encarregaven de manar, en aquell moment no existia cap marc jurídic que els imputés, van haver de començar de zero i replantejar-se no només el cas sinó també la manera de jutjar-lo.

L'1 d'Octubre de 1946 es va donar a conèixer la sentència del judici. Aquest judici va ser clau pel progrés de la justícia i sobretot per la manera en que la gent apartir d'aquell moment passaria a actuar, era la primera vegada que els drets humans prenen el protagonisme en un judici, es condemnava crims que havien anat en contra de la humanitat.

Es van jutjar també organitzacions criminals; les SS, la Gestapo⁴⁹, el Govern del Reich⁵⁰... El judici de Nuremberg va durar 218 dies i van declarar prop de 240 persones.

1600 espanyols supervivents van assistir al judici com a testimonis, d'entre ells destaca el català Francesc Boix, el qual va aportar les seves pròpies fotos, va ser testimoni del moment de les fotos i al mateix moment ell n'era l'autor.

⁴⁶ Informació extreta del diari La Nación : <https://www.nacion.com/el-mundo/nuremberg-el-castigo-de-la-cupula-nazi/V4HMJKPAFZGENCWR4WTVZ5GKUA/story/>

⁴⁷ Va ser un polític de l'Alemanya Nazi i cap dels SS.

⁴⁸ Estats Units, la Unió Soviètica, França i Gran Bretanya.

⁴⁹ Va ser la policia secreta oficial de l'estat a Alemanya nazi.

⁵⁰ Tot el govern nazi.

Es van fer afirmacions molt i molt difícils d'entendre, un soldat que feia de guaradespatlles del fiscal jefe recorda que en el judici algun acusat deia que *“les víctimes no eren vistes com a éssers humans, això canviava les persepectives, matar a essers inferiors era diferent”*. Sentir això fa posar la pell de gallina a qualsevol, el problema no era que es volien venjar d'alguna cosa matant a tota aquella pobra gent innocent sino que jo penso que el problema es trobava en la seva psicologia, des del moment en que penses que una sola "raça", que dóna la casualitat que és la teva és l'única bona i per aquest fet s'ha de matar a la resta del món pel simple fet de ser diferent es que alguna cosa va malament. Executar a éssers de la teva espècie per prevaldre tu o bé explotar als inferiors et fa ser el débil, jo crec que perquè el alemanys volguessin extingir la resta d'espècies suposadament "inferiors" és que es trobaven acomplexats per algun motiu, assassinar amb algú per sobreviure no està justificat però s'entén d'alguna manera, en canvi les actuacions nazis no tenien cap sentit, simplement eren assassins en busca de preses fàcils, matar per matar, i si podien torturar o aprofitar-se'n millor.

Durant el judici es va projectar una pel·lícula d'Auschwich, els autors d'aquella massacre enlloc d'acoxar el cap o veure's penedit es van veure sorpresos per aquells fets que "mai haurien dit que poguessin passar ni sabien que havien passat". Molts testimonis deien que no tenien constància del crims i fets que es deia que havien passat, tot i així no va ser suficient, les proves i imatges esgarifoses els enculpaven obertament. Es va mostrar pots amb sabó fet d'humans i fins i tot caps que servien de petjapapers.

L'1 d'Octubre ja es sabia qui moriria a la forca, qui es passaria la vida a la presó i qui seria absolt. Els càrrecs eren de conspiració, crims contra la pau i contra la humanitat. Quan es van disposar a llegir la sentència les llums de la sala es van atenuar, el tribunal va fer el respectuós acte de no deixar fotografiar les cares dels acusats al rebre la sentència. Els acusats es van mostrar indiferents respecte la sentència, com si no els afectés.

Van haver-hi acusats que es van suïcidar abans de morir deshonrradament executats, prenent-se pastilles de cianur. Cal destacar el poc sentiment de culpa que sentien el acusats, Rudolf Hess⁵¹ deia que tornaria a repetir el que va fer inclús sabent amb anterioritat que moriria a la foguera.

Alguns consideren que el judici de Nuremberg va suposar la derrota al feixisme.

Aquest judici crec que va ser una lliçó d'humanitat a aquells que en mancava, una lliçó d'empatia a aquells que només es veuen a ells com a possibles vençedors o dirigents, una lliçó d'autocorreció de pensaments que no es creen paral·lels a la condició i dret de vida, per aquests fets defenso que va valer la pena i va ser indispensable de fer el judici.

Gràcies amb aquest judici es va aconseguir redirigir la societat europea.

⁵¹ Va ser un militar i polític alemany.

❖ Dirigents nazis

No tenia pensat d'incloure aquest punt dins del meu treball però a mesura que l'he anat fent he vist que m'era necessari.

Quan vas informan-te del desastre nazi, t'imagines la situació. Això em portava moltes vegades a voler veure les cares que aquests dirigents nazis tenien, no em podia imaginar quina cara feia una persona tant dolenta, inhumana i malvada. Per això he decidit de buscar imatges dels principals caps de l'assassinat més gran de tota la història, dins dels qual hi consta assassinat el meu besavi.

Franz Ziereiz⁵²Himmler⁵³Rudolf Hess⁵⁴

⁵² Fotografia extreta personalemet del museu al camp de Mauthausen.

⁵³ Imatge extreta de la viquipèdia : https://ca.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Himmler

⁵⁴ Imatge extreta de ECURED : https://www.ecured.cu/Rudolf_Hess

❖ Metodologia

Aquest treball consta d'una extensa part teòrica o d'explicació dels diversos temes, la qual cosa és essencial. Per aconseguir informació, faré ús de la xarxa ja que avui en dia molts dels documents es troben digitalitzats públicament però també faré ús del record dels meus familiars i sobre tot de la informació amb que la meva família ja compta.

Acudiré a registres tant civils com parroquials per poder així comprovar dubtes de les relacions entre els personatges de la meva família que apareixeran al meu treball de recerca. Crec que és important saber fer ús de les TIC per fer el meu treball però penso que acudir a registres municipals pot ser una experiència enriquidora de la qual poc obtenir informació indispensable per al meu treball al mateix moment que aprenc a fer servir aquests tipus de serveis tant importants en cada municipi o població. Sobre el meu tema existeixen llibres molt importants i útils, per això veig important utilitzar-los ja que es troben escrits per víctimes, directors de grans associacions o persones amb molt coneixement sobre el tema que em poden ser de gran ajut. D'entre els més importants destaca : La deportacion⁵⁵, Un català a Mathausen⁵⁶, Els catalans als camps nazis⁵⁷ i De Rubí a Mathausen⁵⁸.

Penso que un treball amb tant sols contingut seria un treball pobre, per aquest fet he pensat en fer una part pràctica. La part pràctica considero que és important tant per transmetre d'una manera més dinàmica el tema que per no tothom pot resultar interessant i de la mateixa manera presentar el meu treball d'una manera pràctica que permet millorar la comprensió.

Aquesta part serà de gran ajut en aquest cas per al receptor ja que s'ensenyen els conceptes d'una manera més esquemàtica i entenedora però també penso que ajuda a la pròpia persona autora del treball per fer-se una imatge mental dels molts conceptes que s'arriben o s'arribaran a tenir i poder així dominar el tema i transmetre'l de la millor manera possible.

Com a part pràctica faré diversos mapes del que destaca un mapa del recorregut que va emprendre el meu besavi des del seu exili fins a la seva mort, incloent fets i dates interessants i essencials.

Per poder entendre i relacionar els parents i familiars amb els que he de tractar o mencionar per aconseguir o explicar la història del meu besavi vaig veure necessari fer un arbre genealògic de la família López de Letona. He fet servir la pàgina web anomenada MY HERITAGE el qual m'ha permès estructurar clarament l'arbre la família.

⁵⁵ Llibre recomanat per l'acadèmia de ciències morals i polítiques de França i escrit pe Louis Martin el novembre del 1967.

⁵⁶ Llibre que tracta sobre l'experiència del català Francesc Comellas a Mathausen, escrit per David Serrano i Blanquer el 2001.

⁵⁷ Llibre escrit per Montserrat Roig, la vuitena edició de seixanta-quatre existents, va ser publicat el maig del 1995.

⁵⁸ Llibre escrit per Josepa Gardenyes Pedrol el març del 2014 inspirat en el rubinenc Joaquim Aragonès.

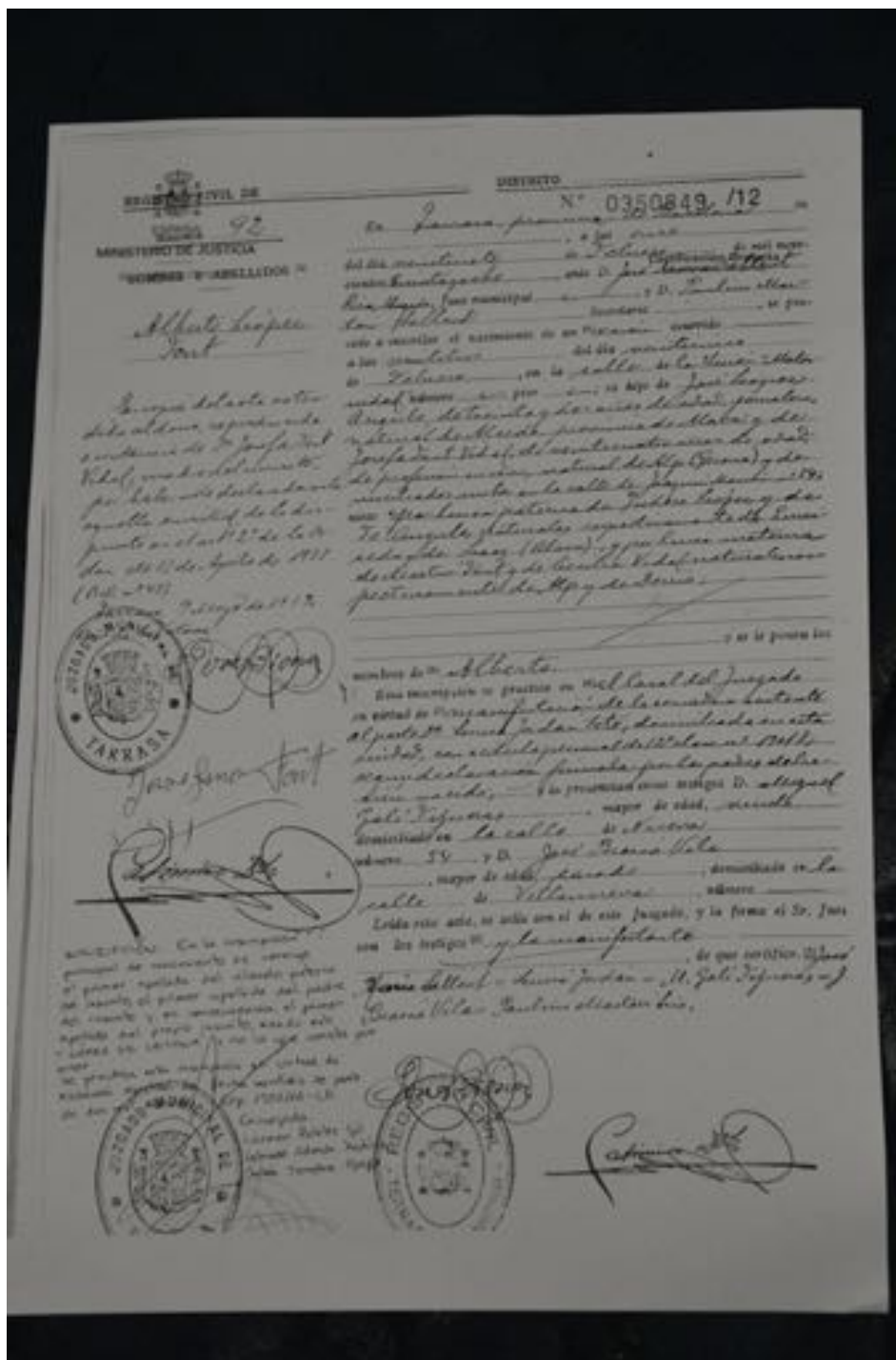
En el meu treball necessitaré extreure la màxima informació possible als familiars que recorden el meu besavi . Recolliré en un vídeo les preguntes i inquietuds que tinc pensades d'intentar resoldre amb la gent que potser té un record encara no pugui ser personal, pot ser explicat per persones que van conviure amb el José López de Letona Angulo.

Crec que és interessant d'entrevistar al meu avi com a fill d'una víctima nazi però degut al poc temps que va compartir amb el seu pare no disposa de molta informació. A causa d'això intentaré entrevistar també amb fills o supervivents de camps de concentració, si pot ser de camps nazis, per veure així altres històries que en poden ser complementàries. Per poder fer això hauré de contactar amb amb Amical Mathausen⁵⁹ per tal de poder disposar del contacte de persones afectades pels camps nazis. Penso que les entrevistes em seran útils per poder analitzar el grau d'afectació psicològica dels parents de les víctimes nazis i estudiar o intentar entendre el canvi que fa la ment humana quan fets com aquest t'afecten directament.

Penso que seria interessant assistir en algun dels actes organitzats per Amical Mathausen, crec que és important poder col·laborar en una associació que ha ajudat tant a destapar les barbaritats en que l'ésser humà va ser desgraciadament capaç d'arribar i crec que és una forma d'agraïment a la meravellosa feina que aquesta associació ha fet per ajudar a les víctimes i a la societat.

La millor manera de conèixer els diversos temes o successos que es van produir paral·lelament a la guerra civil espanyola, el nazisme, podria ser visitar el lloc on aquelles tragèdies van succeir i sobretot poder estar on el meu besavi va estar obligat a anar i finalment on va ser assassinat. Intentarem fer el recorregut que ell va fer i personalment penso que aquesta experiència em farà veure des del punt de vista més realista la història del meu besavi.

⁵⁹ És una associació fundada el 1962 en la clandestinitat per antics deportats, amb l'objectiu de defensar els drets morals i materials dels aproximadament 10.000 deportats als camps de concentració del Tercer Reich, i de les seves famílies, estrènyer els llaços de solidaritat entre ells i preservar la seva memòria.

❖ Partides de neixement/defunció/casamentFamília d'Albert López de Letona FontPartida de naixement d'Albert López de Letona Font⁶⁰⁶⁰ Partida extreta del registre civil de Terrassa.

PARRÒQUIA DE

BISBAT DE SOLSONA CERTIFICACIÓ DE BAPTISME

El que subscriu, M. Tngidore LAMBAL Vicari
de la Parròquia de Sant Jaume de Mollerussa
Bisbat de Solsona, Província de Lleida

CERTIFICA: que al llibre B.VII de BAPTISMES, foli núm. 193, que es custodia en aquest arxiu parroquial, consta la següent partida:

En/Na Alberto LOPEZ PONT
fou batejat/da el dia 27 de Setembre de 1940
Nasqué el dia 25 de Febrer de 1938

PARES: En José Lopez Angulo i Josefina Font Vidal
natural de _____ Província de _____
i Na _____
natural de Alcedo Província de Alava
casats a _____ i veïns de _____

AVIS PATERNIS: En José Lopez i Fe Angulo
natural de Alcedo Província de Alava
i Na _____
natural de Alcedo Província de Alava

AVIS MATERNIS: En Martha Font
natural de _____ Província de _____
i Na Cecilia Vidal
natural de _____ Província de _____

PADRINS: Valentin Font Bombardó
Benita Lopez Angulo

MINISTRE: Roda José Tomás, Coadjutor

Inscripcions de Confirmació, Matrimoni, Professió Religiosa, Diaconat...
Confirmació: 18-09-1941
Casat amb Maria Carmen Sendra Piro: 23-09-1963

Observacions: //

Les dades anteriors concorden fidelment amb l'original. I essent així, el firmo i segello amb el propi de la Parròquia a Mollerussa als 20 dies del mes de Abril de 2019

Bisbat de Solsona
V. i F.
El Vicari General

PARRÒQUIA
MOLLERUSSA

Partida de bateig d'Albert López de Letona Font

Família de Serafina Font✓ Valentí Font Bombardó

Número 969

Font Bombardó
(Valentí)

REGISTRO CIVIL DE Alf

Se inscribe el NACIMIENTO de un varón ocurrido a las 7 horas del día 25 de mayo de 1910 de mil novecientos 1910 en la ciudad de Alf

Se le pone el nombre de Valentí Jaime Bombardó
Es NIÑO legítimo de Serafina Font
natural de Alf de Alf años.
profesión Alf domiciliado en Alf
y de Serafina Bombardó
natural de Alf de Alf años.
profesión Alf domiciliado en Alf

NIETO paterno de Juan Font natural de Alf
y de Valencia Font natural de Alf
y materno de Manuel Bombardó natural de Alf
y de Serafina Font natural de Alf

Se practica la inscripción en virtud de certificación catastrálica
entregada por el Jefe de Catastro para la inscripción

Son TESTIGOS: Don Alf domiciliado en la Alf número Alf
y Don Alf domiciliado en la Alf de Alf número Alf ambos mayores de edad y convecinos en Alf

AUTORIZAN la inscripción al Jefe de Registro Alf y Secretario Alf
Alf y Alf y se efectúa siendo los Alf horas del día Alf de Alf de mil novecientos Alf y Alf en el local del Alf
y leído el asiento se sella con el del Jefe, y lo firma el Jefe Alf
y el Secretario, que CERTIFICO.

Alf
Alf

Partida de defunció de Valentí

MINISTERIO DE JUSTICIA

REGISTROS CIVILES ESPAÑA

L 003717 P 001

Número 3

REGISTRO CIVIL DE Ribes de Freser

DATOS DE IDENTIDAD DEL DIFUNTO:

Nombre (1) VALENTIN

Primer apellido FORTI

Segundo apellido ORTIZ ARDO

Hijo de (2) José Fort, Basel y de Julia Portet y Del

Estado (3) casado nacionalidad española

Nacido el día (4) diecinueve de Noviembre

de San Sebastián de los

en (5) Alp (S. Cruz)

Inscrito al tomo (6)

Domicilio último (7)

DEFUNCION: Hora (8) once hora (9) veintiseis

de agosto de mil novecientos veinte fecha

Lugar (9) Ribes de Freser, c.p. Gualanduz, n.º 1

Causa (10) demencia intermitente, senil

El enterramiento será en el Campanario de la villa

DECLARACION DE D. José Fort y Portet

En su calidad de (11) escribano de oficio

Domicilio Calle José Fort, n.º 7 de la villa

Comprobación: Médico D. Manuel Fort y Portet

Colegiado núm. 587 número del parte 42397

OTROS TITULOS O DATOS (12) casado con D.ª Julia Portet y Del

de la villa de San Sebastián de los

una hija llamada María Estela Fort y Del

de la villa de San Sebastián de los

ENCARGADO D. José Fort y Portet

SECRETARIO D. Manuel Fort y Portet

A las once horas del día veintiseis de agosto

de mil novecientos veinte

El Jefe de Registro, 29/8/2017

El Jefe de Registro, 29/8/2017

RIBES DE FRESE

JUZGADO DE PAZ DE

N.º 9512039 /09

Partida de naixement de Serafina

[illegible]

Spain. Ministerio de Justicia. Registros Civiles.
Espanya. Ministert de Justícia. Registres Civils.

Sección C N.º 094033

Registro Civil de Polanco Provincia León

CERTIFICACION EN EXTRACTO DE INSCRIPCION DE DEFUNCION
CERTIFICAT EN EXTRACTE D'INSCRIPCIÓ DE DEFUNCIÓ

Sección 3.ª Formo 85 Página 96 Fecha — (1)
Sección 3.ª Formo 85 Página 96 Fecha — (1)

Fecha de la defunción: día 14 mes enero año 1900 (1)
Data de la defunció: dia 14 mes enero any 1900 (1)

Lugar de la defunción: Polanco (León) (1)
Lloc de la defunció: Polanco (León) (1)

Apellidos: Fernández
Cognoms/liniages: Fernández

Nombre propio: Serafina
Nom: Serafina

Sexo: F
Sexe: F

Fecha de nacimiento: día 14 mes enero año 1900 (1)
Data de naixement: dia 14 mes enero any 1900 (1)

Lugar de nacimiento: Polanco (León) (1)
Lloc de naixement: Polanco (León) (1)

Estat civil: viuda
Estat civil: viuda

Para notas y otras indicaciones (2)
Per a notes i altres indicacions (2)

Fecha de expedición: día 14 mes enero año 1900 (1)
Data d'expedició: dia 14 mes enero any 1900 (1)

Nombre, apellidos, cualidad y firma del certificador (3): Don Juan y Ana de los Rios de los Rios
Nom, cognoms, lliniages, qualitat i signatura de qui certifica (3): Don Juan y Ana de los Rios de los Rios

(1) No comparece el fallecido y no se registra, si se certifica de otro modo que el fallecido comparece al registro civil, se registra el fallecido y no se registra el fallecido.
(2) No comparece el fallecido y no se registra, si se certifica de otro modo que el fallecido comparece al registro civil, se registra el fallecido y no se registra el fallecido.
(3) En los lugares de Paz Registrales el fallecido y el fallecido.
(4) No comparece el fallecido y no se registra, si se certifica de otro modo que el fallecido comparece al registro civil, se registra el fallecido y no se registra el fallecido.

Modelo oficial aprobado por la D.M. de 20-1-00
Model oficial aprovat per l'ORDI de 20-1-00

CERTIFICACION UNIFORME (Ley 17/1900, de 14 de Septiembre)
CERTIFICAT UNIFORME (Ley 17/1900, de 14 de Septiembre)

Partida de defunció de Serafina

[illegible]

62

MINISTERIO DE JUSTICIA

REGISTROS CIVILES ESPAÑA

REGISTRO CIVIL DE Ribas de Freser DISTRITO Puigcerdà

Número 75

NOMBRE Y APELLIDOS
Martín Font
Buñet

En Ribas de Freser
provincia de Gerona, a las veinte y cuatro
minutos del día veintiseis de Ago de mil
novecientos cuarenta, ante D. Isidro Bombon
Rius, Jefe municipal, y D. Alfonso
Narvaes, Secretario habilitado
se procede a inscribir la defunción de D. Martín Font Buñet
de edad 68 años
natural de Hls provincia
de Gerona, hijo de D. Juan Font y de Dña. Berenguer
Buñet, domiciliado en Ribas de Freser de Colonia Escorial
casa núm. 8, piso 1, de profesión jornalero
y de estado viudo de suyo matrimonio existiendo
dos hijos llamados Valentín y Serafina Font

falleció en su domicilio el día
de agosto, a las doce y veinte minutos, a
consecuencia de artritis crónica generalizada,
según resulta de la certificación facultativa
y reconocimiento practicado, y su cadáver habiéndose recibido sepultura en el
Cementerio de Ribas

Esta inscripción se practica en virtud de la manifestación del
de Rosa Cordera Buñet, viuda mayor de edad, y de
esta vecindad, como encargada de la familia
consignándose además

habiéndola presenciado como testigos, D. Miguel Rius
y D. Manuel Castillo Beguir,
mayores de edad y vecinos de esta

Lida esta acta, se sella con el del Jefe de la firma el señor Jefe, los
testigos los firmantes la manifestante por expresar los datos
de que certifica.

Isidro Bombon
Miguel Rius
Manuel Castillo

N.º 9512042 /09

64

Família de José López de Letona Angulo:✓ Àngela López de Letona:

MINISTERIO DE JUSTICIA

ACTA DE NACIMIENTO

En Valdegoria a las ocho de la mañana del día veinte de Junio de mil novecientos veintidós años ante D. Julian Lopez y Coma Juez municipal y D. Yvona de Perca Secretario, compareció Julian Lopez de Letona natural de Caicedo Verde provincia de Alava de edad treinta y cuatro años de estado casado su ejercicio labrador domiciliado en Aldea según acredita por cédula personal, que exhibe, expedida por la Alcaldía de Valdegoria al 52, presentando con objeto de que se inscriba en el Registro Civil, una niña y al efecto, como padre de la misma declaró:

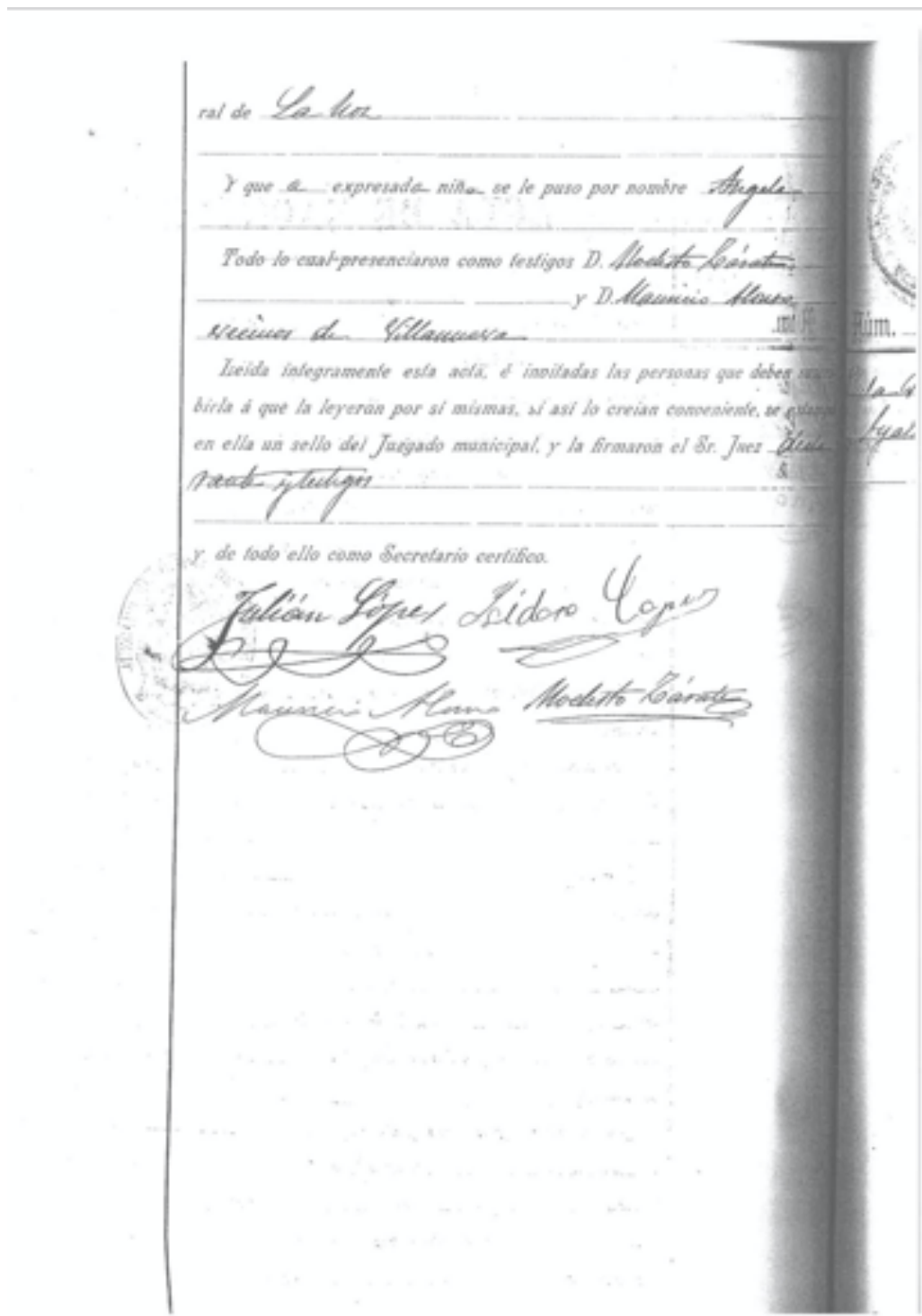
Que dicha niña nació en su casa el día ocho del actual a las ocho y media de la mañana.

Que es hija legítima del declarante natural de Caicedo provincia de Alava de edad veinte y tres años, de Caicedo y de Julia de Letona natural de La Roca provincia de Alava de edad de veinte y cuatro años dedicada a las ocupaciones propias de su sexo y domiciliada en el de su marido.

Que es nieta por línea paterna de Francisco Lopez de Letona natural de Caicedo y de Parifacio Martin natural de Junio y por línea materna de Pedro Angulo natural de Aldea y de Josef Martin nato

22
25 Enero 2013

Partida de naixement d'Angela

Continuació partida de naixement d'Angela

En el lugar de Elcheo, provincia de
 Navarra, Obispado de Vitoria, a ocho
 dias del mes de Junio de mil nove-
 cientos uno y o el infrascripto Presbitero
 no Obispo Economo de la Iglesia pa-
 roquial de S. Martin bautice solen-
 nemente una niña a quien puse
 por nombre Angela. Es hija legitima
 de D. Ysidoro Lopez de Letona natural
 de Elcheo-Yuso, y de D.ª Se. Angulo
 natural de la Hoz, ambos en la pro-
 vincia de Navarra, vecinos y feligreses
 de esta parroquia. Hacio, segun decla-
 racion del padre, a las ocho y media
 de la mañana del dia de hoy. Son
 sus abuelos paternos D. Eusebio Go-
 per de Letona, natural de referido El-
 cheo-Yuso y D.ª Bonifacia Elcheo,
 natural de la villa de Euzo, provin-
 cia de Navarra, y los maternos D. Pedro
 Angulo y D.ª Josefa Elcheo, natura-
 les del dicho la Hoz. Fue ma-
 drina D.ª Rosalia Angulo, natural
 del referido la Hoz, a quien adverti
 el parentesco espiritual y obligaciones
 que contrae. Y como testigos D. Nicolas
 Eguitur y D.ª Braulio Olonzo, natura-
 les y vecinos de este lugar de profesion
 labradores. E por ser verdad lo firmo
 fecha, y lugar ut supra. Pedro Holaza Eguitur

Acta: Llamado a. p.
 meras nupcias
 con D. Angulo de
 Letona y S. Angulo
 de la Hoz, el dia
 de hoy, y como
 el P.º de Letona de
 D.º de Letona.

16/04/2018

PARRÒQUIA DE
Sant Pere de Rubí
BISBAT DE TERRASSA
OBISPADO DE TERRASSA

El qui subscriu, rector *Mn. Joaquim Mesquers Garcia, rector*
El infrascrit, parròco *Sant Pere de Rubí (Barcelona)* del Bisbat de Terrassa
de la Parròquia de ... del Obispat de Terrassa
de la Parròquia de ...

CERTIFICA: que en el llibre de Duplicats de MATRIMONIS codi: *0 M 3, 575, 1931, 11, 41*
que en el llibre de Duplicats de MATRIMONIOS código: *matrimoni llibre parròquia any dia any.*
que es custodia en aquest arxiu parròquial, consta la següent partida:
que se custodia en este archivo parroquial, consta la siguiente partida:

Espos:
Esposa:

Cognoms i nom *Aguilera Roig, Miquel*
Apellidos y nombre ...
Domicili *Rubí, 53 anys*
Domicilio ...
Lloc i data de naixement *Rubí, 53 anys*
Lugar y fecha de nacimiento ...

Estat civil *solter*
Estado civil ...
Pares *Miquel A. Vallbonat*
Padres ...
Vicenta R. Novec

Esposa:
Cognoms i nom *López Angulo, Àngela*
Apellidos y nombre ...
Domicili *Albada, 29 anys*
Domicilio ...
Lloc i data de naixement *Albada, 29 anys*
Lugar y fecha de nacimiento ...

Estat civil *soltera*
Estado civil ...
Pares *José L. Delclona*
Padres ...
Fé A. Monasterio

Lloc i data del matrimoni *Rubí, Fga. de Sant Pere*
Lugar y fecha del matrimonio ...
28.10.1931

Sacerdot *Mn. Ramon Sabarrit, vicari*
Sacerdote ...
Testimoni *Françesc Gispert Vilaplana*
Testimonio ...
Miquel Novec

Observacions
Observaciones

Les dades anteriors concorden fidelment amb l'original. I essent així, el firmo i argello amb el propi de la Parròquia a ...
Las datos anteriores concuerdan fielmente con el original. Y por ser así lo firmo y sello con el propio de la Parròquia en ...

Rubí

als *13* dies del mes de *desembre* del *2017*
a las ... días del mes de ... del ...

Joaquim Mesquers

Certificat de matrimoni d'Àngela

MINISTERIO
DE JUSTICIA

Tomo/Tom: 00052 - Página/Página: 167

REGISTROS CIVILES
ESPAÑA

L 005275 P 167

Número 42REGISTRO CIVIL DE Turís

DATOS DE IDENTIDAD DEL DIFUNTO:

Nombre ANGELAPrimer apellido LOPEZ DE LETONASegundo apellido ANGELUSHijo de José y de TeEstado viuda nacionalidad españolaNacido el día cuatro de juniode mil novecientos unoen Alzaco (Alava)Inscrito al tomo no constaDomicilio último Turís, Carretera de Sabadell nº
80, 1ºDEFUNCION: Hora diez treinta de despuésde mañana de mil novecientos noventa y unoLugar en domicilioCausa Triste indigestión. DesahogadoEl enterramiento será en TurísDECLARACION DE D. Juan Manuel ArizEn su calidad de mandatarioDomicilio Turís, calle Voladores nº 36Comprobación: Médico D. José CristóbalColegiado núm. 4384 número del parte 42

OTROS TITULOS O DATOS

ENCARGADO D. DAVID BARRERO PLANASECRETARIO D. MANUEL BARRERO PLANAA las veintidós horas del diecinueve mañanade mil novecientos noventa y uno

N.º 7831811 /17

P: 1/2

Partida de defunció d'Angela

✓ Vicente Aguilera López

PARRÒQUIA
DE
Sant Pere de Rubí
BISBAT DE TERRASSA
OBISPADO DE TERRASSA

El qui subscriu, rector Mm. Joaquim Mireque Garcia, sector
El infrascrit, parròco ... Sant Pere de Rubí (Barcelona) del Bisbat de Terrassa
de Parròquia de ... del Obispado de Terrassa

CERTIFICA: que en el llibre de BAPTISMES núm 0 codi: B 1 3 595 1932 190 75
que en el llibre de BAUTIZOS n° ... código: Baptismo Bisbat parròquia any

que es custodia en aquest arxiu parroquial, consta la següent partida:
que se custodia en este archivo parroquial, consta la siguiente partida:

Cognoms Aguilera López
Apellidos ...
Nom Vicente, Miquel, Ramón
Nombres ...
Lloc i data de naixement Rubí, 1-9-1932
Lugar y fecha de nacimiento ...
Cognoms i nom dels pares Miquel Aguilera Roig - Rubí
Apellidos y nombre de los padres Àngela López Angulo - Alcedo

Constatació del matrimoni dels pares
Constatación del matrimonio de los padres ...
Avi patern Miquel Aguilera Vaccaroni
Abuelo paterno ...
Àvia paterna Vicenta Roig
Abuela paterna ...
Avi matern Isidor López Martínez
Abuelo materno ...
Àvia materna Fé Angulo Monasterio
Abuela materna ...
Padrina Abuelo paterno
Padrino Abuela materna

Lloc i data del bateig Rubí, Pg. Sant Pere
Lugar y fecha del bautizo 11-9-1932

Ministre Mm. Ramon Laborit, vicari

Inscripcions de Confirmació, Matrimoni, Professió Religiosa, Diaconat Matrimoni amb
Inscripciones de Confirmación, Matrimonio, Profesión Religiosa, Diaconado
Sra. Solas Gómez Muñoz, en Rubí 8-12-1959.

Observacions
Observaciones ...

Les dades anteriors concorden fidelment amb l'original. I essent així, el firmo i segello amb el propi de la Parròquia a
Las datos anteriores concuerdan fielmente con el original. Y por ser así lo firmo y sello con el propio de la Parròquia en ...
Rubí

als 13 dies del mes de desembre del 2017
... del ...
Joaquim Mireque

Partida de bateig de Vicente Aguilera López

✓ Lluís Aguilera López

PARRÒQUIA
DE
Sant Pere de Rubí
BISBAT DE TERRASSA
OBISPADO DE TERRASSA

El qui subscriu, rector Mn. Joaquim Mesequer Garcia, rector
El infrascrit, parròc ... Sant Pere de Rubí (Barcelona) del Bisbat de Terrassa
de la Parròquia de ... del Obispado de Terrassa

CERTIFICA: que en el llibre de BAPTISMES núm A codi: B 1 3 595 1939 300 119
que en el llibre de BAUTIZOS n° ... código: baptismo libro parroquia año folio año

que es custòdia en aquest arxiu parroquial, consta la següent partida:
que se custodia en este archivo parroquial, consta la siguiente partida:

Cognoms Aguilera López
Apellidos ...
Nom Luis, Juan, Francisco
Nombre ...
Lloc i data de naixement Rubí, 2-9-1939
Lugar y fecha de nacimiento ...
Cognoms i nom dels pares Aguilera Roig, Miquel - Rubí
Apellidos y nombre de los padres López Angulo, Angela - Alcedo (Victoria)

Constatació del matrimoni dels pares Rubí
Constatación del matrimonio de los padres ...
Avi patern Miquel Aguilera Vachonnet
Abuelo paterno ...
Àvia patern Vicenta Roig Nonell
Abuela paterna ...
Avi matern José López Letón
Abuelo materno ...
Àvia matern Fé Angulo Monasterio
Abuela materna ...
Padrins Francisco Gisbert Vilaplana
Padrinos Angela Aguilera Roig

Lloc i data del bateig Rubí, Pça. Sant Pere
Lugar y fecha del bautizo 15-10-1939

Ministre Mn. Antonio Vendrell
Ministro ...
Inscripcions de Confirmació, Matrimoni, Professió Religiosa, Diaconat
Inscripciones de Confirmación, Matrimonio, Profesión Religiosa, Diaconado ...

Observacions
Observaciones

Les dades anteriors concorden fidelment amb l'original. I essent així, el firmo i sello amb el propi de la Parròquia a
Las datos anteriores concuerdan fielmente con el original. Y por ser así lo firmo y sello con el propio de la Parroquia en ...
Rubí

als 13 dies del mes de desembre del 2017
o los ... día del mes de ... del ...

 Joaquim Mesequer

Partida de bateig de Lluís

✓ Benita López Angulo

ACTA DE NACIMIENTO
REGISTROS CIVILES
ESPAÑA

MINISTERIO DE JUSTICIA

En Valdegeña á las 15 de la mañana del día 15 de enero de mil novecientos tres. Ante Don Severo Navarro Juez municipal y D. Francisco Secretario, compareció D. Judón López de Letona natural de Caicedo Pinar provincia de Alava de edad treintaginta años, de estado casado su ejercicio labrador domiciliado en Aldea según acredita por cédula personal que exhibe, expedida por la Alcaldía de Valdegeña presentando con objeto de que se inscriba en el Registro civil un niño, y al efecto, como padre de la misma declaró:

Que dicho niño nació en su casa el día de ayer á las doce y media de la tarde

Que el hijo legitimo de declarante natural de Caicedo provincia de Alava de edad treintaginta años, y de D. Fe. Angulo natural de La Alca provincia de Alava de edad treintaginta años, dedicada á las ocupaciones propias de su sexo y domiciliada en el de su marido,

Que es nieto por línea paterna de D. Francisco López de Letona natural de Caicedo Pinar y de D. Donatario Navarro natural de Pinar y por línea materna de D. Pedro Angulo natural de Salva de D. Josef Monastius natural de Salva

Y que á expresado niño se le puso por nombre Benita

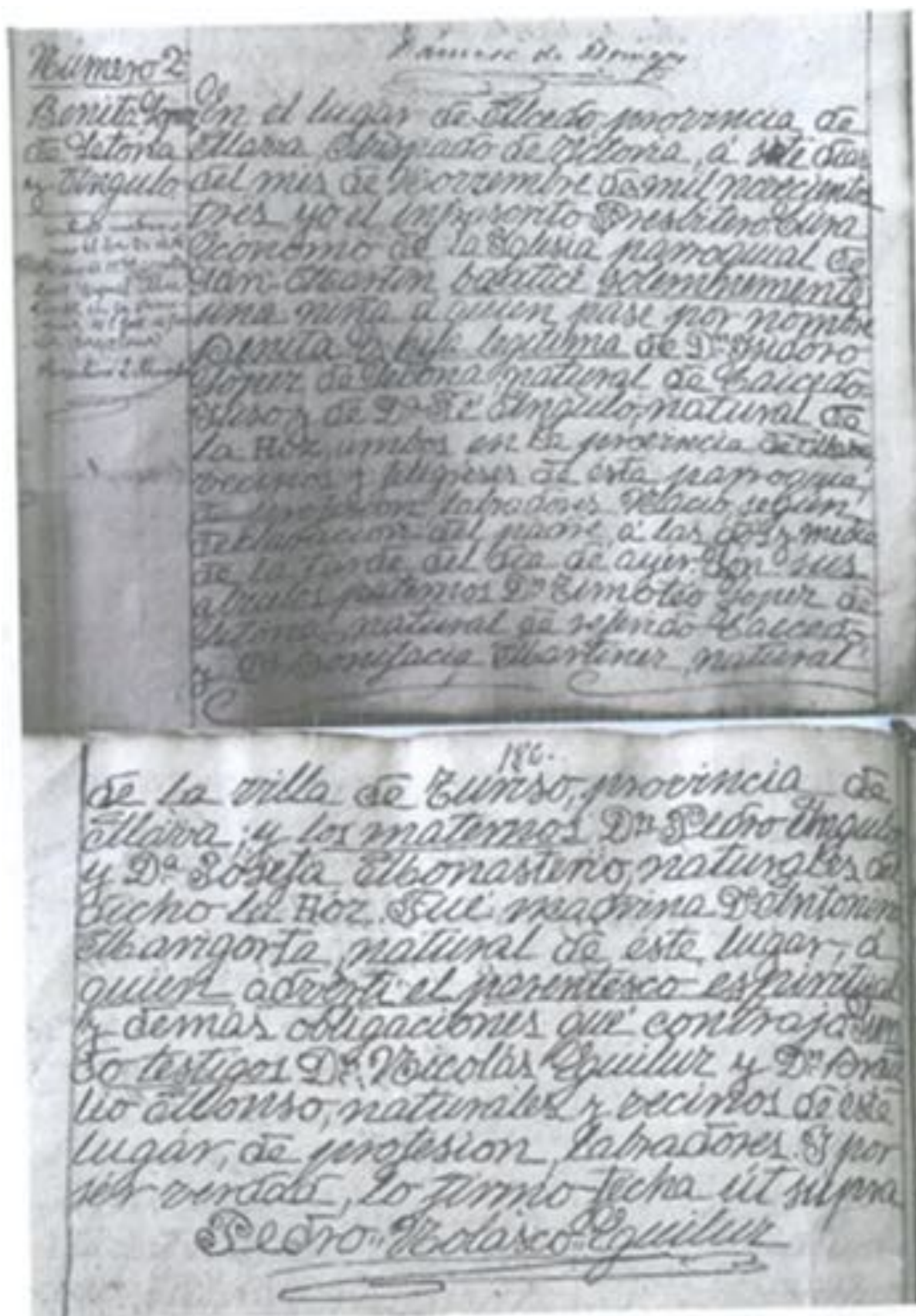
Todo lo cual presenciaron como testigos D. Mauricio Alon y D. Modesto Lezate vecinos de Valdegeña

Leída íntegramente esta acta, é invitadas las personas que deben suscribirla á que la leyeran por sí mismas, si así lo creían conveniente, se estampó en ella el sello del Juzgado municipal, y la firmaron el Sr. Juez declarante y test y de todo ello como Secretario certifico:

Francisco Severo Navarro Modesto Lezate Mauricio Alon Comandante

5692371 /14

Partida de naixment de Benita

Partida de bateig de Benita

Libro duplicado de Matrimonios **1939** **Fol. 1**

En la iglesia parroquial **SAN JUAN GRACIA** Núm.

obispado de Barcelona, a **24** de **Febrero** de **1939**; habiendo precedido las tres moniciones prescritas por el Código de Derecho Canónico, sin que resultara impedimento alguno **(dispensadas)**
 cumplidos los demás requisitos canónicos y civiles para la validez y legitimidad del contrato sacramental, el Rdo. **Luis Lloja, Coadjutor**
 de la **misma** autorizó el matrimonio que por palabras de presente, y en la forma del Ritual, contrajeron de una parte **D. Luis Miguel Martínez**
 de estado **Soltero** de **31** años de edad, de profesión **Jornalero** natural de **Quicó (Huelva)**
 y vecino de **esta** hijo legítimo de D. **Antonio M. (Huelva)** natural de **Mediana de Rioverde**
 y de D. **Marcela M. Marista** natural de **Lepoeder**
 consorte; y de otra **D. Benita López**
Angulo de estado **Soltera** de **34** años de edad, natural de **Quicó** y vecina de
 hija legítima de D. **Isidro L. Martínez** natural de
 y de D. **Le Angulo Monasterio** natural de **Quicó** consorte
 Fueron testigos D. **Angel G. Caldeira** de estado **casado**
 de profesión **Jornalero** y D. **Angelica Lacy Quintan**
 de estado de profesión vecinas de **Portugalete y Barakaldo**; **no** recibieron los esposos la Bendición nupcial en la Santa Misa. Y por ser así lo firmo.....
 Fco. de R. Pla Pla

Certificat de matrimoni de Benita

Benito López de Letona y Argüeso
MINISTERIO DE JUSTICIA
REGISTROS CIVILES

REGISTRO CIVIL DE 12

Se lee y se da fe de la DEFUNCION de D. **Benito López de Letona y Argüeso**, nacido el **12** de **enero** de **1912**, de **edad** de **35** años, domiciliado en **Cerret**, profesión **por labores**, **estado** **casado** con **Doña María Argüeso Martínez**.

Falleció en **Coto Pío** municipal el día **veintiseis** de **julio** de mil novecientos **cincuenta y siete**, a consecuencia de **fracturas múltiples, base y frotor craneo y destrucción masiva encefálica**, y se cadáver habrá de recibir sepultura en el cementerio de la **Ciudad de Barcelona**.

Se practica el asiento en virtud de **carta-orden** de la **Supremacía** de este **Partido**, **demarcación** de **Barcelona** número **16** de **1957** por **muerte por insuficiencia**, cuya **carta-orden** se devuelve a **la** **Supremacía** acompañada de **certificado** de esta **inscripción**, por **tenido** **del** **orden** **en** **la** **breve**.

que quedan archivados en el legajo **propósito**.

TESTIGOS del mismo: Don **José Carballer**, domiciliado en la **calle** de **San** **Antonio**, y Don **León** **Carra**, domiciliado en la **calle** de **San** **Antonio**, número **12**, de **edad** **mayores** de **edad**.

AUTORIZAN la inscripción el Juez Don **José María** **Madroño** **Pea**, y Secretario Don **Wigberto** **Argüeso** **Argüeso**, y se efectúa según los **distintos** **horas** del día **veintiseis** de **julio** de mil novecientos **cincuenta y siete**.

Y leído el asiento se sella con el del Juzgado y lo firma el Señor Juez con los testigos y el Secretario, que CERTIFICA.

José Carballer
León Carra

Partida de defunció de Benita

✓ Luís Wiquel

MINISTERIO DE JUSTICIA Tomo/Tom: 00660 - Página/Página: 022 REGISTROS CIVILES ESPAÑA

L 010119 P 022

Número 022

REGISTRO CIVIL DE BARCELONA

DATOS DE IDENTIDAD DEL DIFUNTO:

Nombre LUIS

Primer apellido WIQUEL

Segundo apellido MARTINEZ

Hijo de Antonio y de Marcelina

Estado casado nacionalidad española

Nacido el día cuatro de agosto

de mil novecientos siete

en Turin (Italia)

Inscrito al tomo _____

Domicilio último BARCELONA of Badua n° 96. 2ª

DEFUNCION: Hora 16.30 día nuove

de noviembre de mil novecientos ochenta y nueve

Lugar Mi mismo domicilio

Causa Asistida: asistida por natural

El enterramiento será en las Corts

DECLARACION DE D. Pascual Sallor

En su calidad de mandatario

Domicilio Cf. Sancho de Arla, 2

Comprobación: Médico Dr. Gonzalez

Colegiado núm. _____ número del parte 023219

OTROS TITULOS O DATOS

ENCARGADO D. **DELEGADO D. JOSE MARIA RUIZ LOPEZ**

SECRETARIO D. **EL MISMO**

A las diez y cinco horas del día seis

de mil novecientos ochenta y nueve

N.º A0294491/17 P. 1/2

Partida de defunció de Luís

✓ Epifania López de Letona i Angulo

ACTA DE NACIMIENTO REGISTROS CIVILES ESPAÑA

MINISTERIO DE JUSTICIA

En Valdepeñas a las once de la tarde del día veinte de Marzo de mil novecientos veinte. Ante Do Juan Castromayor Angulo Juez municipal y D. Yago de Letona Secretario, compareció D. Salvador López de Letona natural de Alcalá de Henares provincia de Madrid de edad cuarenta y cinco años, de estado casado en ejercicio Salvador domiciliado en Madrid según acredita por cédula personal que exhibe, expedida por la Alcaldía de Valdepeñas presentando con objeto de que se inscriba en el Registro civil un niño y al efecto, como padre de la misma declaró:

Que dicho niño nació en Madrid el día veinte de Marzo años veinte de la tarde.

Que es hijo legítimo de D. Salvador López de Letona natural de Alcalá de Henares provincia de Madrid de edad cuarenta y cinco años, y de D. María de la Cruz natural de Salamanca provincia de Salamanca de edad veinte años, dedicada a las ocupaciones propias de su sexo y domiciliada en Madrid de su marido.

Que el nacimiento de dicho niño es por línea paterna de D. Salvador López de Letona y de D. María de la Cruz natural de Alcalá de Henares y por línea materna de D. Salvador López de Letona natural de Alcalá de Henares y de D. María de la Cruz natural de Salamanca.

Y que a expresada niña se le puso por nombre Epifania.

Todo lo cual presenciaron como testigos D. Yago de Letona y D. Modesto López de Letona vecinos de Valdepeñas.

Lida íntegramente esta acta, é invitadas las personas que deben suscribirla á que la leyeron por sí mismas; si así lo creían conveniente, se estampó en ella el sello de Juzgado municipal, y le firmaron el Sr. Juez dedeant juezgo y de todo ello tomó Secretario certifica

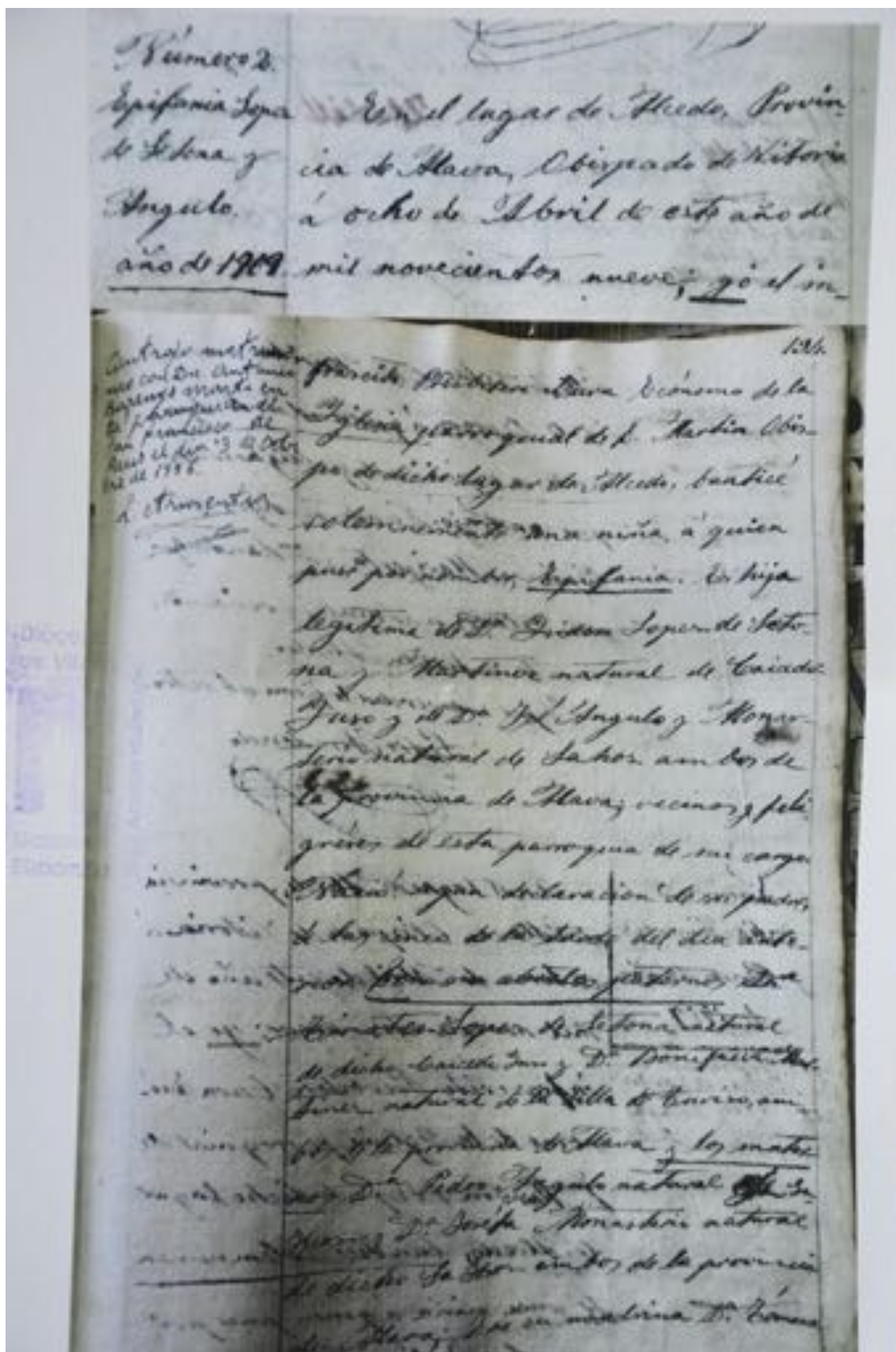
Juan Castromayor Angulo Yago de Letona Modesto López de Letona

SECRETARIO CIVIL DE VALDEPEÑAS CERTIFICADO Que la presente certificación literal expedita en la forma prevista en el artículo 24 del Reglamento del Registro Civil, contiene la reproducción íntegra del acta correspondiente al número 23 Páginas una y Folio 23 de este Registro Civil.

En Valdepeñas a 24 de Marzo de 20.

5692373 /14

Partida de naixement d'Epifania

Partida de bateig d'Epifania

Villate natural de Madrid, provin-
cia de Burgos, á quien advierto el pa-
rentesco espiritual y obligaciones
que contrajo. Siendo testigos D.
Lupriano Marigorta y D. Santos Gui-
nea, solteros naturales y residentes
de este referido Toledo.
Y por ser verdad lo firmo en retro.
Pedro Arredondo

Continuació de la partida de bateig d'Epifania

REGISTRO CIVIL DE Perú

Se inscribe el MATRIMONIO celebrado entre:
DON Antonio Jaramas March
nacido en DEUS
el 19 de Junio
1908
Fallecido el día
Fallecido en
de estado soltero, probado laborador
domiciliado en Calle 2ª 2ª nº 239
hijo de "doña"
y de "doña"
y DOÑA Epifania López de Letona Aguilera
nacida en (Alameda)
el 7 de Abril
1909
Fallecida el día
Fallecida en
de estado soltera, probada
domiciliada en Calle Tercera 2ª 2ª nº 239
hija de Isidoro
y a fe

[illegible]

En PAU horas del día 11:00
a las cinco de ochena de mil conchitos cinquenta y seis
Tallo solo asado, se solo con el del Jagado y la forma el ador
por el Barros General Coron en la suena
Ulla Riera

Saccharin, que é 0,8714 g/mol

MINISTERIO DE JUSTICIA

REGISTROS CIVILES ESPAÑA

Numero 12

Epifania
Lopez de Letona
Argudo

REGISTRO CIVIL DE L'Espluga de Francès

DATOS DE IDENTIDAD DEL DIFUNTO:

Nombre EPIFANIA

Primer apellido LOPEZ

Segundo apellido ARGUDO

hijo de Isidro y de Fe

Estado separada nacionalidad española

Nacido el día siete (83) de abril

de mil novecientos nueve

en Alcedo (Vitoria)

Inscrito al tomo 23 pag 395

Domicilio último L'Espluga de Francès
C/ Sant Vicenç de Paul, 20

DEFUNCION: Hora cincos día dieciséis

de abril de mil novecientos noventa y dos

Lugar L'Espluga de Francès

Causa neumonia aguda

El enterramiento será en esta

DECLARACION DE D. Antoni Tamarit Pages

En su calidad de representante de los familiares

Domicilio L'Espluga de Francès Cha Segana

Comprobación: Médico D. Luis Comino Sillero

Colegiado núm. 2967 número del parte 552712

OTROS TITULOS O DATOS de estado separado

ENCARGADO D. Francisco Andres Sanchez

SECRETARIO D. Rosa Anna Benet Vondrell

A las nueve horas del dieciséis de abril

de mil novecientos noventa y dos

N.º 6176574 /17

Partida de defunció d'Epifania

✓ Josep Papiol

MINISTERIO DE JUSTICIA Tomo/Tom: 00045 - Página/Página: 196 REGISTROS CIVILES ESPAÑA

Folio 196

REGISTRO CIVIL DE BARCELONA DISTRITO 1.º

Número 90

NOMBRE Y APELLIDOS Josep Papiol Remen

Capilla de San José

Minutos del día diez y siete de diciembre de mil novecientos cincuenta, ante D. Aurelio Blasco de

Arce, Jefe de San José, y a José

Alfonso y Alipio, Secretario

se procede a inscribir la defunción de D. José Papiol

Ramón nació en Calafels

provincia de Tarragona el día diez y siete

de edad de mil veinte y siete

años, hijo de D. Manuel Papiol

Alfonso y de Dña. Isabel Ramon de Madre

casada en la villa de Calafels

con 24 años, de profesión cartero

y de estado casado con Señorita Apas de

Calafels los cuales matrimonio no está

registrado

falleció en su domicilio el día diez y siete

del mes de diciembre a las once y treinta horas, a

consecuencia de la enfermedad de Miocardio

según resulta de la certificación de muerte

y reconocimiento practicado, y su cadáver habrá de recibir sepultura en el

Cementerio de San Vito

Esta inscripción se practica en virtud de la certificación

personal de José Carlos Blasco de Arce, mayor

de edad, natural de San Vito, como

encomendado

consignándose además la firma y el sello

de los testigos

habiéndolo presenciado como testigos, D. Rafael A. Roca y

José y D. Manuel y Angel Natani

mayores de edad y vecinos de San Vito

Leído este acta, se sella con el del Juzgado y lo firman el señor Juez,

los testigos D. J. el procurador

de que certifica.

Manuel Papiol Remen

José Carlos Blasco de Arce

Rafael A. Roca

José

✓ José López de Letona Angulo

MINISTERIO DE JUSTICIA
REGISTROS DE ESPAÑA

ACTA DE NACIMIENTO

Núm. 1 En Valdegovia á las dos de la tarde del día 30 de Noviembre de mil novecientos veis años. Juez municipal y D. Francisco Secretario, compareció D. Francisco natural de Cacido de Huesca de edad cuarenta años, de estado casado su ejercicio labrador domiciliado en Huesca según acredita por cédula personal que exhibe, expedida por la Alcaldía de Valdegovia nº 37 presentando con objeto de que se inscriba en el Registro del niño y al efecto, como padre de l. mismo se declaró:

Que dicho niño nació en su casa el día de hoy á las cinco y media de la mañana Que es hijo legítimo del casado natural de provincia de años, y de D. Francisco natural de Salor provincia de Huesca de veinte y dos años, dedicado á las ocupaciones propias de su sexo y domicilio en el de su marido.

Que es nieto por línea paterna de D. Francisco natural de Cacido y de D. Donatiana natural de Varas y por línea materna de D. Pedro natural de Salor y de D. Yusefa natural de Salor.

Y queda expresado niño se le puso por nombre José Todo lo cual presenciaron como testigos D. Manuel y D. Modesto vecinos de Villanueva.

Leída íntegramente esta acta, é invitadas las personas que deben suscribirse la leyeron por sí mismas, si así lo creían conveniente, se estampó en ella el sello del Juzgado municipal, y la firmaron el Sr. Juez declarante y testigo y de todo ello como Secretario

Francisco
José
Modesto
Manuel

Nº 9692372 114

Partida de naixement de José

Número 5º Año de 1906
 José López de Letona, natural de Elche, provincia de Alicante, casado de Letona, a veinte y tres días del mes de Abril de mil novecientos seis, yo el infrascrito Párroco, cura Económico de la Iglesia parroquial de San Sebastián, bauticé solemnemente un niño a quien puse por nombre José de Letona legítimo hijo de D. Eduardo López de Letona natural de Elche, provincia de Alicante, de profesión, labrador, y de D. Inés, natural de la Hoz, provincia de Elche, vecinos y feligreses de esta parroquia. Hicieron declaración del padre, a las cinco y media de la mañana del día de ayer. Son sus abuelos paternos D. Eusebio López de Letona natural de Elche, médico, y D. Benita Alcaraz natural de la villa de Turis, provincia de Elche, y los maternos D. Pedro Inés, y D. Rosa Alcaraz naturales de Elche, la Hoz. Fue padrino D. José Alcaraz Ferrnandez de Vinado, natural de este lugar, a quien advertí el parentesco espiritual y demás obligaciones que contraiga. Fueron testigos D. Volcán Equit, y D. Braulio Alonso, naturales y vecinos de este lugar de Elche, de profesión, labradores y por ser verdad, lo firmo fecha y lugar supra. Pedro Volcán Equit.

Partida de bateig i confirmació de José

ITS
 International Training Service
 Service International de Recherches
 Internationales Suchdienst

Esperamos haber sido útiles en la aclaración sobre el destino del Sr. López Angulo.

Advertencia

Gabriela Silva
Elaboración de demandas

Anexo: "Información del archivo ITS"
6 (20 páginas)

Veremos este informe por correo electrónico y pedimos su consentimiento que no sea firmado.

ITS número de referencia:
TID - 2 283 950

Información del archivo del ITS

La documentación del Servicio Internacional de Búsquedas contiene los datos siguientes:

Apellidos: LOPEZ/ LOPEZ ANGELO	Nombre: Angulo Jose/ Jose
Fecha de nacimiento: 22 04 1906	Lugar de nacimiento: Alcedo/ Alcedo (Aleia)
Última dirección conocida: Rubí (Barcelona), calle Joaquín Maurín 33	

Informaciones acerca del camino de persecución durante la era NS:

Informaciones acerca la detención

Partida de defunció de José⁶¹

⁶¹ Partida extreta de Bad Arolsen.

3 de Marzo de 1941	incarcerado en el campo de concentración Mauthausen (procedente del Stalag K-0 Sandbühl, Stal N. 81490) Número del detenido: 3485/ 11875/ 120650 Nº-categoría del detenido: Schutzhaft (= arresto preventivo) Nacionalidad: española Fecha del ingreso: 1.1.28.1. Doc. ID 1399314 - 1399317 Fecha del suceso: 1.1.28.1. Doc. ID 1321753 ; 1321756 ; 1321463 ; 1321477
8 de Abril de 1941	deportado al campo de concentración Mauthausen/comando Quero Fecha del suceso: 1.1.28.1. Doc. ID 1307995
15 de Agosto de 1941	(supuestamente) deportado a lo campo de concentración Dachau (sanatorio de los prisioneros) con lo llamado transporte de inválidos (= enfermos y personas no aptas para el trabajo) Fecha del ingreso: 1.1.28.1. Doc. ID 1399314 - 1399317 Fecha del suceso: 1.1.28.1. Doc. ID 1313822 ; 1321462 ; 1321477 (Nota: En realidad los prisioneros de Mauthausen, considerados, no aptos para el trabajo no fueron deportados a un sanatorio en el campo de concentración de Dachau, sino a la Euthanasieanstalt o centro de "eutanasia" en Hartheim, donde fueron asesinados)

Continuació de la partida de defunció de José

✓ Eufemia López de Letona Angulo

MINISTERIO DE JUSTICIA

REGISTROS CIVILES ESPAÑA

Folio

ACTA DE NACIMIENTO

Núm. 2

En Valdegovia a las diez de la mañana del día veinte de Mayo de mil novecientos once Ante D. Wides Santiago y Delarosa Juez municipal y D. Guillermo López de Letona Secretario, compareció D. Guillermo López de Letona natural de Caicedo provincia de Haro de edad cuarenta y cuatro años, de estado casado su ejercicio labrador domiciliado en Merda según acredita por cédula personal que exhibe, expedida por la Alcaldía de Valdegovia con el núm. 39 presentando con objeto de que se inscriba en el Registro civil una niña y al efecto, como padre de la misma declaró:

Que dicha niña nació en la casa el día quince del actual a las mucho de la mañana.

Que es hija legítima del casado natural de Caicedo provincia de Haro de edad veinte y cuatro años, y de D. Pepe Angulo natural de Lalor provincia de Haro de edad veinte y cuatro años, dedicada a las ocupaciones propias de su sexo y domiciliada en el de su marido.

Que es nieta por línea paterna de D. Guillermo López de Letona natural de Caicedo Juro y de D. Guillermo Martínez natural de Haro y por línea materna de D. Pedro Angulo natural de Lalor y de D. José Martínez natural de Lalor.

Y que la expresada niña se le puso por nombre Eufemia.

Todo lo cual presenciaron como testigos D. Guillermo López de Letona y D. Modesto Barrio vecinos de Villanueva.

Leída íntegramente esta acta, e invitadas las personas que deben suscribirla a que la leyeran por sí mismas, si así lo creían conveniente, se estampó en ella el sello del Juzgado municipal, y la firmaron el Sr. Juez declarante y testigos y de todo ello como Secretario certifico:

Wides Santiago Guillermo López de Letona

Modesto Barrio

Guillermo López de Letona

Nº 5692376 /14

Partida de naixement d'Eufemia

Número 1 En el capítol de Lleida, Obispa
 Eufemia Sopa de Vitoria, a veintinueve de Mayo de
 de Sedona y mil novecientos once; yo, el impo-
 Sargento. nente Presbítero Canónigo de
 Año de 1911. la Iglesia parroquial de S. Martín
 Obispo de dicho lugar de Lleida, bas-
 tamente instruido en el todo de lo que se me ha
 del de 1911. (Firma) quien puse por nombre Eufemia
 Es hija legítima de D. Victor Sopa
 de Sedona y Martiner, natural de
 Bañados de Tuso y D. Fe. Sargento
 Monasterio natural de La Hoz
 ambos de la provincia de Huelva
 vecinos y feligreses de esta parro-
 quia de mi cargo. Nació, segun
 declaración de su padre a las
 nueve de la mañana del día an-
 terior, en la calle de La Iglesia
 número 4 principal. Son sus abuelos
 paternos D. Timoteo Sopa de Sedona
 natural de Bañados de Tuso y D. So-
 nifacia Martiner natural de la villa
 de Turis, ambos de la provincia de
 Huelva y los maternos D. Pedro
 Sargento y D. Josefa Monasterio na-
 turales de La Hoz de la provincia
 de Huelva. Siendo su madrina

Partida de bateig d'Eufemia

MINISTERIO
DE JUSTICIA

Tomo/Tom: 00050 - Página/Página: 092

REGISTROS CIVILES
ESPAÑA

L 0021 P F 092

REGISTRO CIVIL DE HOSPITALET

Número 547

OTI: Entregado a los contrayentes

Libro de familia 3 JUN 1970

Hospitalet de 1970

Se inscribe el MATRIMONIO celebrado entre:

DON José Gabriel Moya
nacido en Calatayud, de 31 años edad,
el 19 de mayo de 1939, inscrito al Libro 1 de mayo

Folio 100
de estado soltero, profesión journalista,
domiciliado en Calatayud, Plaza Real,
hijo de Juan García García
y de María Alfonso Alfonso
y DONA Eufemia López Moya
nacida en Calatayud de 41 años edad,
el 19 de mayo de 1928, inscrita al Libro 1 de mayo

Folio 100
de estado soltera, profesión maridada,
domiciliada en Calatayud, Plaza,
hija de Juan García García
y de María Alfonso Alfonso
El acto matrimonial celebrado se celebró
en Calatayud de Calatayud, el día 19 de mayo

de Calatayud de Calatayud
a las 10 y 10 horas, ante el Presbítero
Don Juan García García
con asistencia del delegado del 30 juzg
Don Alfonso Alfonso Alfonso
y de los testigos Don Alfonso Alfonso Alfonso
y Don Juan García García, mayores
de edad y vecinos de Calatayud

Se practica la inscripción en virtud de transcripción del
acto matrimonial celebrado por el delegado
del 30 juzg

En Hospitalet de Calatayud
a las 10 y 10 horas del día 19 de mayo
de 1970 de Calatayud Calatayud y 10
Y todo este asiento se sella con el del Juzgado y lo firma el notario
Juan García García de Calatayud
y Juan García García

Secretario, que CERTIFICO.

N.º 8623539 /17

D-17

Certificat de casament d'Eufemia

MINISTERIO
DE JUSTICIA

Tomo/Tom: 00231 - Página/Página: 286

REGISTROS CIVILES
ESPAÑA

L 017142 P 286

Número _____

Remitido por la Coordi-
nación al _____ de naci-
miento en: 3 OCT. 2003

REGISTRO CIVIL DE

L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

DATOS DE IDENTIDAD DEL DIFUNTO:

Nombre EUFEMIA

Primer apellido LOPEZ

Segundo apellido PEREZ

Hijo de ISIDORO y de FE

Estado CASADA nacionalidad ESPAÑOLA

Nacido el día ONCE de MARZO

de MIL NOVECIENTOS ONCE

en ALGERO (ALGERIA)

Inscrito al tomo _____

Domicilio último PLAZA DEL RECONQUISTADOR, 4, 28203

HOSPITALET DE LLOBREGAT (BARCELONA)

DEFUNCION: Hora DECIEMBRE día CATORCE

de FEBRERO de DOS MIL DOS

Lugar HOSPITAL BENITO

Causa _____

El enterramiento será en HOSPITALET DE LLOBREGAT

DECLARACION DE D. JUAN VENTURA COLL

En su calidad de _____ mandatario de la familia

Domicilio _____ C/ Enric Prat de la Riba, 262

Comprobación: Médico D. ASIMO PEREZ LAUCIANT

Colegiado núm. 34.226 número del parte 26/0430

OTROS TITULOS O DATOS _____

ENCARGADO D. _____

SECRETARIO D. Delgado CAPRONA LLORET

A las DOCE horas del QUINCE de

FEBRERO de DOS MIL DOS

N.º 8623541 /17

P: 1/2

Partida de defunció d'Eufemia

✓ Basilia López de Letona Angulo

MINISTERIO DE JUSTICIA

REGISTROS CIVILES
Folio 5214

ACTA DE NACIMIENTO

Núm. Basilia López de Letona y Angulo

En Valdegovia a las ocho de la mañana del día dos de Marzo de mil novecientos quince. Ante Don Gregorio Ochoa y Ochoa Juez municipal y D. Pedro López de Letona Secretario, compareció D. Modesto Barata natural de Cáceres (Ext.) provincia de Marzo de edad cuarenta y siete años, de estado casado su ejercicio labrador domiciliado en Merida según acredita por cédula personal que exhibe, expedida por la Alcaldía de Valdegovia núm. 85 presentando con objeto de que se inscriba en el Registro civil una niña y al efecto, como pada de la misma declaró:

Que dicha niña nació en Merida el día veintiocho de Febrero a las diez de la noche Que es hija legítima del declarante natural de Merida provincia de Marzo de edad veinte años, y de D. José Angulo natural de Salva provincia de Marzo de edad veinte años, dedicada a las ocupaciones propias de su sexo y domiciliada en el de su marido.

Que es nieto por línea paterna de D. Modesto López de Letona natural de Cáceres (Ext.) y de D. Donatiana Martínez natural de Trujillo y por línea materna de D. Pedro Angulo natural de Salva y de D. José Martínez natural de Salva

Y que a expresada niña se la puso por nombre Basilia Todo lo cual presenciaron como testigos D. Modesto Barata y D. Esteban Solís vecinos de Valdegovia

Leída íntegramente esta acta, e invitadas las personas que deben suscribirla a que la leyeran por sí mismas, si así lo creían conveniente, se estampó en ella el sello del Juzgado municipal, y la firmaron el Sr. Juez declarante y testigo y de todo ello como Secretario certifico:

Gregorio Ochoa y Ochoa
Modesto Barata
Esteban Solís
Pedro López de Letona

5692374 /14

Partida de naixement de Basilia

DIOCESIS DE VITORIA

CERTIFICACION EN EXTRACTO DE PARTIDA DE BAUTISMO

D. FELIX GARAY RODRIGUEZ, CURA PÁRROCO DE LA IGLESIA DE SAN MARTÍN Obispo, DE ALCEDO. ÁLAVA, DIÓCESIS DE VITORIA

CERTIFICO: Que en el Tomo 3, Folio 05, Número 2

Del Libro de Bautizados de esta Parroquia, hay una partida registrada, según la cual

BASILIA LOPEZ DE LETONA Y ANGULO

Fue bautizada el día 2 de Marzo de 1.915,

Nació el día 28 de Febrero de 1.915, en ALCEDO, Álava

PADRES:

D. ISIDORO LOPEZ DE LETONA Y MARTINEZ

Natural de Caicedo Yuso. Álava

Dña. FE ANGULO Y MONASTERIO

Natural de Lahoz. Álava

ABUELOS PATERNOS:

D. TIMOTEO LOPEZ DE LETONA

Natural de Caicedo Yuso. Álava

Dña. BONIFACIA MARTINEZ

Natural de Turiso. Álava.

ABUELOS MATERNOS:

D. PEDRO ANGULO

Natural de Lahoz. Álava

Dña. JOSEFA MONASTERIO

Natural Lahoz. Álava

MADRINA

Dña. RUFINAA DIAZ DE TUESTA, de Leciana del Camino. Álava

Ministro: D. PEDRO ARREDONDO, Sacerdote Encargado de esta Iglesia Parroquial

NOTAS MARGINALES:

-Confirmada en Bergüenda el 8 de junio de 1.920. Fdo:Salazar

Y para que conste a los efectos a que hubiere lugar en derecho, expido el presente certificado en Alcedo, Álava, a 14 de Diciembre de 2.017. El Encargado del Registro

Partida de bateig de Basilia

✓ Juliana López de Letona Angulo

MINISTERIO DE JUSTICIA

REGISTROS CIVILES

Fólio 350

ACTA DE NACIMIENTO

Vin. En Valdegorria á las quince de la mañana del día ca de Julio de mil novecientos diez años. Ante Don Protonario Barrio Juez municipal y D. Protonario Barrio Secretario, compareció D. Protonario Barrio natural de Valdegorria provincia de Alava de edad treinta y dos años casado su ejercicio Labrador domiciliado en Mudo según acredita por cédula personal que exhibe, expedida por la Alcaldía de Mudo núm. ... presentando con objeto de que se inscriba en el Registro civil un niño y al efecto padre de la misma declaró: Que niño nació en Mudo el día trece de Julio á las dos medias de la mañana Que es hijo legítimo de D. Protonario Barrio natural de Valdegorria provincia de Alava de edad ... años, y de D. Le de Angulo natural de Lafor provincia de ... de edad cuarenta y dos años, dedicada á las ocupaciones propias de su sexo y domiciliada en el de su marido. Que es nieto por línea paterna de D. Protonario Barrio natural de Valdegorria y de D. Protonario Barrio natural de Valdegorria y por línea materna de D. Protonario Barrio natural de Lafor y de D. Protonario Barrio natural de Lafor. Y que á expresado niño se le puso por nombre Juliana. Todo lo cual presenciaron como testigos D. Protonario Barrio y D. Protonario Barrio vecinos de Valdegorria, San Juan.

Leída íntegramente esta acta, é invitadas las personas que deben suscribirla á que la leyeran por si mismas, si así lo creían conveniente, se estampó en ella la del Juzgado municipal, y la firmaron el Sr. Juez Protonario Barrio de todo ello como Secretario certifico:

Protonario Barrio
Protonario Barrio
Protonario Barrio

5692375 /14

DIOCESIS DE VITORIA

CERTIFICACION EN EXTRACTO DE PARTIDA DE BAUTISMO

D. FELIX GARAY RODRIGUEZ, CURA PÁRROCO DE LA IGLESIA DE SAN MARTÍN Obispo, DE ALCEDO. ÁLAVA, DIÓCESIS DE VITORIA

CERTIFICO: Que en el Tomo 3, Folio 09, Número 1

Del Libro de Bautizados de esta Parroquia, hay una partida registrada, según la cual

JULIANA LOPEZ DE LETONA Y ANGULO

Fue bautizada el día 13 de Julio de 1.918.

Nació el día 13 de Julio de 1.918, en ALCEDO. Álava

PADRES:

D. ISIDORO LOPEZ DE LETONA Y MARTINEZ

Natural de Caicedo Yuso. Álava

Dña. FE ANGULO Y MONASTERIO

Natural de Lahoz. Álava

ABUELOS PATERNOS:

D. TIMOTEO LOPEZ DE LETONA

Natural de Caicedo Yuso. Álava

Dña. BONIFACIA MARTINEZ

Natural de Turiso. Álava.

ABUELOS MATERNOS:

D. PEDRO ANGULO

Natural de Lahoz. Álava

Dña. JOSEFA MONASTERIO

Natural Lahoz. Álava

MADRINA

Dña. RUFINA DIAZ DE TUESTA, de Leciana del Camino. Álava

Ministro: D. PEDRO ARREDONDO, Sacerdote Encargado de esta Iglesia Parroquial

NOTAS MARGINALES:

-Confirmada en Bergüenda el 8 de junio de 1.920. Fdo: Salazar

-Contrajo matrimonio canónico con D. Ramón Clapés Estefanell en la parroquia de San Pedro de Rubí, Obispado de Barcelona, el año 1.941, según aviso del párroco de la misma. Fdo:Urgarte

Y para que conste a los efectos a que hubiere lugar en derecho, expido el presente certificado en Alcedo, Álava, a 14 de Diciembre de 2.017. El Encargado del Registro

Partida de bateig de Juliana

Tomo/Tom: 00189

REGISTRO CIVIL
ESPAÑA

Registro Civil de/Registre Civil de Terrassa

Sección/Secció 3ª **Certificación Literal**
Certificació Literal

(1-3-5) DATOS DE IDENTIDAD DEL DIFUNTO :

(8-6) Nombre : JULIANA

(7-6) Primer Apellido : LÓPEZ DE LETONA

(7-6) Segundo Apellido : ANGULO

Sexo : (3-4-2) MUJER

(8-6-1) Hijo de : ISIDRO (8-6-2) y de : FE

(4-1) Estado : (4-1-7) VIUDA (6-1) Nacionalidad : ESPAÑOLA

DNI : 36363722 - D

(9-7-6) Nació el día : trece de julio de mil novecientos dieciocho

(2-4-6) Lugar de nacimiento : ALCEDO - LANTARÓN

(2-1-1-3) Provincia : ALAVA

(2-1-1) País : ESPAÑA

(2-1-2-1) Domicilio último (2-1-3-6) : PL. DELS NENS Nº 6-1, 2-2

(2-1-3-2) RUBÍ (2-1-1-3) Provincia : BARCELONA (2-1-1) País : ESPAÑA

(5-3) DEFUNCIÓN:

(9-9) Día : trece de marzo de dos mil seis

(9-4-4) Hora : trece horas veinte minutos

(2-6) Lugar : HOSPITAL

(2-1-3-2) TERRASSA

El enterramiento será en : CEMENTERIO DE RUBÍ

DECLARACIÓN DE

D./Dña : CARMEN MORENO Y ALBAREDA

En su calidad de : DELEGADA FUNERARIA EGARENSE

Domicilio (2-1-3-6) : CTRA. MONTCAIDA, 789 DE TERRASSA

COMPROBACIÓN

Médico D./Dña : LUIS MARÍA GMS Y BERNAD

Colegiado n.º : 18484 Número del parte : 0234579

Hora : diecinueve horas treinta minutos

Fecha : trece de marzo de dos mil seis

(SIGUEN FIRMAS)

Encargado D./Dña : AMAIA CASTAÑO Y AGUIRRE

Secretario D./Dña : MARÍA JOSEFA MONT Y GARCIA

CERTIFICO que la presente certificación literal expedida con la autorización prevista en el art. 26 del Reglamento del Registro Civil, contiene la reproducción íntegra del asiento correspondiente obrante en Tomo **00189** página **244** de la Sección **3ª** de este Registro Civil.

CERTIFICO que aquest certificat literal expedit amb l'autorització prevista a l'art. 26 del Reglament del Registre Civil, conté la reproducció íntegra de l'assentament corresponent que figura al Tom **00189** pàgina **244** de la Secció **3ª** d'aquest Registre Civil.

Terrassa, dieciséis de febrero de dos mil dieciocho

Terrassa, setze de febrer de dos mil divuit

D./Dña MARÍA GUADALUPE FERNÁNDEZ-IBÁÑIGO, Funcionario Delegado / Funcionari Delegat

N.º 5714192-417
Certificación literal por fecha 16/02/2018
Código de verificación 16/02/2018

Partida de defunció de Juliana

✓ Fé Angulo Monasterio

N.º 569237

14

Ministerio de Justicia

Por acuerdo de esta fecha, en el expediente general núm. 71 se procede á inscribir el NACIMIENTO de *Fé Angulo y Monasterio* con arreglo á las prescripciones de los Reales Decretos de 19 de Enero de 1876 y 6 de Noviembre del mismo año.

NOTAS MARGINALES.	FECHA DEL NACIMIENTO.	CLASE DEL INSCRITO.	DATOS QUE HAN SERVIDO PARA LA INSCRIPCION.																																								
	19 de Abril 4 tarde	Soy, <i>Fé Angulo y Monasterio</i>																																									
	<table border="1"> <tr> <th colspan="4">PADRES.</th> <th colspan="4">ABUELOS PATERNOS.</th> <th colspan="4">ABUELOS MATERNOS.</th> </tr> <tr> <th colspan="4">NOMBRES.</th> <th colspan="4">NOMBRES.</th> <th colspan="4">NOMBRES.</th> </tr> <tr> <td><i>Don</i></td> <td><i>Angulo</i></td> <td><i>Monasterio</i></td> <td></td> <td><i>Don</i></td> <td><i>Angulo</i></td> <td><i>Monasterio</i></td> <td></td> <td><i>Don</i></td> <td><i>Monasterio</i></td> <td><i>Angulo</i></td> <td></td> </tr> </table>		PADRES.				ABUELOS PATERNOS.				ABUELOS MATERNOS.				NOMBRES.				NOMBRES.				NOMBRES.				<i>Don</i>	<i>Angulo</i>	<i>Monasterio</i>		<i>Don</i>	<i>Angulo</i>	<i>Monasterio</i>		<i>Don</i>	<i>Monasterio</i>	<i>Angulo</i>						
PADRES.				ABUELOS PATERNOS.				ABUELOS MATERNOS.																																			
NOMBRES.				NOMBRES.				NOMBRES.																																			
<i>Don</i>	<i>Angulo</i>	<i>Monasterio</i>		<i>Don</i>	<i>Angulo</i>	<i>Monasterio</i>		<i>Don</i>	<i>Monasterio</i>	<i>Angulo</i>																																	

En Valdegorra a 27 de Enero de 1913

El Jefe del Registro Civil.

El Jefe del Registro Civil.

SECRETARÍA CIVIL DE VALDEGORRA
CERTIFICO: Que el presente certificado
está expedido con la autorización prevista
en el artículo 22 del Reglamento del Registro
Civil, y la reproducción impresa del
original correspondiente al libro 23 de este Registro
Civil.
En Valdegorra a 27 de Enero de 1913

REGISTROS CIVILES
ESPAÑA

Partida de naixement de Fé

MINISTERIO DE JUSTICIA

REGISTROS CIVILES ESPAÑA

numero 34
Acta de tras
accion de
Matrimonio
numero 34
Isidoro Lopez
Letona con Fe
Angulo Monasterio
año 1900

En La Hoz, Valle de Valderejo Partido de Vitoria
Pia de Navarra, a veintiseis de Julio de mil
novecientos siendo las nueve de su mañana
hallandome yo el infrascripto secretario Don
Tomas Palma en la Iglesia Parroquial de La
Hoz Apostol a donde me ha sido como delega
do por el señor Jefe Municipal Don Baldomero
Monso para asistir en cumplimiento de lo dis
puesto en el artículo 77 de código civil a la celebra
cion del matrimonio convenido entre Isidoro
Lopez de Letona y Martina y Doña Fe Angulo
Monasterio. En su virtud declaro que a mi
presencia a procedido el presbítero Don Hilari
Araya Arriaga cura ecónomo de La Hoz a un
el matrimonio canonico a los referidos Isidoro
Lopez de Letona y Martina viudo de treinta y seis
años de edad natural de Echeburu hijo legiti
mo de Timoteo Lopez de Letona natural de Echeburu
y de Bonifacia Martinez natural
de Echeburu y a Doña Fe Angulo Monasterio sol
tera de veintitres años de edad labradora na
tural de La Hoz hija legitima de Pedro Angulo
Vallejo y de Josefa Monasterio Corillas vecinos qu
son de La Hoz habiendo asistido a dicho acto el pa
dre y madre de la esposa y testigos Domingo An
gulo y Cueta y Manuel Salazar Villaran.
Y para que conste se levanta la presente acta d
transcripción y firman con el diligido de qui
certifico = Isidoro Lopez Letona Fe Angulo =
Pedro Angulo = por no saber firmar la esposa
firma un testigo que lo es Felix Angulo =
Manuel Salazar Domingo Angulo Bonito Palma
Vº Be El Jefe Municipal Baldomero Monso

BOLETIN CIVIL DE VALDEREJO
CERTIFICADO: Que la presente certificación
se expedida con la autorización prevista
en el artículo 77 del Reglamento del Registro
Civil, contiene la reproducción integral del
documento correspondiente al Tomo 34 (Matrimonio)
Folios 54 y 55 de este Registro
Civil.

Don Valdemar de Letona Cueto de 2008

5692381 / 14

Certificat de matrimoni de Fé

[illegible]

MINISTERIO DE JUSTICIA
REGISTRO CIVIL D

924
REGISTROS CIVILES
ESPAÑA

DISTRICTE D

Número 98

NOM I COGNOMS

Jaime
Lopez Martinez

Jaime Jaime

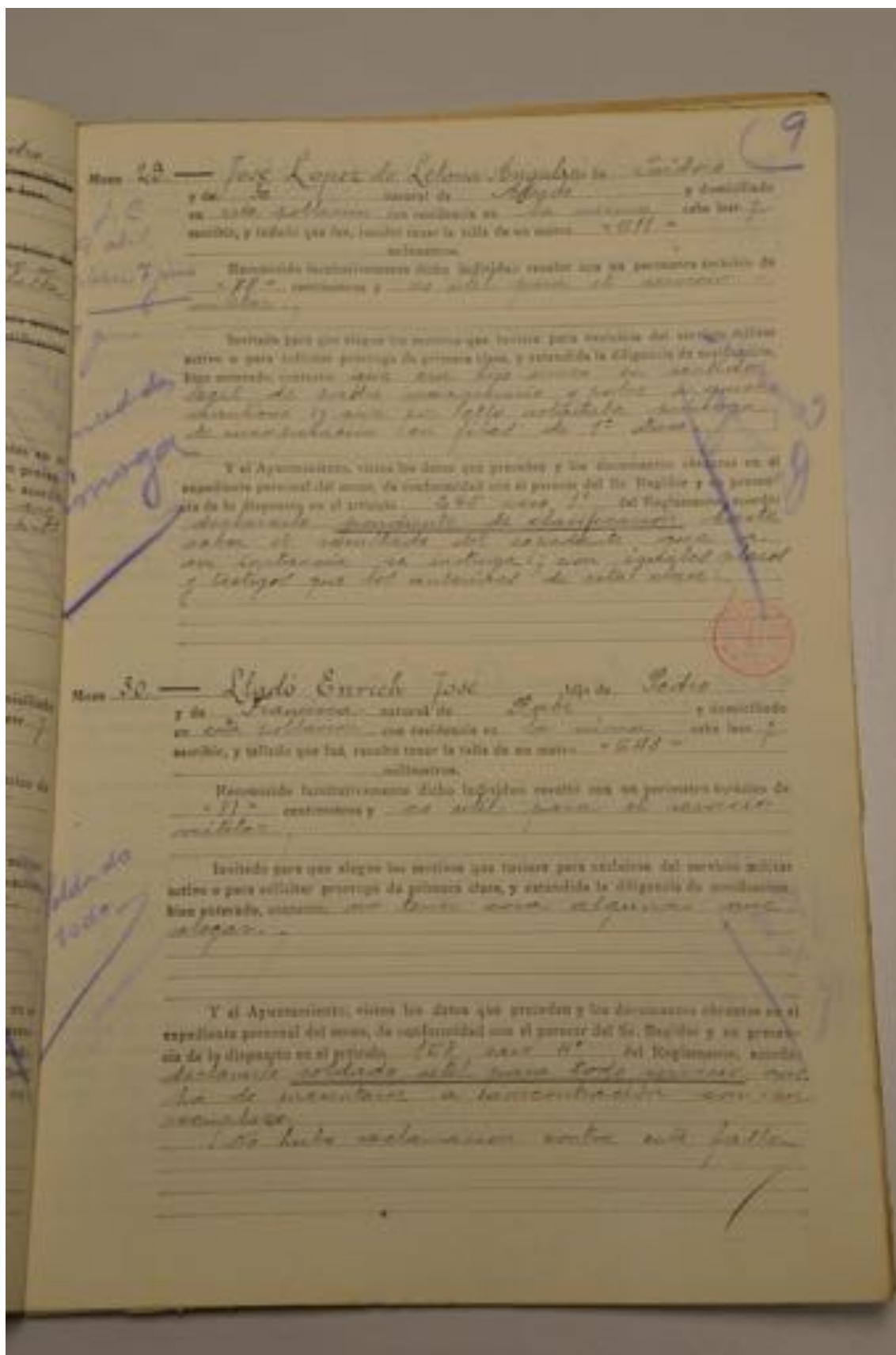
A la vila de Rubi

a les dinou hores i
minuts del dia tre de setembre del mil
nou-cents trenta - oise, davant del Sr. Juan Bata. Cano
Vicini, Abocat Jutge municipal
i del Sr. Juan Marcet Sala Secretari
es inscriu la defunció de Jaime Lopez
Martinez, d'edat actuant anys
natural d' Casado Nro. provincia d' l'
Hava, fill del Sr. Fernando Lopez de la
Tona i de la Sra. Bonifacia Martinez
domiciliat a la casa, carrer de Frederic Soler
nòm. 2, pis de, de professió pinales
i estat vidu de Fe Angela Monasterio, natural
de Lahoz, habent tingut en dos matrimonis
dos fills: Angela, Benita, José Epifania, Lupe-
rona, Basilio y Juliana
morí a llur domicili el dia
d' avui, a les onze hores i minuts, a
conseqüència de una caiguda
segons resulta de certificació tífica la certificació
i reconeixement practicat; el seu cadàver haurà de rebre sepultura
al Cementiri d' aquesta vila
Aquesta inscripció es feta en virtut d' manifestació
personal de Cristofor Cano Lopez, llocat, ma-
jor d'edat, del comarc del de la present, en la
capitat de Barcelona
cal consignar, encara, que no té cap testament
l'han presenciada com a testimonis el Sr. Blai Vall llocat
i el Sr. José Lluís Pelós
majors d'edat i veïns de la present
Llegida aquesta acta, és marcada amb el segell del Jutjat i
signada pel senyor Jutge, els testimonis i el manifest-
ant Jo el Secretari, en certificació del
nom.

Cristobal Marco
Blai Vall
Josep Lluís Pelós

Nº 3625190 /17

❖ Solicitud de pròrroga del servei militar de José López de Letona Angulo:

❖ Filiació al servei militar:

Provincia de Barcelona Partido judicial de Barcelonés
Ayuntamiento de RUBÍ Distrito municipal de Rubí
Sección de recluta de esta Bón. Caja de recluta de Barcelonés n.º 56

REGISTRADO EN
Letra L N.º 27
REEMP. 120 1927

FILIACIÓN

de José López de Letona (Angulo) hijo de Luis y de Fi, natural de Alude, parroquia de id, Ayuntamiento de id, partido judicial de Amorós, provincia de Alava, fué incluido en el alistamiento del año mil novecientos veintiocho en la sección de recluta de esta, distrito municipal de Rubí, Ayuntamiento de id, partido judicial de Barcelonés, perteneciente a la Caja de recluta de Barcelonés n.º 56. Nació en veintiocho de abril mil novecientos veintiocho de profesión u oficio labrador, sabe leer y — escribir, su religión C.R., su estado soltero, su estatura 1.61 centímetros, su perímetro torácico 81 centímetros.

Sus señas: pelo negro, ojos chocolate, nariz recta, barba pequeña, boca regular, color flamenco, frente ancha, aire ligero, producción abundante; señas particulares —.

Queda filiado en virtud de la presente, para servir en — de soldado por el tiempo de diez y ocho años, que empezarán a contarse desde el día que ingrese en Caja, o en — diferentes situaciones que determina la vigente ley de Reclutamiento.

Rubí a 6 de marzo de 1927.

El Interesado, José López El Secretario, Pamplona

V.º B.º
El Alcalde, Juan Chaves

 Pasa a entrar en Caja en — de — de 19—
Se le entregó la cartilla militar número — el — de — de 19—
Rectificada su profesión u oficio, resultó ser —
Fué clasificado como — en el año de su alistamiento,
y en las revisiones de los años —
Se presentó para concentración el — de — de 19—
En el acto de la concentración obtuvo la talla de — centímetros, perímetro torácico de — centímetros, y reconocido facultativamente resultó —
Fué destinado al — de — de 19—
en — de — de 19—

El Jefe de la Caja de Recluta, Agustín Pons

1928.. En la misma situación todo el año habien-
do pasado la revista anual.

1929.. En la misma situación todo el año habien-
do pasado la revista anual.

1930.. En la misma situación todo el año habien-
do pasado la revista anual.

1931 Según comunicación de la Junta de Clasificación y Revisión, el individuo
comprendido en la presente filiación, ha terminado las revisiones regla-
mentarias, por cuyo motivo causa baja en esta Caja de Recluta n.º 26
y alta en el Centro de Movilización
en virtud de lo dispuesto en la Orden Circular de 15 de Junio de 1927
(D. O. n.º 183) a donde se remite su documentación.

— de —
El Teniente Coronel,
[Firma]

❖ Fitxa de José López de Letona com a presoner de guerra:

KARTEI - KARTE

Bezirk Nro VIII Gef Nro 629
Front Stalag Nro 123

A.

Nom LOPEZ ANGULO
(du prisonnier de guerre)
Prénom José
Date de naissance : 22-4-1905
Lieu de naissance : Alcedo (Havana)
Profession : agriculteur
Dernier domicile du prisonnier de guerre :
Motherusa (Cuba)
Degré militaire :
Unité : 34e Co. 6e Paravi Heur

B

Adresse des proches parents ou d'un ami du
prisonnier de guerre :
Nom : Pont
Prénom : Valentin
Domicile : Restauran Eyer St
Martin de Banch - Goubrose

Auszufüllen durch Kdr. der Kgf. (Kgf.-Betreuung).
Aufgenommen in Kriegsgef. Liste :
Nr. 34 vom 21.10.40

N° 81496

INT

NOM : LOPEZ

Prénom usuel : Joseph

Date de naissance : 22. 11. 06

Lieu de naissance : Alcedo esp.

Grade et Corps : Civil

Domicile avant-guerre : 7. Frontes
3. B^{te} St Roques Mallorca Lérda

Profession capture le 16.6.40 dans la
pt de saone

Marié — Non marié. (Biffer la mention inutile.)

Nombre des enfants : _____ Leur âge : _____

Frontst. : _____ Off. : _____

Stal. : XB transféré le 28.2.41
à Hanthouren Matricule : 81496

Liste n^o Belg 466 du XB -

A. C. V. G., n° 72. — Mod. 2512 — J. M. 336310. [15416]

❖ Llistat de Frontstalags:**619/ML1**

Frontstalag 100 Hazebrouck (début)
Matricules 2540 à 9095

619/ML2

Frontstalags 100 Hazebrouck (fin), 101 Cambrai, 102 Lille (début)
Frontstalag 100, matricules 9096 à fin
Frontstalag 102, matricules 5 à 7036

619/ML3

Frontstalags 102 Lille (fin), 110 Bruxelles (début)
Frontstalag 102, matricules 7044 à fin
Frontstalag 110, matricules 2 à 1977

619/ML4

Frontstalag 110 Bruxelles (suite)
Matricules 1978 à 11195

619/ML5

Frontstalags 110 Bruxelles (fin), 111 Drancy (début)
Frontstalag 110, matricules 11196 à fin
Frontstalag 111, matricules 1 à 5678

619/ML6

Frontstalags 111 Drancy (fin), 112 La Celle-Saint-Cloud (début)
Frontstalag 111, matricules 5680 à fin
Frontstalag 112, matricules 1 à 2559

619/ML7

Frontstalags 112 La Celle-Saint-Cloud (fin), 120 Mirecourt
Frontstalag 112, matricules 2564 à fin

619/ML8

Frontstalag 121 Epinal (début)
Matricules 2 à 21347

619/ML9

Frontstalags 121 Epinal (fin), 122 Chaumont
Frontstalag 121, matricules 21347 à fin
Frontstalag 122, matricules 1 à 3526

619/ML10

Frontstalags 122 Chaumont, 123 Langres, 124 Troyes (début)
Frontstalag 122, matricules 3527 à fin
Frontstalag 124, matricules 1 à 4160

619/ML/11

Frontstalag 124 Troyes (state)
Matricules 4161 à 11277

619/ML/12

T

Frontstalags 124 Troyes (fin), 125 Melun (début)
Frontstalag 124, matricules 11278 à fin
Frontstalag 125, matricules 1 à 6196

619/ML/13

Frontstalags 125 Melun (fin), 130 Caen (début)
Frontstalag 125, matricules 6197 à fin
Frontstalag 130, matricules 1 à 1655

619/ML/14

Frontstalags 130 Caen (fin), 131 Saint-Lô (début)
Frontstalag 130, matricules 1656 à fin
Frontstalag 131, matricules 1 à 4196

619/ML/15

Frontstalag 131 Saint-Lô (vaste)
Matricules 4197 à 15762

619/ML/16

Frontstalags 131 Saint-Lô (fin), 132 Mayenne (début)
Frontstalag 131, matricules 15763 à fin
Frontstalag 132, matricules 1 à 1161

619/ML17

Frontstalag 132 Mayenne (suite)
Matricules 1162 à 8524

619/ML18

Frontstalag 132 Mayenne (fin)
Matricules 8525 à fin

619/ML21

Frontstalag 134 Saint-Brieuc (début)
Matricules 1 à 4872

619/ML22

Frontstalags 134 Saint-Brieuc (fin), 135 Quimper (début)
Frontstalag 134, matricules 4873 à fin
Frontstalag 135, matricules 1 à 4081

619/ML23

Frontstalags 135 Quimper (fin), 140 Belfort (début)
Frontstalag 135, matricules 4082 à fin
Frontstalag 140, matricules 1 à 6297

619/ML24

Frontstalag 140 Belfort (fin)
Matricules 6298 à fin

619/ML25

Frontstalags 142 Besançon, 150 Auxerre (début)

8

Frontstalag 150, matricules 1 à 3082

619/ML26

Frontstalag 150 Auxerre (suite)
Matricules 3083 à 12068

619/ML/27

Frontstalag 150 Auxerre (fin)
Matricules 12069 à fin

619/ML/28

Frontstalags 151 Montargis, 152 Pithiviers (début)
Frontstalag 152, matricules 1 à 8903

619/ML/29

Frontstalag 152 Pithiviers (fin)
Matricules 8904 à fin

619/ML/32

Frontstalag 154 Fourchambault (début)
Matricules 1 à 5080

619/ML/33

Frontstalags 154 Fourchambault (fin), 155 Dijon (début)
Frontstalag 154, matricules 5081 à fin
Frontstalag 155, matricules 1 à 1203

619/ML/34

Frontstalags 155 Dijon (fin), 160 Lunéville (début)
Frontstalag 155, matricules 1204 à fin
Frontstalag 160, matricules CL de Ach à Rhodes

619/ML/35

Frontstalags 160 Lunéville (fin), 161 Nancy (début)
Frontstalag 160, matricules CL de Ricard à Zywiecki et de 1 à la fin
Frontstalag 161, matricules 1 à 2624

619/ML/36

Frontstalags 161 Nancy (fin), 162 Toul (début)
Frontstalag 161, matricules 2625 à fin
Frontstalag 162, matricules 1 à 4095

619/ML/37

Frontstalag 162 Toul (fin)
Matricules 4096 à fin

619/MI/38

Frontstalag 194 Châlons-sur-Marne (début)
Matricules 1 à 4922

619/MI/39

9

Frontstalag 194 Châlons-sur-Marne (fin)
Matricules 4923 à fin

619/MI/40

Frontstalag 133 Rennes (début)
Matricules 1 à 16159

619/MI/41

Frontstalags 133 Rennes (fin), 202 Chartres (début)
Frontstalag 133, matricules 16160
Frontstalag 202, matricules 1 à 52453

619/MI/42

Frontstalag 202 Chartres (fin), 153 Orléans (début)
Frontstalag 202, matricules 52459 à fin
Frontstalag 153, matricules CL de Abahna à Vien

619/MI/43

Frontstalag 153 Orléans (suite)
Matricules CL de Vien à Zucconi et de 1 à 16895

619/MI/44

Frontstalag 153 Orléans (fin)
Matricules 16896 à fin

619/MI/45

Frontstalag 141 Vesoul (début)

Matricules 11 à 9351

619/MI/46

Frontstalag 141 Vesoul (fin)

Matricules 9354 à fin

619/MI/47

Frontstalag 184 Angoulême

619/MI/48

Frontstalag 204 Amiens (début)

Matricules CL à 3273

619/MI/49

Frontstalag 204 Amiens (suite)

Matricules 3279 à 8798

619/MI/50

Frontstalag 204 Amiens (suite)

Matricules 8798 à 18556

619/MI/51

Frontstalag 204 Amiens (suite)

Matricules 18963 à 41905

10

619/MI/52

Frontstalags 204 Amiens (fin), 201 Alençon

Frontstalag 204, matricules 42390 à fin

619/ML/53

Frontstalag 195 Ouessé-Laharie

619/ML/54

Frontstalag 222 Bayonne

619/ML/55

Frontstalag 221 Saint-Médard (début)

Matricules 1 à 7371

619/ML/56

Frontstalag 221 Saint-Médard (suite)

Matricules 7373 à 31610

619/ML/57

Frontstalags 221 Saint-Médard (fin), 171 Rouen

Frontstalag 221, matricules 31761 à fin

619/ML/58

Frontstalag 184 Angoulême

619/ML/59

Frontstalag 170 Compiègne (début)

Matricules 1 à 10543

619/ML/60

Frontstalag 170 Compiègne (fin)

Matricules 10544 à fin

619/ML/61

Frontstalag 172 Doullens

619/ML/62

Frontstalag 180 Amboise

619/ML/64

Frontstalag 211 Sarrebourg

619/ML/65

Frontstalag 183 Vannes-Chateaubriant

619/ML/66

Frontstalag 213 Mulhouse

619/MI/67
Frontstalag 210 Strasbourg

11

619/MI/68
Frontstalag 181 Saumur

619/MI/69
Frontstalag 241 Saint-Mihiel

619/MI/70
Frontstalag 182 Savenay (début)
Matricules 1 à 6714

619/MI/71
Frontstalag 182 Savenay (fin)
Matricules 6715 à fin

619/MI/72
Frontstalag 190 Charleville (début)
Matricules 1 à 7633

619/MI/73
Frontstalag 190 Charleville (suite)
Matricules 7636 à 20268

619/MI/74
Frontstalag 190 Charleville (fin)
Matricules 20270 à fin

619/ML/75

Frontstalag 191 La Fère (début)
Matricules 1 à 10648

619/ML/76

Frontstalag 191 La Fère (fin)
Matricules 10649 à fin

619/ML/77

Frontstalag 192 Laon (début)
Matricules 1 à 4376

619/ML/78

Frontstalag 192 Laon (suite)
Matricules 4377 à 9843

619/ML/79

Frontstalag 192 Laon (suite)
Matricules 9941 à 16625

619/ML/80

Frontstalags 192 Laon (fin), 232 Luçon
Frontstalag 192, matricules 16626 à fin

619/ML/81
Frontstalag 193 Sainte-Menehould (début) Matricules 1 à 8271
619/ML/82
Frontstalag 193 Sainte-Menehould (suite) Matricules 8272 à 16619
619/ML/83
Frontstalags 193 Sainte-Menehould (fin), 200 Evreux (début) Matricules 16620 à fin Matricules 1 à 3365
619/ML/84
Frontstalag 200 Evreux (suite) Matricules 3366 à 40859
619/ML/85
Frontstalag 200 Evreux (fin), 203 Le Mans (début) Matricules 40860 à fin Matricules 1 à 3605
619/ML/86
Frontstalag 203 Le Mans (suite) Matricules 3606 à 29627
619/ML/87
Frontstalag 203 Le Mans (suite) Matricules 29628 à 62941
619/ML/88
Frontstalag 203 Le Mans (fin) Matricules 62942 à fin
619/ML/89
Frontstalag 212 Metz (début) Matricules 1 à 12439
619/ML/90
Frontstalag 212 Metz (fin) Matricules 12440 à fin

619/ML/91

Frontstalag 230 Poitiers (début)
Matricules 1 à 12695

619/ML/92

Frontstalag 230 Poitiers (fin), 231 Airvault
Matricules 12698 à fin

619/ML/93

13

Frontstalag 240 Verdun (début)
Matricules 1 à 10906

619/ML/94

Frontstalag 240 Verdun (fin)
Matricules 10907 à fin

619/ML/95

Frontstalags, fichier complémentaire
Fichier complémentaire des Frontstalags 102, 110, 111, 112, 115, 122, 123, 125, 131, 133,
134, 140, 150, 152, 154, 159, 160, 164, 172, 184, 193, 194, 200, 201, 202, 222, 121, 124,
132, 135, 142, 151, 162, 161.

❖ Informe de Sandbostel:

ED/JGL/v.0

Service DOCUMENTATION
M 1 - 5 MAI 1958

(b)

STALAG X B (Sandbostel)

Commandant du camp : Oberst Angebrechten
Homme de confiance : Sgt Jean Le Noeux, Salsé

Vente le 24.11.50.

Alimentation du camp.-

Le camp est situé au Nord de la ligne Brême-Hambourg, au centre d'une plaine couverte de bruyères et marécageuses à certains endroits. Il a été créé pour les prisonniers et il se compose de 25 baraques déjà construites et dont 14 sont habitées et de 45 dont la construction est presque achevée. Ces baraques sont en bois et bâties sur des fondations de briques; les allées et les places qui les séparent présentent un aspect de grande propreté.

Effectif du camp.-

Ce camp abritait auparavant 30.000 hommes. Il ne contient actuellement que 5 à 6.000 prisonniers qui sont tous réunis dans le même Stalag. Ce camp n'est le centre d'aucun détachement de travail; il joue le rôle d'un Dulag et tous les prisonniers affectés à des détachements de travail sont transférés dans les Stalag X A et X C. Deux mille prisonniers arrivèrent au camp le jour de la visite des délégués.

Les prisonniers se répartissent de la manière suivante :

4.005 Français dont 27 civils, et
865 Belges dont 631 Flamands.

Cinq cents malades environ sont soignés à l'infirmerie où se trouvent 26 médecins et dentistes français et 2 médecins belges.

Logis.-

Les 14 baraques habitées sont toutes construites sur le même modèle : 2 grandes pièces séparées par la salle de toilette et préparées pour recevoir 100 hommes environ. Les lits sont étagés sur 3 hauteurs et chaque homme a droit à une pailleasse et à 2 couvertures.

Ces baraques sont facilement chauffables. L'aération et l'éclairage paraissent suffisants.

Nourriture.-

Les hommes ne se plaignent pas de la nourriture. Les rations sont conformes aux prescriptions et les prisonniers reçoivent 300 gr. de pain par jour. Les délégués eurent l'occasion de goûter la soupe et ils la trouvèrent très bonne et nourrissante.

Un wagon de biscuits et de conserves de viandes, envoye par les soins de la Croix-Rouge française de Paris, est parvenu au camp récemment; l'homme de confiance distribuera prochainement à chaque prisonnier la part de cet envoi qui lui est attribuée.

La cuisine est propre et très bien installée.

Habillement.-

De grandes réserves d'uniformes français, belges et anglais ont permis d'équiper tous les prisonniers et aucun d'entre eux ne se plaint du froid, malgré la température très basse. Ils ont besoin, toutefois, de sous-vêtements et chaussures. Trois sacs de vêtements et chaussures, expédiés par la Croix-Rouge française de Paris, sont arrivés au camp.

Centine.-

La centine, visitée par les délégués, est tenue par des prisonniers français; le stock d'aliments et de boissons, des objets de première nécessité et des cigarettes y sont vendus. Il faut signaler que la centine a en réserve 4 millions de cigarettes françaises et allemandes.

Hygiène.-

Le camp dispose d'installations hygiéniques parfaites, en particulier d'un appareil de désinfection à l'acide cyanhydrique qui peut désinfecter 300 hommes dans l'espace d'une journée. L'eau courante est installée dans toutes les baraques et les prisonniers peuvent prendre des douches chaudes, une fois par semaine, dans une baraque spécialement aménagée à cet effet. Les prisonniers peuvent faire du sport et disposent de places de jeux et de ballons.

Le camp possède enfin une buanderie moderne, avec de nombreux appareils électriques et mécaniques pour le lavage, le repassage, etc.

Infirmerie.-

L'infirmerie est installée de manière à pouvoir recevoir non seulement les malades du camp, mais encore ceux des détachements de travail de la région.

Le lazaret est constitué par 5 ou 6 baraques situées à 1 km. environ du camp et dont 2 plus éloignées encore sont réservées spécialement aux malades infectieux. Les délégués, en compagnie du médecin-chef allemand du camp et du médecin-commandant français chirurgien (seul opérateur) visitèrent ce lazaret qui dispose de 620 lits dont 500 environ étaient occupés. Les délégués rendirent visite aux malades opérés récemment, en particulier à un malade qui avait été opéré le matin même d'une hernie.

La baraque affectée aux services de chirurgie est bien installée : salles d'opération aseptique et aseptique avec eau courante chaude et froide, appareils de désinfection. Elle comprend également des laboratoires, un cabinet dentaire et une cave-réserve où sont entreposés les médicaments.

Le personnel médical se compose de 28 médecins français et belges.

Deux cents cinq malades et blessés français ont déjà été rapatriés et d'autres malades le seront bientôt.

Il y a de nombreux membres du personnel sanitaire parmi les prisonniers, soit 14 sous-officiers et 81 hommes au camp, et 11 sous-officiers et 40 hommes au lazaret. Cinquante-deux Flamands figurent dans ce nombre et seront libérés prochainement.

Enseignement intellectuel et moral.-

La messe est célébrée tous les 15 jours. Les délégués ont obtenu du Commandant qu'elle soit dite désormais tous les dimanches et que des sermons puissent être tenus tous les mois. Quatre-vingt prêtres catholiques environ se trouvent au camp (aucun protestant).

La bibliothèque possède 500 livres français et les prisonniers peuvent commander des livres allemands. Le journal "Le Trait d'Union" ainsi qu'un journal en langue flamande sont distribués régulièrement.

Il n'y a pas de radio au camp, mais des jeux d'échecs, de cartes, etc. sont à la disposition des prisonniers.

Discipline.-

La discipline est très bonne. Aucune tentative d'évasion n'a été enregistrée jusqu'ici.

Ressources pécuniaires.-

La plupart des prisonniers travaillant au camp et reçoivent une solde.

Correspondance.-

La poste fonctionne très bien et les prisonniers paraissent avoir tous reçu des nouvelles de leur famille. Mille lettres et 300 paquets arrivent quotidiennement au camp et sont distribués 3 jours après au plus tard.

Tous les prisonniers peuvent écrire 3 cartes et 2 lettres par mois et ils envoient régulièrement leur carte d'avis de capture à Genève.

Interrogatoire de l'homme de confiance, des médecins et de divers prisonniers.-

La plupart des prisonniers sont satisfaits et ils reconnaissent la courtoisie dont font preuve les officiers et soldats allemands à leur égard.

Les délégués conseillent, comme toujours, aux médecins et aux membres du personnel sanitaire qui les questionnent au sujet de leur rapatriement, de faire envoyer de France les papiers indispensables et qui peuvent seuls prouver leur qualité de membres du corps médical et du personnel sanitaire. D'autre part, ces papiers permettant aux médecins auxiliaires de toucher 84 RM, c'est-à-dire la solde entière à laquelle ils ont droit, au lieu des 5 RM par mois que certains se plaignent de recevoir pour tout traitement.

Remarques générales.-

Le Stalag X B est très bien installé, pourvu de tous les aménagements hygiéniques nécessaires.

Les délégués n'ont reçu aucune plainte de la part des prisonniers, mais ils ont insisté auprès des Autorités allemandes afin qu'elles s'occupent des cas des 27 civils, ainsi que du rapatriement des 661 Flamands qui se trouvent encore au camp.

❖ Declaració de Franz Ziereis:

MAUTHAUSEN 4
836

SERVICE DOCUMENTATION
VU le 17-1-49

EXPOSITION DU COLONEL DE S.S. Franz ZIEREIS
COMMANDEMENT DU CAMP DE CONCENTRATION DE MAUTHAUSEN

Adresser au Comité Mauthausen - DS 4 - 04/48 mg

J'ai été blessé par des soldats américains en fuyant le 23 Mai 1945 à 18 heures. Je m'appelle ZIEREIS Franz, je suis né le 23.8.1903. J'ai été commandant du camp de MAUTHAUSEN et des camps auxiliaires se trouvant en Autriche; pendant sa fuite j'ai reçu une blessure au bras droit ainsi que dans le dos (perforation abdominale). J'ai été transporté au 151e hôpital de GUSEN et voici ce que j'ai à dire :

Sur l'ordre du ministre HIMMLER et du Général des S.S. KALTENBRUNNER, je devais donner la mort à tous les prisonniers se trouvant dans le camp avant l'arrivée des troupes américaines. J'aurais dû parquer les prisonniers dans une galerie de mines de GUSEN dont une seule issue devait rester ouverte. Cette galerie était destinée à sauter. J'ai refusé d'exécuter cet ordre. Selon les instructions du Général de S.S. KRETSCHBACH, une chambre à gaz a été construite à MAUTHAUSEN, elle avait l'aspect d'une cabine de douche. C'est là que les internés étaient asphyxiés. Ils étaient également asphyxiés dans une voiture automobile qui faisait le trajet entre MAUTHAUSEN et GUSEN. Cette auto nous a été fournie par le lieutenant des S.S. WASICKY. Pour sa part, je n'ai jamais participé activement à la mort de quelqu'un dans cette voiture bien que je l'ai empruntée assez souvent. Je savais parfaitement que cette voiture servait à asphyxier les détenus. C'est sur l'ordre du Commandant des S.S. KRETSCHBACH que ces exécutions par les gaz avaient lieu. KRETSCHBACH qui se trouve actuellement à KARCEL était franco-saxon; c'est la raison pour laquelle il a dû donner sa démission des S.S. Toutes les exécutions avaient lieu d'après des ordres reçus de la Gestapo ou de KALTENBRUNNER lui-même. Je n'ai pas assisté à l'exécution massive de 800 déportés à GUSEN qui a eu lieu peu de temps avant l'arrivée des troupes américaines et durant laquelle ces déportés ont été soit noyés, soit massacrés à coup de hache ou de bâton. Je n'ai jamais donné d'ordres dans ce sens. A GUSEN 1, Block 31, 600 internés ont été gazés; les prisonniers LISBERG, FICLER et ANSCHUTZ ont été chargés par le chef des prisons HITLER et un autre nazi nommé KILLERMAN de l'exécution de ces malheureux. Ils ont exécuté cet ordre sous la menace qui leur avait été faite d'être traités si l'ordre n'était pas exécuté. Je déclare ne pas avoir eu connaissance de ces détails.

Le colonel ZIEREIS nous fait ensuite le récit d'autres atrocités commises dans les camps qu'il commandait. Un certain chef nazi nommé JENTSON torturait les prisonniers de la façon la plus bestiale. Il les faisait immerger dans de l'eau glacée durant des heures jusqu'à ce que la mort s'ensuive. Un autre nazi, le docteur KIESWETTER a tué des détenus par injections intraveineuses d'essence et de poison. Le médecin RICHTER a, en opérant les détenus, extirpé des parcelles de cerveau des patients ce qui amenait la mort de ceux-ci. Un millier de personnes aurait été ainsi supprimés. ZIEREIS déclare ne pas savoir que le lieutenant des S.S. MINOFF ait tué quinze détenus malades à l'infirmerie.....

Communiqué par Ravolés

- 2 -

Par ailleurs, ZIEHLIS reconnaît avoir donné l'ordre de distribuer 25 coups de bâton à des détenus récalcitrants; par contre, il se défend d'avoir envoyé des détenus en état de faiblesse dans le bois voisin du camp où on les aurait laissés mourir de faim, les prisonniers essayant de prolonger leur vie en absorbant de l'herbe, de l'écorce et des orbes. Un tel ordre avait été donné par le Général des S.S. FOHL. C'est également FOHL qui avait abaissé la ration hebdomadaire de vivres de 750 à 350 grammes et qui avait donné l'ordre de supprimer tous les détenus en état de déficience physique; tous ces détenus passaient par la chambre à gaz de HARTHEIM à 10 kilomètres de LINZ en direction de PASSAU. Un million et demi d'hommes auraient été exécutés par les gaz à HARTHEIM. Dans le camp, les détenus passés à la chambre à gaz étaient considérés avoir trouvé une mort honorable. Des prisonniers faisant partie d'un transport destiné au camp de GUSEN ont été asphyxiés par les gaz durant le transport de la gare à GUSEN..... Ayant fait les déclarations qui viennent d'être citées, ZIEHLIS demanda aux autorités américaines à être confronté avec HIMMEL et FOHL, ce dernier se trouvant à LAMBERGET où il se cacherait dans la montagne.

ZIEHLIS continue sa déposition en faisant savoir que la chambre à gaz a été bâtie sur l'ordre du Général des S.S. HUECK, celui-ci prétendant que la mort par asphyxie était plus humaine et moins grossière que la mort par fusillade. Le général FOHL aurait un jour envoyé un transport de 6.000 femmes et enfants à KAUTHAUSEN sans prévenir ZIEHLIS; ces malheureux ne reçurent aucun ravitaillement pendant les 10 jours nécessaires par le transport qui eu lieu par temps très froid. Les enfants furent échoués ensuite de KAUTHAUSEN à BERGHAUSEN. Selon ZIEHLIS, tous morts en route. 2.500 détenus faisant partie d'un autre transport en provenance d'AUSCHWITZ ont été immergés dans de l'eau glacée sur le lieu d'appel en guise de bain. Ces détenus ne reçurent comme vêtements qu'une chemise et un caleçon; ZIEHLIS aurait demandé des vêtements pour ces déportés en haut lieu sans jamais obtenir de réponse, ZIEHLIS avoue avoir distribué la moitié des pommes de terre destinées au ravitaillement du camp à la population des alentours, car les civils manquaient de pommes de terre. ZIEHLIS continue, en déclarant que le général des S.S. HUECK avait ordonné que les déportés travaillant dans le crématoire de KAUTHAUSEN et de GUSEN devaient être souvent renouvelés, les anciens étant fusillés. D'après lui, ils en avaient trop et leurs indications étaient à craindre; les déportés médecins et le personnel sanitaire devaient être supprimés également; ils étaient peu à peu transportés dans d'autres camps où ils étaient une fois arrivés. Le docteur WOLTER médecin principal du camp qui se trouve à KEMENSE n'a pas donné suite à ce tel ordre

Voici la liste des camps placés sous l'autorité du colonel des S.S. ZIEHLIS, toujours d'après ses indications :

KAUTHAUSEN	12.000	prisonniers
GUSEN I, II,	24.000	"
GUSEN III,	300	"
LINZ I,	5.000	"
LINZ II,	500	"
LINZ III,	300	"
BERGHAUSEN	12.000	"
PASSAU I	600	"
PASSAU II	150	"
PASSAU III	60	"

- 3 -

TERREBING	500	prisonniers
GROSSMARING	3.000	"
WELK	10.000	"
WISSEBACH	500	"
PODAU	600	"
"	500	"
KLAGENFURT	200	"
LEIBACH	500	"
LAUBEL	2.000	"
LAUBEL - (Russ. Nord.)	2.000	"
HEINKELSBURG	4.000	"
WIENER-NEUSTADT	1.500	"
MITTELBACH	1.500	"
WIENER-NEUDORF	3.000	"
FLORINDORF	1.000	"
HEINKELSBURG FLO	500	"
NEUDORF		
STEINENBURG	2.000	"
STEIN-NEUDORF	3.000	"
ST VALENTIN	1.500	"
WELS	2.000	"
AMSTETTEN	3.000	"
HAUSKIRCHEN	450	"
STADT-LAMNECHT	1.000	"
SCHLERN	380	"

Le colonel ZIEREIS ajoute qu'il avait le commandement de 46 camps environ, il n'avait pas présents à l'esprit les noms de tous ces camps, il donne quelques détails sur le camp de SCHLERN où était interné un millier de juifs, tous dessinateurs, lithographes ou imprimeurs. Ils s'étaient rendus coupables de la falsification de billets de banque étrangers et avaient fabriqué de faux cachets et de fausses cartes d'identité. Il y avait également un autre camp à LAMNECHT, ce camp fut plus tard liquidé, voici la déclaration de ZIEREIS à ce sujet : le Colonel de S.S. Commandant le camp de LAMNECHT habitait une villa située à côté du camp et y faisait une note crapuleuse en compagnie du Général de S.S. POHL, les détenus travaillant dans le camp ayant été témoins de ces excès, ont été pour cette raison accusés par différents chefs S.S. avoir commis un vol dans la villa. Voilà pourquoi il fut ordonné en haut lieu de liquider le camp de concentration de LAMNECHT. J'ai reçu l'ordre de HIMMLER d'avoir à faire disparaître les détenus du camp de LAMNECHT, une fois ceux-ci transportés en dehors du camp. Une partie importante de ces détenus furent électrocutés, l'autres prisonniers furent dévorés par le chien du chef S.S. BACHMAYER. Les survivants furent envoyés à GUSEN peloton disciplinaire. En ce qui concerne les transports des juifs, ZIEREIS déclare avoir reçu l'ordre de HIMMLER, en présence du Gauleiter HEINRICH et du docteur en droit REITER ainsi que de BALDUR von SCHIRACH, d'avoir à faire parvenir à MAUTHAUSEN les juifs travaillant à différentes fortifications en Autriche. 60.000 juifs durent donc se rendre à pied, sur l'ordre de HIMMLER. Seule, une petite partie de ces malheureux ont arrivés à destination. A titre de documentation, ZIEREIS cite que sur un transport de 4.500 juifs seuls 180 sont arrivés à MAUTHAUSEN. Les femmes et les enfants n'avaient pas de chaussures, ils étaient couverts de poux et étaient vêtus de guenilles.

.....

- 4 -

ZIERKEIS insiste sur le fait qu'il a toujours fait l'impossible pour venir en aide aux déportés, ainsi, il aurait fait abriter au transport de juifs nouvellement arrivés à MAUTHAUSEN, dans des tentes, jusqu'à ce qu'ils soient remis des fatigues du voyage. ZIERKEIS cite un autre transport de 5.000 juifs où 800 furent abattus entre le camp de MAUTHAUSEN et le pont de chemin de fer, sans qu'il le sache. Toujours d'après ZIERKEIS, il n'était pas méchant homme du tout, il n'était parvenu au rang de colonel des S.S. que par son travail consciencieux, afin que les internés ne se livrent pas à des pratiques homosexuelles, il avait créé un bordel au camp de MAUTHAUSEN et plus tard un autre au camp de GUSEN. L'entrée coûtait deux marks, 50 Pf. en revenait à la femme et le reste était envoyé à GRAMMERSBURG, pour le général FOHL. ZIERKEIS prétend s'être arrangé à faire rétribuer le travail de certains déportés. Ainsi les déportés en provenance de MAUTHAUSEN et travaillant aux usines d'aviation HESSENRSCHMIDT recevaient, d'après les instructions données par ZIERKEIS 8 marks par jour et par personne. La plus grande partie de cet argent était également détournée par FOHL

En ce qui concerne l'exécution sommaire de 38 autrichiens, à la date du 29-4-45, ZIERKEIS ne sait rien de précis. Tout ce qu'il sait, c'est que ces exécutions furent ordonnées par le Gauleiter SIGMUND, et le chef de la Gestapo de LINZ. L'exécution devait avoir lieu dans la nuit du 28 au 29 avril 1945, le ami CHULZE, retarda l'exécution de trois jours. Le 29-4-1945 à 11 heures du soir, le commandant de S.S. SPATZHECKER se présente au bureau de la Kommandatur du camp accompagné de quelques sous-officiers du camp de S.S., tous armés de la mitrailleuse, les 38 hommes se sentant en danger cherchèrent alors à gagner le large à travers les barbelés, mais ils furent tous rattrapés, sauf l'un d'eux nommé DITTEL qui réussit à se dissimuler dans l'infirmerie du camp; quelques minutes après, ces Autrichiens étaient abattus impitoyablement à la mitrailleuse. ZIERKEIS raconte ensuite comment les Allemands ont fait prisonnière, en Croatie, une commission Anglo-Américaine, ses membres ont été emmenés à MAUTHAUSEN où ils furent très maltraités. Les S.S. torturaient les membres de cette commission en leur introduisant de petits morceaux de bois sous les ongles, ceci afin de leur arracher des aveux; ZIERKEIS jure ne jamais avoir participé aux tortures de ces anglais et américains qui furent d'ailleurs transportés plus tard à DACHAU sous la conduite d'un lieutenant allemand. A la suite de l'attentat perpétré à PRAGUE, contre le Gouverneur HEIDRICH, tous les techniques se trouvant dans le camp de MAUTHAUSEN furent exécutés, ZIERKEIS, en ce qui le concerne aurait été contre de tels procédés.

ZIERKEIS dévoile ensuite que la Kommandatur de MAUTHAUSEN a deux comptes en banque totalisant 15.000 marks. Il n'aurait jamais possédé de devises étrangères, pas plus qu'il ne possédait de l'or ou de l'argent. L'économiste du camp, le commandant EISENHOWER a emporté tout l'or et l'argent liquide..... Les membres de la Kommandatur de MAUTHAUSEN se trouvent à KNECHTACH; le commandant des S.S. SCHULZ est à LINZ. WIENZIEHL, STOLLER, Mademoiselle GROSS, Melle MECHER, le commandant S.S. WATICKY, le chef du service du travail FRUN SE TROUVENT à GOISERN chez le commandant des S.S. dr ZECHER. Melle GEIGER est actuellement en traitement à l'hôpital de WANDPOFEN sur YBBS. Le commandant STRAUSS administrateur du camp, se trouve avec sa famille à KEMNATSBURG, non loin de FREIBURG dans une maison appartenant

- 5 -

Le lieutenant-colonel SHUPINSKY; celui-ci s'est rendu célèbre en faisant asphyxier environ 170 prisonniers à GUSEN. SHUPINSKY avait pour habitude de dépouiller les déportés de leurs objets de valeur. Il a également battu des détenus du sexe féminin; il a ensuite violé ces femmes. Pour les récompenser, le commandant leur a distribué des boîtes de bière. SHUPINSKY a été jugé comme voleur et condamné à 15 ans de travaux forcés. HIMMEL n'accepte jamais cette punition ou'il accable. HIMMEL avait l'habitude de gracier les chefs S.S. coupables d'excesses de toutes sortes; ainsi le chef GERNWALD fut condamné à mort mais fut gracié et réintégré dans les S.S. par HIMMEL. GERNWALD est connu pour sa cruauté, un jour il entassa 40 femmes dans une étroite cellule et les laissa périr par manque d'air. En ce qui concerne le reste des membres des S.S., SIEMIS ne sait pas où ils se trouvent actuellement. SIEMIS demande aux autorités américaines de pouvoir écrire une lettre à sa femme afin que celle-ci vienne à GUSEN avec ses enfants, sa femme connaîtrait le lieu de refuge exact d'autres nazis.

SIEMIS raconte ce qui s'est passé dans d'autres camps de concentration. En 1941, tous les commandants de camps de concentration ont tenu un congrès au camp de SACHSENHAUSEN, ils y suivirent des cours en vue de la liquidation rapide de politiciens et de commissaires soviétiques; les détenues étaient introduites dans un local où jouait la radio, pour être abattues d'un coup de revolver dans la nuque. Le bruit passait inaperçu au son de la musique. Une fois abattues, les malheureux étaient enterrés dans une fosse voisine. Le général des S.S. HECK assistait à ces exécutions il était d'ailleurs toujours en complet état d'ébriété.

Durant 5 semaines les grands créateurs de SACHSENHAUSEN travaillèrent à plein rendement: 1.500 à 2.000 personnes étaient brûlées journellement..... Au camp de GROSS-ROSEN qui était commandé par un certain ROGER, les déportés étaient mis à mort par le médecin S.S. qui leur faisait des injections intraveineuses de cyanure de potassium..... SIEMIS donne quelques précisions sur la corruption et le goût de luxe des chefs nazis. Au camp de BUCHENWALD, il aurait assisté au dépouillement des juifs de leurs objets de valeur par les chefs S.S. HERCHMANN et MAYER, lequel était d'ailleurs un parent de HIMMEL. Chacun de ces chefs S.S. s'était acheté une puissante voiture automobile. HERCHMANN faisait volontiers étalage de ses nombreux diamants à ses doigts. Un autre chef de BUCHENWALD avait accumulé dans sa villa tout l'or qu'il avait trouvé sur les détenus. Il organisa un jour un bal à KEMNAT, il s'y rendit avec une femme que dans sa voiture. Ensuite SIEMIS nous fit savoir que les S.S. ont tué des gens à chaque occasion. Depuis 1939, 65.000 hommes auraient été ainsi abattus à MATHAUSEN et à GUSEN. Le chef des prisons du camp REITLEN et les nazis SCHMIDTKE et BACHMANN ont assassiné des détenus qui étaient porteurs de tatouages; ils firent découper ces tatouages et les firent tanner. Avec ce cuir, ils se firent confectionner des gants, et des babouches. SIEMIS reconnaît que 4.000 détenus ont été envoyés au peloton disciplinaire et qu'ils y sont morts.

DEPOSITION DU FILS DE SIEMIS :

Le jour de mon anniversaire, mon père fit aligner 40 détenus devant moi, il s'arma d'un revolver, j'ai abattu ces 40 détenus l'un après l'autre, devant apprendre à tirer sur des cibles mobiles.

.....

- 6 -

DEPOSITION DU COLONEL DE S.S. ZIEBEIS le 24 Mai 1945 :

Je suis né le 28.3.1903 à MUNICH où se trouvent encore ma mère, mon frère et mes deux sœurs. J'ai d'abord exercé la profession de commerçant, ensuite celle de menuisier. En 1924, j'é m'engageai au 11ème régiment d'artillerie. Plus tard, j'adhérai au parti, c'est ainsi que je devins commandant du camp de MAUTHAUSEN. Plus tard, en 1939, lorsque la guerre éclata, je fus volontaire pour partir au front. Je fus bientôt découragé, car à chaque fois ma demande était rejetée par HIMMLER..... La garnison du camp de MAUTHAUSEN comptait 5.000 hommes. De cette façon il y avait un S.S. pour 10 détenus. Le nombre maximum des détenus est monté jusqu'à 65.000. L'assimilation de 600 détenus par les S.S. a eu lieu sur l'ordre de HIMMLER, ils suivirent un entraînement intensif..... HIMMLER un jour rendit visite au camp de MAUTHAUSEN. Pour se divertir il fit porter une pierre lourde de 50 kilos par un détenu qu'il fit courir jusqu'à ce que mort s'ensuive..... ZIEBEIS avoue avoir pris part à des exécutions, il tirait sur les détenus condamnés, avec sa carabine de petit calibre. Les S.S. s'entraînaient souvent au tir sur des cibles vivantes..... De nombreux détenus étaient au camp de représailles de Saint-Valentin, où ils servaient de cobayes dans des expériences pratiquées par des médecins criminels..... ZIEBEIS insiste de nouveau sur le fait que, s'il a ordonné des exécutions, il n'a fait qu'obéir à des ordres venus de plus haut. ZIEBEIS aurait selon lui, mené une vie très rangée, et n'aurait jamais pris part aux noces crapuleuses des autres officiers S.S. ZIEBEIS prétend n'avoir eu comme revenus que 600 marks par mois, son salaire. Il oublie manifestement de mentionner de nombreux objets de valeur ayant appartenu aux détenus du camp qu'il s'était appropriés arbitrairement. Avec un revenu de 600 marks par mois, il était d'ailleurs impossible de pourvoir à l'entretien de l'automobile et du petit avion servant au ravitaillement du chef nazi.

Les derniers jours la vie au camp aurait été extrêmement dure, à tous moments les prisonniers avaient à craindre pour leur vie. Huit jours avant la fin de la guerre il ne serait arrivé que 190 hommes sur un transport de DACHAU à MAUTHAUSEN. Les autres furent assassinés en cours de route. Telle fut la déclaration de ZIEBEIS, quelques instants avant sa mort.

❖ Cronologia del camp de Gussen:**CRONOLOGIA DE GUSEN**

01-10-1939: **Començament** de les **preparacions** para un camp de **concentració** en Gussen (llamada en un primer moment "**Mauthausen II**").

11-11-1939: Se **ajunta** a la **SS** el control de Gussen.

22-12-1939: Decisió de la **gestapo** para la **construcció** del camp **adonaci** **Friedenau** en Gussen (continua de la **construcció** de Gussen I).

12-02-1940: La **Inspecció** de Campos de Concentració (IKL) envia 400 soldats de la **SS** para la **visita** de Gussen I, otros 400 soldados **SS** a **Mauthausen** y 190 **SS** más como personal de **administración** para los dos campos.

13-02-1940: Sr. **Georgen** se **convierte** en **administración** central de la empresa "**Gesellschaft Mauthausen**" que gestiona las **minas** de Gussen y **Mauthausen**.

04-03-1940: El **SS** Karl **Chmelenski** es transferido desde **Sachsenhausen (Nazi)** a Sr. **Georgen** para **ajudar** el **camp**.

09-03-1940: **Llega** a Gussen 300 **prisioneros** alemanes y austriacos de **Mauthausen** y otros 400 de **Sachsenhausen (Nazi)** para **començar** en **obra**.

26-04-1940: Llega el primer **transporte** de **prisioneros** desde **Trause** (Alemania).

Mayo-1940: De los 3.000 **prisioneros** de Gussen, 700 de ellos de origen **español** son **obligados** a **trabajar** en las dos **cámaras** de Gussen, y en la **Oficina de Indústrias** en **Lusatia**. En Mayo y Junio otros 2.000 **alemanes** vienen desde de **Sachsenhausen (Alemania)** se **añaden** a Gussen.

25-05-1940: Gussen **comença** el sistema de **química** y **registro** **independiente** de **prisioneros** **españoles** del de **Mauthausen**.

01-06-1940: El primer **transporte** de **despejados** **españoles** llega **directamente** por tren a Sr. **Georgen**.

05-06-1940: Se **reciben** 1.184 **prisioneros** más desde **Trause** (Alemania) a Gussen.

23-06-1940: **Asesinato** del primer **prisionero** de Gussen en Sr. **Georgen**.

28-06-1940: Llega desde **Sachsenhausen (Nazi)** el primer **transporte** **español**.

02-08-1940: **Llega** 1.500 **despejados** **españoles** a Gussen I.

07-09-1940: El **SS** **Günther** **Dirks** se **construye** de los talleres de **aprovechamiento** de Gussen para los **españoles** destinados a las **minas**.

10-09-1940: Se **determina** la **administración** de tres **secciones** en Sr. **Georgen**.

Septiembre-1940: Se **reclutan** 200 **soldados** **españoles** de **gracia**.

16-09-1941: en JUANDEPEÑA con CAL se termina el puente de

❖ Fixa del deportat José López de Letona Angulo de l'Amical de Mauthausen:

Amical de Mauthausen i altres camps
i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

FITXA DEL DEPORTAT

Nom i cognoms: José López Angulo

Lloc i data de naixement: Lantarón-Aicedo, 22/04/1906 (o 22/05)

Camps francesos:

França-CTE (Companyia de Treballadors Estrangers): 101 i 102

Captura: presoner a Sablé-sur-Sarthe cap al 20 de juny de 1940 o a Haute-Maine

Presó o camp de trànsit:

Ercristalags (Camp de presoners de guerra al front mateix): 203 Le Mans

Stalags (Camp de presoners de guerra): XB-Sandbostel (nord Brême), el 19 de novembre de 1940

Combó: 28 de febrer amb 254 republicans, dels quals en moren 180.

Mauthausen / altres camps:

Data arribada: 03/03/1941

Matrícula: 3495

Kommandos i trasllats: Gusen, 08/04/1941, 11875; Hartheim, 15/08/1941

Lloc i data de la mort: Hartheim, 28 de setembre de 1941, a la cambra de gas

Lloc i data de l'alliberament:

Altres: la seva dona era Josefina Font Vidal, que residia al Paseo San Roque, 3, de Mollerusa

- 35 -

Lopez Valencia (Tomas), 22-22-22, Bochnache de Alarcón (Esp.), 49° C.
T.E. 148.
Lopez Vera (Isid), 22-22-22, Barcelona, T.E. 122.

Lepomis [Jenyns], 1845-46, *Archives*, t. 1, 122.
Lepomis [Nichols], 1846-47, *Jungblut* [U.S.A.], 2^e ed., 1er R.I., 140.
Lepomis [Alfred], 1846-47, *Expedition*, t. 1, 121.
Lepomis [Jenyns], 1845-46, *Lacustris* [Edg.], 1er C.T.E., 140.

Lorenz (Gregor), 15-1-10, Zadarje (Pol.), r. d., 3 B.I.P. 121.
Lorenz (Michal), 27-3-04, Wafka-Zmopska (Pol.), r. d., P.A. 210.
Lorent (Marie), 27-3-04, Wafka-Zmopska (Pol.), r. d., 12 B.I. 121.

Lorotus (Jen.). 11-5-11, 2nd cl., 35th C.D.A.C. 138.

Loranzo (Tynon), 10-3-05, Urzaki (PA), 1st cl., Arante Pol. 110.
Loranzo (Falgoutie), 10-1-10, Garado (Tenerife), T.E. 140.
Lorzi Agnora, 15-8-15, Cosarou (C.-d'Al.), 1st cl., 1st B.I.C.M.S. 134.
Lorzi (Agnora), 15-8-15, Cosarou (C.-d'Al.), 1st cl., 1st B.I.C.M.S. 134.

Loche [Jean], 7-1-20, Quiberon, mar., C.A.M.B.C. Le Harre, 131.
 Lorina [Gaston], 9-10-01, La Glacière, qu.-m., D.C.A. Cherb., 126.
 Los [Bronislaw], 27-10-01, Kosciwicz [Pol.], 1re cl., 3e R.E. 200.

Les (Jan.), 19-2-07, Nirwa (Pol.), v. d., 7 B. Colov. 171.
 Lesak (Franciszek), 5-12-18, Stanislawow, cap., 5 R.P. 210.
 Loupis (Maurice), 1-12-00, Houghlands (Bel.), v. d., 5 B.Y.C.A. 181.

Leonid Nigur, 1907, Signafla (L.-G.L.), 1^a cl., 17 R.I.C.M.S. 439.
 Louisa (Visard), 24-8-05, Estila (Tobacco), 1^a cl., 1^a R. Tch. 125.
 Louis Bonen, 1907, Vy (De-Volta), 1^a cl., 17 R.I.C. 431.

Loise (Lucien), 18-3-09, Bouillonn-et-Dunne, r. cl., 13' S.I.M. 141.
Loise (Jean), 16-4-09, Paris, mat., C.O. Charb. 428.
Loise (Daniel), 3-1-30, Colomb-Bicouet, mat., D.C.A. 428.

Lowrie (John), 11-1-13, Louisa (Ind.), 1st ch., 1st E.G.C. 161.
 Lowrie (Gaber), 22-5-05, Horna-Kralova (Slov.), 1st ch., 1st B. Tib. 162.
 Lowrie (John), 12-1-13, Fortuna, 3rd C.T.E. 163.

Loy (Paul), 11-2-99, Escondido, Cal., 107 C.T.R. 140.

Leont' (Rus.), 17-0-13, Koshkova, 2nd cl., 1st D.A.I. 219.
Leont' (Rus.), 17-0-13, Koshkova, 2nd cl., 1st D.A.I. 219.
Leont' (Rus.), 17-0-13, Koshkova, 2nd cl., 1st D.A.I. 219.

Lozano (Fernan), 13-4-13, Madrid, r' C.T.E. 140.
Lozano Bonaventura (Antonio), 16-5-20, Barcelona, 112.
Lozano Bonaventura (Antonio), 1-1-20, Barcelona, 112.

Latino Sordani (Salvador), 4-3-12, Barcelona, 122.
 Latino Sorrogo (Alfonso), 11-8-19, Valdehuelga del Pozo (Esp.), 140.
 Latino Martinez (Ramon), 1-9-07, Malaga (Esp.), 119 C.Y.R. 140.

Leonzo Rivera (Guayaq.), 20-10-19, Almorin (Esp.), 80 C.T.E. 140.
Leonzo Saviano (Arizco), 22-4-09, Boyacala (Esp.), 107 C.T.E. 140.
Lomaski (Maz), 15-11-14, Kots (Pol.), 70 C.T.E. 175.

Lesniewski (Vincent), 2-12-26, Wino, 2^d cl., 2^d R.I. 140.
Lubianka (Bodolaw), 17-3-28, Kagnos (Pol.), 2^d cl., 2^d R.I.P. 140.
Lubera (Joseph), 12-2-25, Gnasia (Pol.), 2^d cl., 2^d R.P. 144.

Loburn Jove (Francisco), 13-11-09, Lerón (Esp.), 522.
Lobin (Fernand), 8-11-04, Gradiš-Southern, anal., 1st D. 531.
Lobony (Wladyslaw), 20-11-06, Salasirryen-Loodta, 2nd D.I. 31.

Lucas (James), 13-2-98, Zetland, r. cl., F.A. 210.
Lucas (Andrew), 11-8-97, Earl Shilton (Angl.), r. cl., B.A.S.C. 126. 52
Lucas (Douglas), 10-9-10, London, r. cl., Fife Brig. 102.

Lubasz (Władysław), 30-11-01, Sułkowskiego-Lubasz, s' d. 1st D.I. 210

Lucas [Ambrase], 31-8-17, Earl Shilton (Angl.), 2nd cl., R.A.S.C. 226. 131

Locus (Frank), 27-5-08, St-Denis-des-Foss, anal., A.C. 131.
Locus (Georges), 9-5-07, Thury-Marmont, v' cl., D.C.A. 131.
Locus (Jost), 24-4-08, Jamillan (Esp.), 149.

Lucas (Maurice), 5-12-10, Alstma (Esp.), 122.
Luce (André), 25-4-03, Paris, 1re sm., D.L., Le Havre, 136.
Luzema (Antonio), 27-5-08, Espeja (Esp.), 1re C.T.E., 140.

Lucie (Lucien), 5-3-11, Rosebush, m., 1st D. 131.
 Luci (Francis), 5-10-10, Franke (Pol.), 2^d cl., 1st P.A.L. 310;
 Lucet (Gilbert), 17-8-13, Chouilly, g.-m., D.A.T. 131.

Luciak [Franciszka], 12-8-05, Alkal (All.), 2nd cl., 1st G.P. 168.
 Luciak [Pawel], 12-8-15, Albernagot, 2nd cl., 1st B.C.A. 201.
 Lucini [Stanislas], 8-1-05, Stalene (Poznan), 2nd cl., 2nd R.P. 182 A.

Ladowna (Kudłacz), 4-9-14, Tetrade (Rep.), 5 C.T.X. 140.

Ledyński (Stefan), 4-5-10, Bochum (All.), v. d. l., v. R.A.P. 210.

Łazowski [Antoni], 11-2-14, Warszawa [POL.], serg.-c., 1° A.P. 41.
 Łazowski [Franciszek], 11-2-09, Łęczyca, 2° sz., A.P. 203.
 Łazo [Antoni], 11-2-14, Cuda [Kop.], 1° C.T.E. 140.
 Łazo [Antoni], 1-2-14, Warszawa [POL.], 1° A.P. 41.

Leis (Antonia), 1-4-28, Verdell (Exp.), Tr. 142.
Leis (Gustav), 24-25-25, Villalobos (Exp.), Tr. 122.
Leis (Miguel), 15-22-25, Los Santos (Exp.), 3° C.T.R. 142.

Lujan Campos (Ernesto), 13-5-03, Basfayal (Esp.), 77 C.T.E. 140.
Lukaszewicz (Josef), 14-9-14, Smolnik, 2^a cl., 1er P.A.L. 230.
Lukaszewski (Stanislaw), 22-5-17, Grunwald, 1^a cl., 1er B.A. 210.

—Lamb (Fred), 5-1-18, Yorkshire (Ang.), 2nd cl., 1st s/s, 192.

Lunda (Vaclav), 15-9-58, Bukovany (Moravia), ♀ cl., 1st R. Td. 150.
Lupa (Jan), 15-8-58, Zaborov (Pol.), ♀ cl., 3rd R.I. 260.
Lupiet (Barwood), 10-8-58, Orthes, mid., R.A.N. 131.

Lusky (Lusky), 19-3-04, Siedleraka, r. cl., ♀ S.I. 210.
Lusky (Lusky), 14-3-04, Lencanov (Pol.), r. cl., ♀ R.P. 140.

131

❖ Invalidentransport :

Konzentrationslager Mauthausen
Polen-Poliz-Abteil.

Lager, am 15. August 1941.

Liste der am 15.8.41 überstellten Gefangenen-Invaliden nach K.L. Dachau

Nr.	Vor- und Nachname	Geb.-Dat.	Geb.-Ort.	HTL-Nr.	National.
1	Balinski Ladislaus	22.8.97	Grod-Polken	2298	Polen-Schut.
2	Berenski Heinrich	11.3.18	Ostrolenka	22	Polen-Schut.
3	Pyriess Josef	10.3.91	Verstau	1405	Polen-Schut.
4	Jankowski Stanislaus	20.7.98	Ostrow-Lan.	215	Polen-Schut.
5	Purkiewicz Isidor	4.4.81	Stummen	549	Polen-Schut.
6	Kuczykowski Johann	13.5.96	Nowy-Dwór	251	Polen-Schut.
7	Lisowski Florian	25.3.03	Ladach	4079	Polen-Schut.
8	Pewak Kazimierz	4.1.19	Lesznowo	2146	Polen-Schut.
9	Wikowski Stanislaus	18.11.11	Opolewiec	7037	Polen-Schut.
10	Wikowski Stanislaus	5.5.08	Szymonowice	4538	Polen-Schut.
11	Wankielowski Stanislaus	5.5.02	Stokrota	7130	Polen-Schut.
12	Trojanski Ludwig	28.8.04	Fluck	7212	Polen-Schut.
13	Sala-Castillo Manuel	22.4.96	Hastings d. Cuba	11506	Spanier
14	de-Perey Ricardo	21.1.13	Jana	10873	Spanier
15	Aguiar-Munoz Pablo	13.1.02	Madrid	10180	Spanier
16	Alonso-Rodriguez Jose Luis	18.12.11	Cadix	8791	Spanier
17	Alonso-Juan Ramon	14.2.08	Cervera	12178	Spanier
18	Aguiar-Andres Andres	7.8.07	Pedro-Alba	10508	Spanier
19	Benavente-Dominguez Jose	9.2.11	Televisa d. Real	10600	Spanier
20	Benavente-Dominguez Jose	9.2.12	Jerez	10602	Spanier
21	Benavente-Dominguez Andres	17.5.08	La Union	9086	Spanier
22	Benavente-Dominguez Antonio	8.12.08	Benavente	11767	Spanier
23	Benavente-Dominguez Jose	1900	Duran	9098	Spanier
24	Benavente-Dominguez Jose	4.2.97	Aljama	11663	Spanier
25	Fernandez-Pierre Gabriel	11.11.14	Cervera	11951	Spanier
26	Fernandez-Juan Ramon	28.3.10	Cervera-Morera	9254	Spanier
27	Fernandez-Morera Alfonso	4.5.12	Benavente	11979	Spanier
28	Fernandez-Morera Manuel	21.12.11	Aljama	11821	Spanier
29	Fernandez-Rodriguez Robert	18.4.78	Cervera	9221	Spanier
30	Fuente-Elia Jose	20.8.08	San Sebastian	11954	Spanier
31	Gallego-Fernandez Camilo	21.1.06	Los Villares	12080	Spanier
32	Gallego-Morera Jose	23.11.02	Aljama	11755	Spanier
33	Garcia-Fernandez Juan	1.5.14	Benavente	9255	Spanier
34	Garcia-Juan Miguel	1.3.12	Cervera	9270	Spanier
35	Fernandez-Rodriguez Manuel	5.7.09	Madrid	11953	Spanier
36	Gallego-Benavente Juan	1.8.10	Madrid	12021	Spanier
37	Gallego-Benavente Miguel	7.3.07	Aljama	12040	Spanier
38	Gallego-Benavente Manuel	18.3.09	Villanueva	11762	Spanier
39	Gallego-Benavente Agustin	4.12.09	Villanueva	11766	Spanier
40	Gallego-Benavente Francisco	20.11.14	Benavente	11864	Spanier
41	Gallego-Benavente Jose	8.5.08	Benavente	9796	Spanier
42	Gallego-Benavente Teodoro	4.7.14	Aljama	12016	Spanier
43	Gallego-Benavente Pedro	2.1.13	Benavente	11967	Spanier
44	Gallego-Benavente Antonio	2.2.18	Benavente	12123	Spanier
45	Gallego-Benavente Jose	20.8.08	Aljama	11875	Spanier
46	Gallego-Benavente Armando	11.3.15	Portugalete	12443	Spanier
47	Gallego-Benavente Miguel	8.5.09	Los Villares	12021	Spanier
48	Gallego-Benavente Juan	28.8.14	Benavente	9255	Spanier
49	Gallego-Benavente Roberto	10.11.04	Benavente	9255	Spanier
50	Gallego-Benavente Vicente	13.1.13	Benavente	12021	Spanier

❖ Part pràctica:Article⁶² “la Vanguardia”

A mesura que et vas endinaçant en el tema, et vas interessant cada vegada més amb tots els successos que van tenir part relacionats i estàs més al cas de les últimes notícies del tema. Bé, lleguint la Vanguardia, vaig veure un article titulat: “El BOE publica el listado de espanyoles fallecidos en Mauthausen y Gusen”, em va cridar l’atenció, volia comprovar que el meu besavi figures correctament a la llista. Vaig trobar que ell sí que es trobava a la llista però amb error d’informació, vaig detectar un error en el seu nom i un altre en el lloc de la seva mort. Continuant lleguint vaig veure que els familiars o lectors especialitzats tenen el dret a proposar correccions en les llistes i això és el que he fet jo. He escrit un correu al Ministeri de Justícia informant-los dels errors en la llista, estic contenta d’haver pogut contribuir a millorar la memòria històrica del nazisme concretament la del meu besavi que en disposa el Ministeri i per tant l’estat. Crec que és important el fet de corregir errades de la història però crec que també ho es vist a un possible reconeixement de les víctimes i qui sap si més endavant una compensació als familiars.

Correu **enviat** el 5/09/19:

Buenos días,

Soy Clàudia López de Letona Solé y como familiar de José López de Letona Angulo me dispongo a enviarles dos solicitudes de corrección del listado de españoles fallecidos en Mauthausen y Gusen.

Muchas gracias,

Clàudia.

Actualment no he rebut cap **resposta**, aquests processos són lents i potser no hi seré a temps per incloure la resposta en el meu treball.

Documents adjuntats:

⁶² Article extret de la Vanguardia: <https://www.lavanguardia.com/politica/20190809/463948127722/boe-listado-fallecidos-campos-concentracion.html>

	MINISTERIO DE JUSTICIA	SUBSECRETARÍA DIRECCIÓN GENERAL DE LOS REGISTROS Y DEL NOTARIADO Subdirección General del Notariado y de los Registros
---	-----------------------------------	---

**ALEGACIONES ERROR/ES DATO/S CONTENIDOS EN EL LISTADO DE ESPAÑOLES
FALLECIDOS EN CAMPOS DE CONCENTRACIÓN MAUTHAUSEN-GUSEN
PUBLICADO EN EL BOE**

1. DATOS DEL COMUNICANTE

Nombre y apellidos Clàudia López de Letona Solé	DNI 21043603Y
--	------------------

2. DATOS RELATIVOS A LA COMUNICACIÓN

Dirección de correo electrónico para notificaciones claudia061702@gmail.com
--

3. DATOS DEL FALLECIDO

Nombre José	Primer Apellido López de Letona	Segundo Apellido Angulo
Fecha de nacimiento (Opcional) 22/04/1906	Lugar de nacimiento (Opcional) Alcedo	
Fecha de fallecimiento (Opcional) 28/09/1941	Lugar de fallecimiento (Opcional) Hardheim	

4. MOTIVO DE LA COMUNICACIÓN

Error en el lugar de fallecimiento

5. LUGAR, FECHA Y FIRMA

Lugar y Fecha Mollerussa, 04/09/19	Firma Clàudia
---------------------------------------	------------------

MINISTERIO DE JUSTICIA
 DIRECCIÓN GENERAL DE LOS REGISTROS Y DEL NOTARIADO
 Subdirección General del Notariado y de los Registros
 Pta. de Jacinto Benavente, 3, 28071

Document de correcció del lloc de defunció.

		MINISTERIO DE JUSTICIA		SUBSECRETARÍA	
				DIRECCIÓN GENERAL DE LOS REGISTROS Y DEL NOTARIADO Subdirección General del Notariado y de los Registros	
ALEGACIONES ERROR/ES DATO/S CONTENIDOS EN EL LISTADO DE ESPAÑOLES FALLECIDOS EN CAMPOS DE CONCENTRACIÓN MAUTHAUSEN-GUSEN PUBLICADO EN EL BOE					
1. DATOS DEL COMUNICANTE					
Nombre y apellidos Clàudia López de Letona Solé			DNI 21043603Y		
2. DATOS RELATIVOS A LA COMUNICACIÓN					
Dirección de correo electrónico para notificaciones claudia061702@gmail.com					
3. DATOS DEL FALLECIDO					
Nombre José		Primer Apellido López de Letona		Segundo Apellido Angulo	
Fecha de nacimiento (Opcional) 22/04/1906		Lugar de nacimiento (Opcional) Alcedo			
Fecha de fallecimiento (Opcional) 28/09/1941		Lugar de fallecimiento (Opcional) Hardheim			
4. MOTIVO DE LA COMUNICACIÓN					
Error en el nombre					
5. LUGAR FECHA Y FIRMA					
Lugar y fecha Mollerussa, 04/09/19			Firma Clàudia 		
MINISTERIO DE JUSTICIA DIRECCIÓN GENERAL DE LOS REGISTROS Y DEL NOTARIADO Subdirección General del Notariado y de los Registros Pza. de Jacinto Benavente, 3, 28071					

Document de correcció del nom del difunt.

❖ Cartes del meu besavi a la família

Barceles 12- 4- 39

Querido Padre. Me alegro que al recibo de esta se
 en encuentre bien como es la mia. Esta es para decirle
 que he escrito cuatro cartas a la Josefina y me
 he tenido contestacion alguna y tambien le pedia
 las señas de la tia de aqui de Francia asi es que
 si esta carta llega a sus manos me mande las señas
 para yo escribir. La Josefina me se si se en
 encuentra en Rembe o donde hasta cuando me escriba
 si sabe algo de ella ya me lo dira yo estoy bien
 pero mejor estaria si tuviera algun franc. Tambien
 le digo que moren de reclamarme se enteren la

manera de acarlo. pero tampronto como recibo esta
 carta me mande las señas de la tia de aqui de
 Francia ya las tengo pero las perdi asi es que
 hasta la de usted. se despide su hijo que de sea
 tener un tiempo. Adios Ariba Espirita Viva
 Las señas son las blancas
 siguientes. Campo provincial n° 13
 Campo Nacionalista Provisional n° 13
 Calle B. Barraca 57- Barceles Pirineos
 Orientales. Francm. Jose Lopez Angulo

Carta 1

es pare que hi havia. Cletius esta
la bustia. e l'roo
Ariba es para la Terra
Franco.
mis señas son
Campo Nacionalista n.º 13
Calle B Barraca 57
Pirineos Orientales Barceles
Jose Lopez Angulo

Carta 2

Barcaros 19-5-39

Querida esposa y hermanas
 Me alegro que al recibo de esta
 te encuentres bien de salud como
 es la mia. Esta sirve para decirte
 que he escrito me se cuantas cartas
 en la cual me he temido contestar
 alguna asi es que si esta carta
 llega a tus manos si es que te
 encuentras en esa y es para
 decirte que me mandes los
 abales para poder salir lo
 antes posible y tambien me
 mandas las señas de la tia
 de aqui para escribirla asi es
 que es poco lo que antes
 posible. hermanas si la Josefi
 na no se encuentra con vosotras
 es que poco si han pasado de
 todas las cosas todas a si

Continuació carta 2

Barcelona 25-5-35

Querida esposa hermanas.

Deseo que al recibo de estas
vos encuentreis bien igual que la
mía.

Esta es para decirte que
estoy esperando noticias tuyas
y hasta la fecha no se nada
asi es que si esta carta llega
a tus manos mira de aconsejar los
abales oficiales para poder ser
repatriado a España, lo antes
posible si esto lo consigues me
lo mandas en una carta certificada
y por el vion y tambien
me mandas o la escribis das
señas de la tia de aqui Francia
para que me ayude en lo
que pueda, ya estoy bien
pero estoy desesperado el no
poder tener noticias vuestras
tantas veces como he escrito.

hermanas tambien les digo que
si la Josefina no se encuentra

con vosotras si a qui sabies su
 paradero se lo comunicais para
 que ella me pueda escribir y si
 vosotras podais acir alguna cosa
 sobre esto yo las lo agradeceré el
 dia que se nos podamos ver
 bueno Josefina y hermanos
 hasta la buena. Adios
 Atus de la Victoria
 mis direcion. Campo
 Nacionalista Provisonar n° 12
 Calle B. Barrios 57 - P. D.
 Barrios. Managua
 José Rafael Argueta
 cuando me escribas poner los
 dos apellidos

Continuació carta 3

La Chambre 1- 2- 39

Jaca me acaba de comunicar Santiago
 que ha a partir para España,
 ya sería que te encontrabas aquí en
 Francia por tu canado crea el Bazo,
 que estábamos juntos en el Campo
 y cuando el partido para España
 le dije que vivía allí casa y que los
 dijera que me encontraba aquí,
 pero hasta la fecha no se nada de
 mi familia, pero una vez que has a
 Rubi te pide este sueno saber las
 abas a mis hermanos que viven en la
 Calle Lobatoras n.º 34 crea que yo
 soy el hermano de aquella que tenía
 con la Landida y los dice que me
 escriban y que me manden las señas
 de mi mujer si las saben o sino que se
 lo comuniquen a ella que me digan
 si está en Rubi o está en Mollauza

Carta 4

y que cada dia espere carta y nunca llega,
 Tambien le digo que le das
 muchos recuerdos a tu cuñado y que
 cuando escriba al barbero que me diga
 si el Encarella esta en Roubi. y si me
 ciere es cribar ami que me escriba,
 Poca de lo agradeceria mucho que
 me hicieras esta favor que no tardando
 mucho ya nos veremos algun dia en
 Roubi, salud y tu recibes un apreton de
 non mano de este que te es.

José Lopez

mis señas son estas y si puedes se las
 das a mis hermanas para que me escriban

34 Compañia 2ª Seccion
 St Francois Sur la Chambre
 Col de la Magdalen
 Gavoie (Francia)

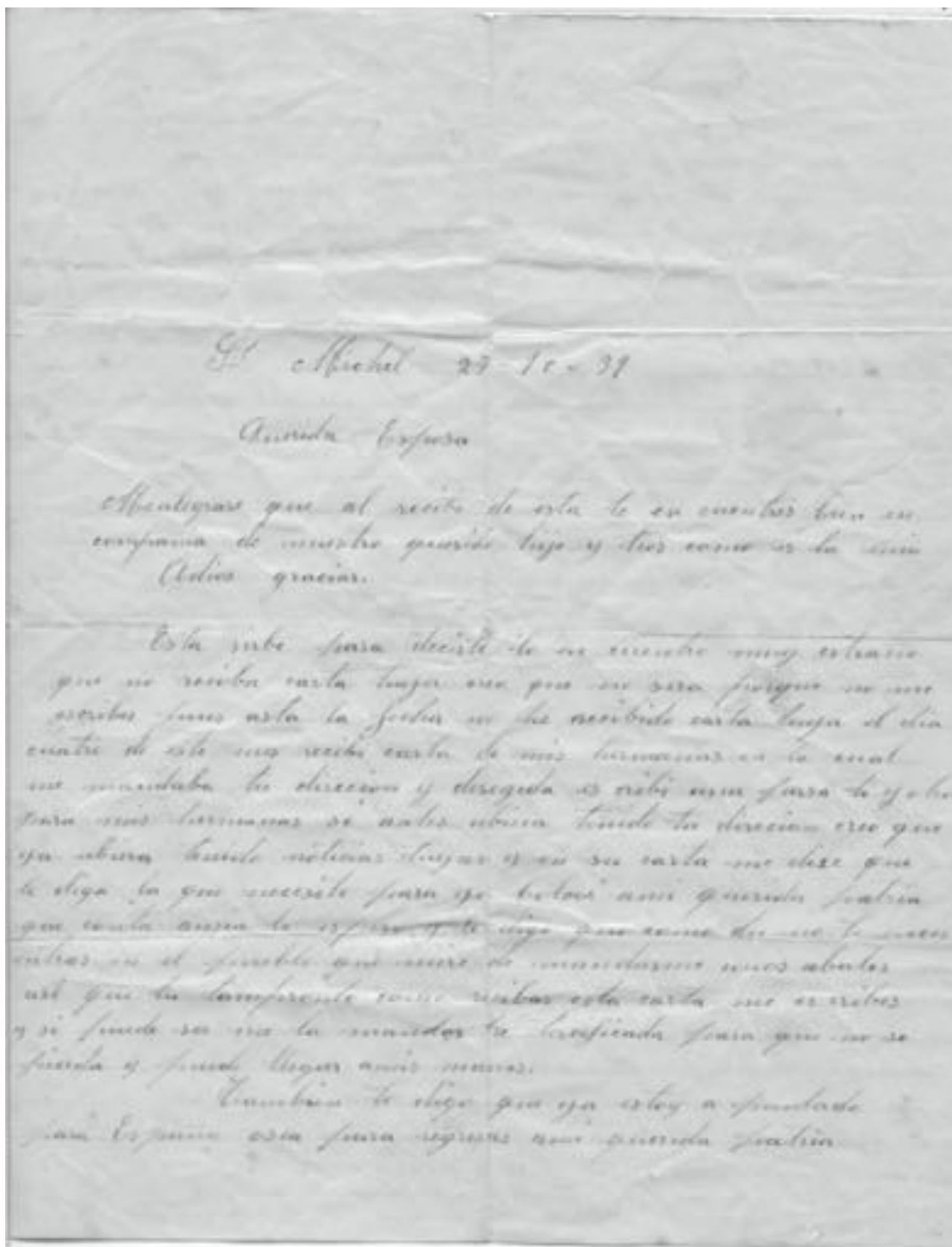
La Chambre 4-10-39

Querida esposa
Me alegro que al recibo de esta
te encuentres bien en compañía de
nuestro querido hijo y los como es la
misma.

Esta sirve para decirte que acabo
de recibir carta de mis hermanas en la
cual te tiene una gran alegría el saber
que estas bien y que estas con los
hijos en Mallorca pues yo ya sabia
que te encontrabas en esa parte como
que me sabia las señas no te podía
escribir pues yo escribia a mis hermanas
pidiendo tus señas y por lo que me dice
en su carta en todas que me a escrito
me mandaba las señas pues no he
recibido mas que esta en la cual estaba

desesperado, pero yo lo que desearia,
haber muchos amigos asi es que se estan
yendo a las manos los escritores de segunda y
se puede ver la terrible guerra que se da
mas difusos al que se procura.
Tambien te digo que escribo mas
frecuentemente para que me mandes las
abiertas para que puedas ir a la que perdida
habria escrito pero que que lo voy a
mandar en tu correo porque tener correo
te va a ser en fin a lo que se otras me lo
mas las cosas es mejor porque las
que pueden bajar ya que lo que que X
cuando lo tengan que de la manera que
este me las mandes para que pueda ir
todo lo que pueda que tengo muchas
cosas de poderlas. Los que me me
hacen bien por lo que me mandes me
escribas para los que se escriben me de
puedo mas hacer la letra.

Continuació carta 5

Carta 6

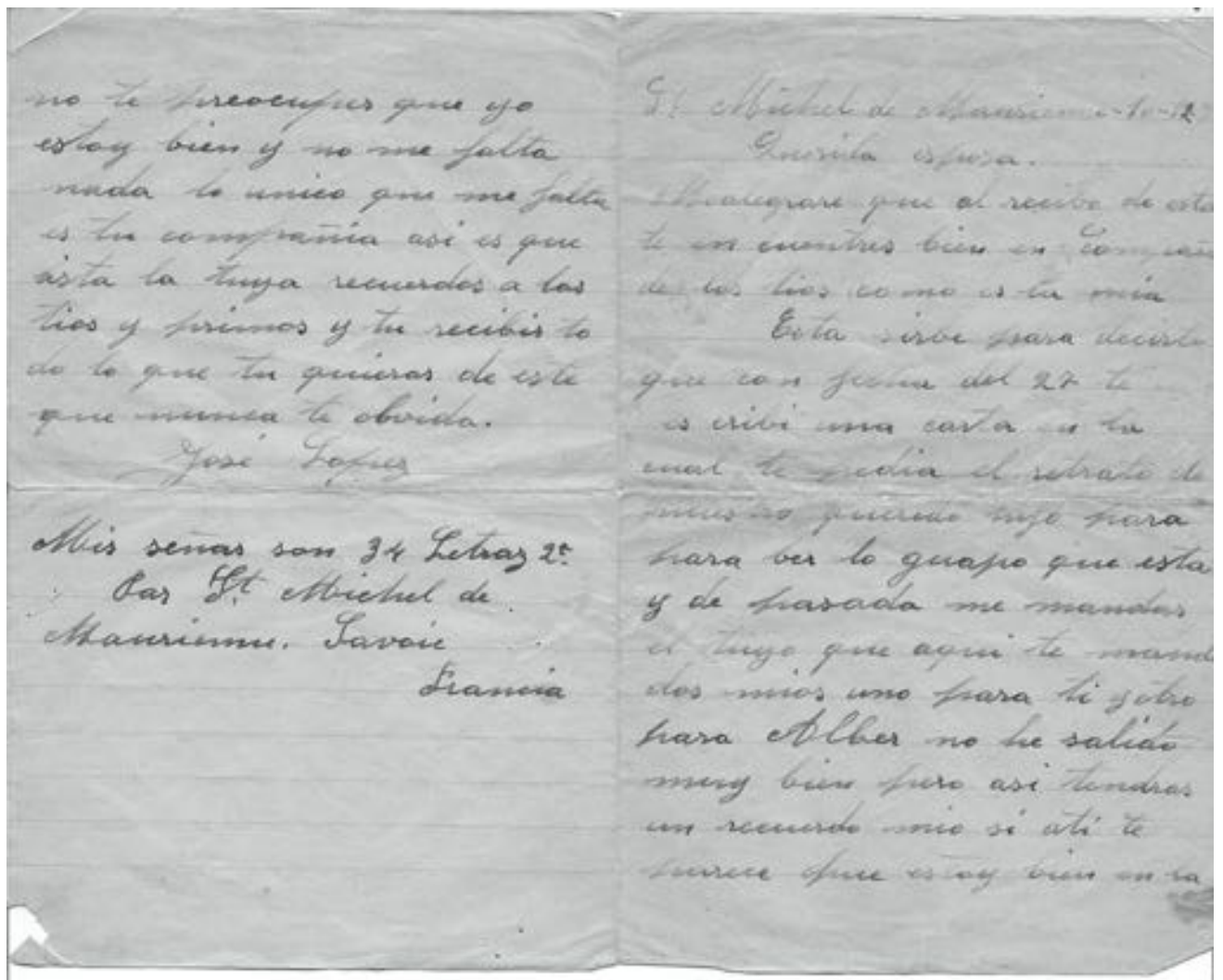
que con tanta ansia te escribo que cuando pinto para es-
cribir ya se escriben y he me voya fuera de escribir
por lo que de ganas de he la letra por que me pases por
que yo estoy bien pero mejor estaria en compañía tuya
y de nuestro querido hijo me lo pongo con tanta la
tuya muchos recuerdos para los tuyos y los recibe por el
amor de la esposa que me lo obsequia recuerdos para la
afiliada
cuando me escribes me mandas las dos afiliadas
Jose Lopez de Letona

cuando se lo pinto para que cuando se una fotografia de la propia en este
momento que estoy fuera que la estoy viendo ya me da de estos me
rebalare y le mandare al resto. e. d. d.

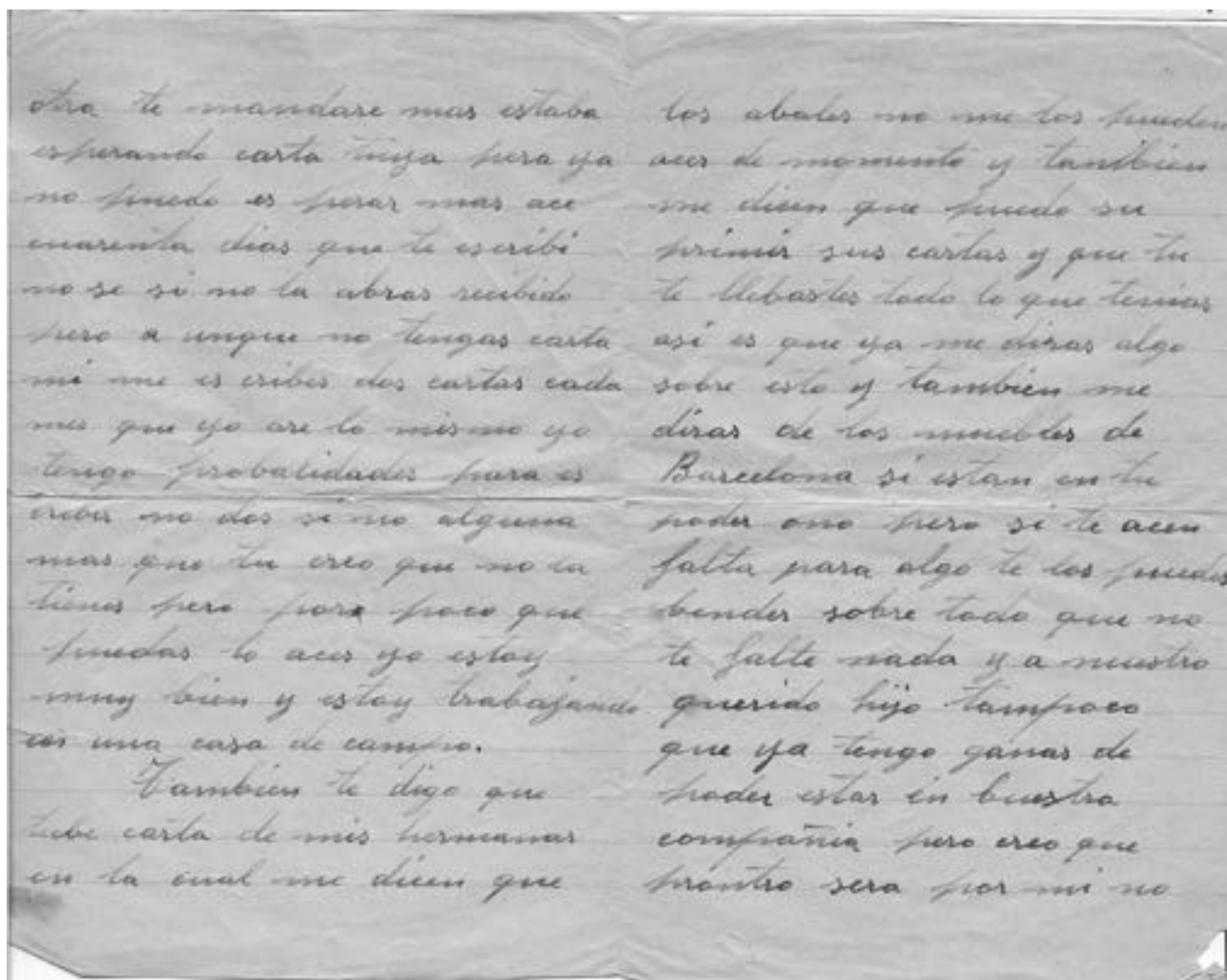
ello como sea 23 de Mayo 30

34 de Mayo 20. Por el Oficial de el Encargado
Josefina esta carta ya la tiene (Paseo)
escrita para mandarsela pero es por el correo. Siencia
antes de tirarla en la cual he echado de la fecha a llegado me
mucho la estimada carta me da por la alegría que la he visto y he
que he en cambio bien y por lo que me da todas las cartas de
las reuniones, sobre lo que me da de los años por lo que he escrito
antes terminando que seiran todo la que seiran para mandarsela
por que como que he estar tan lejos me mandaras bajar.
Tambien me da que estas sola con el vino en una casa de la que
y que tiene algunos animales por cuidar bien para el día que
yo vaya que eso que sera pronto porque eso que me he escrito
me tiene por que tener la me pases lo escriba si puedes en el resto
de las cartas para y tambien me mandaras las cartas de Valeriano y de
la fin de eso y una fotografia de el que me da que me da esta

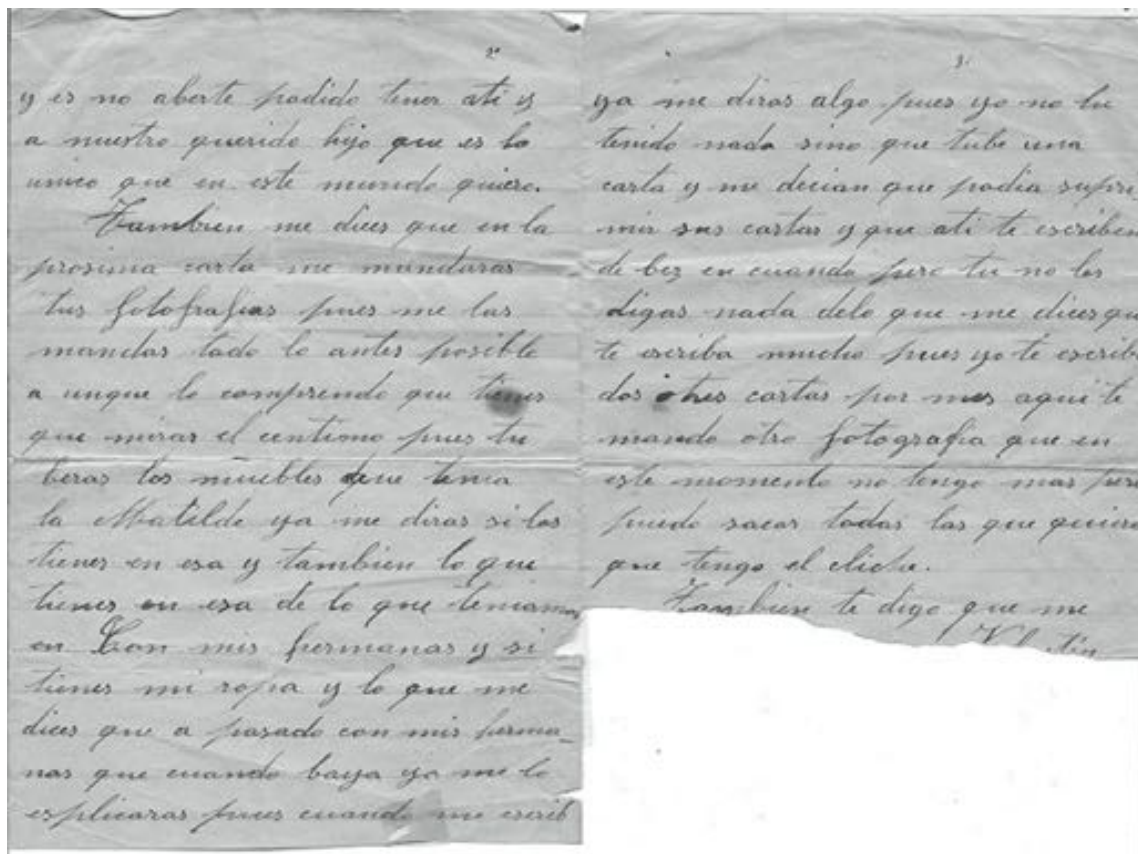
Continuació carta 6

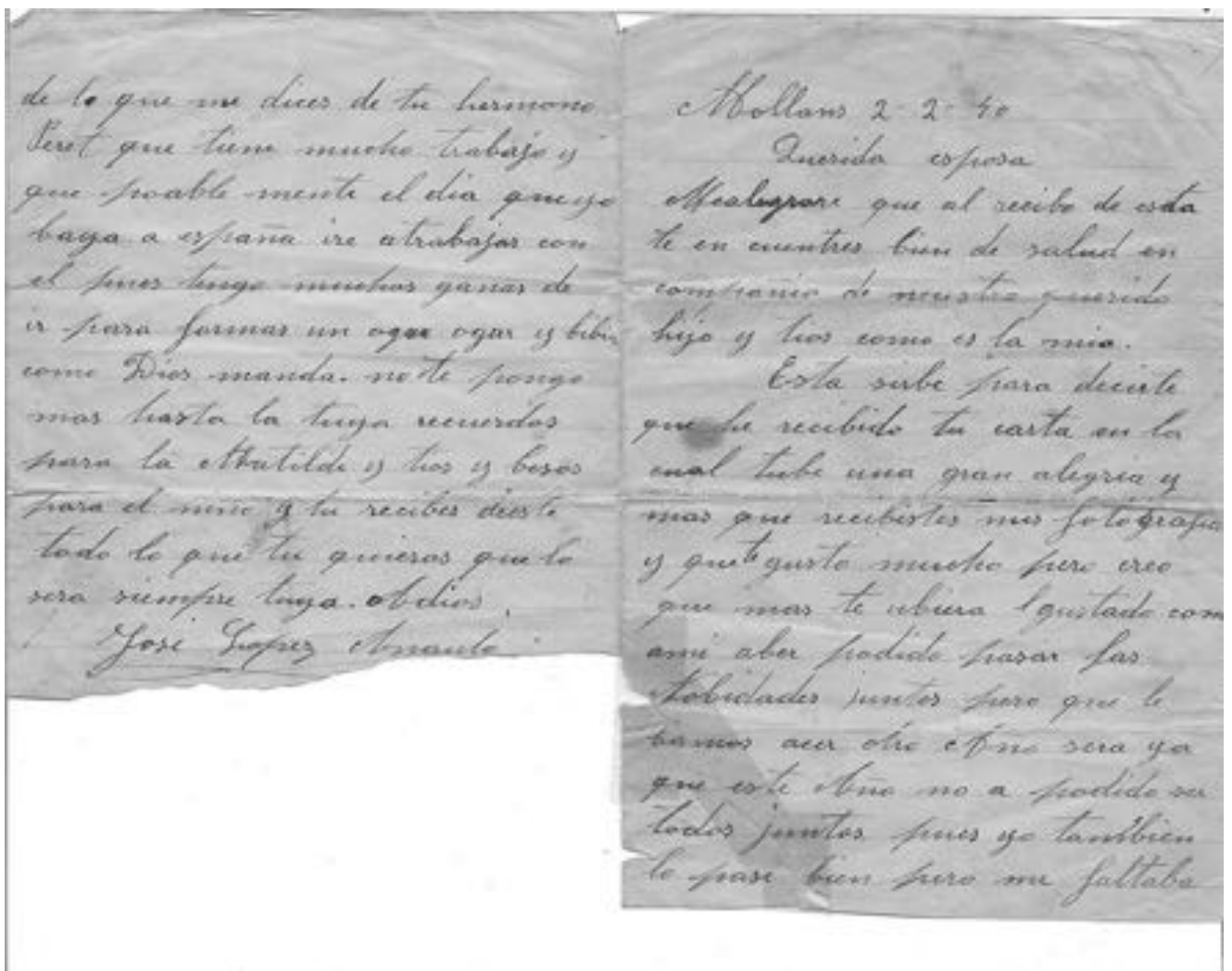
Carta 7

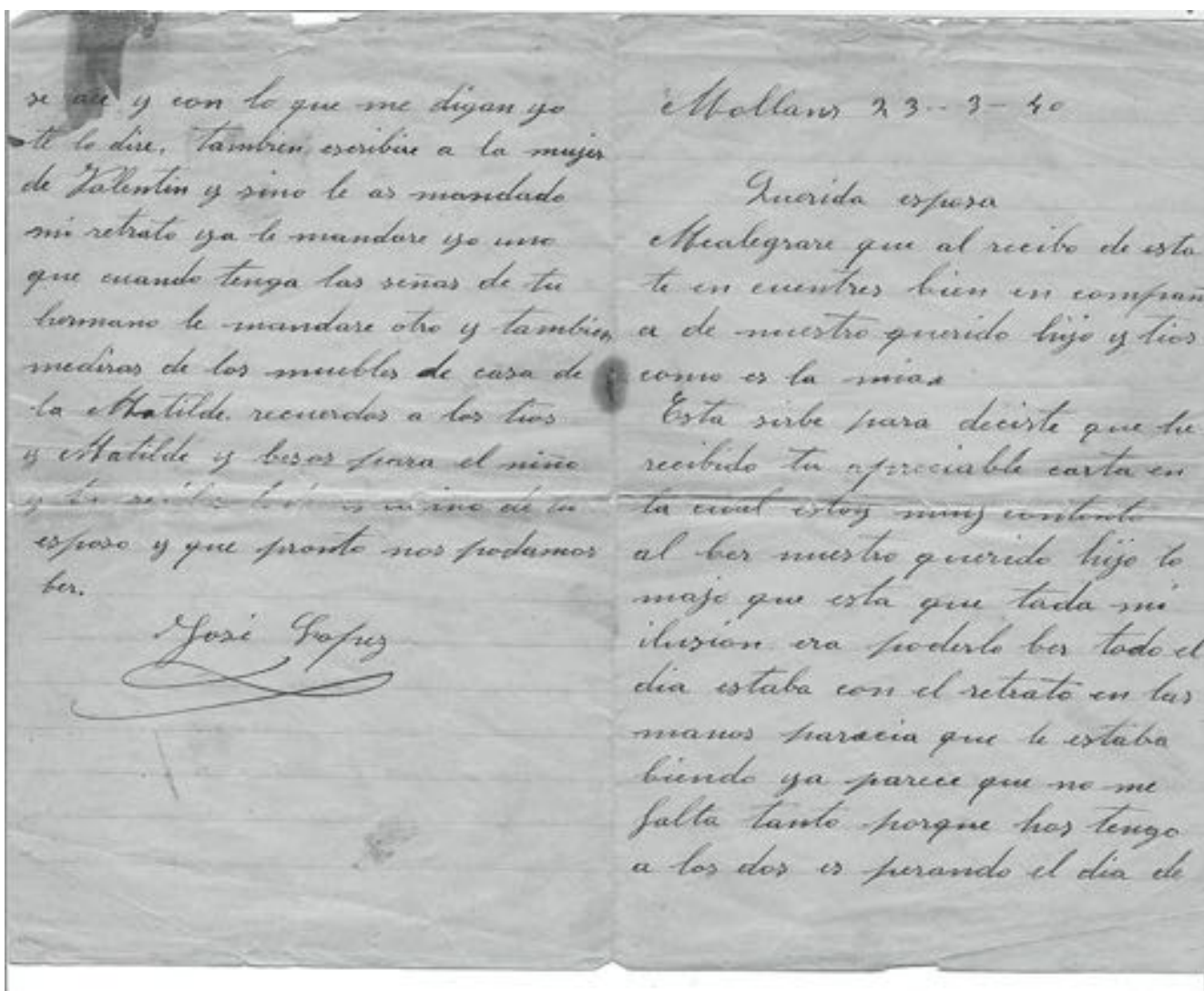
Continuació carta 7

Carta 8

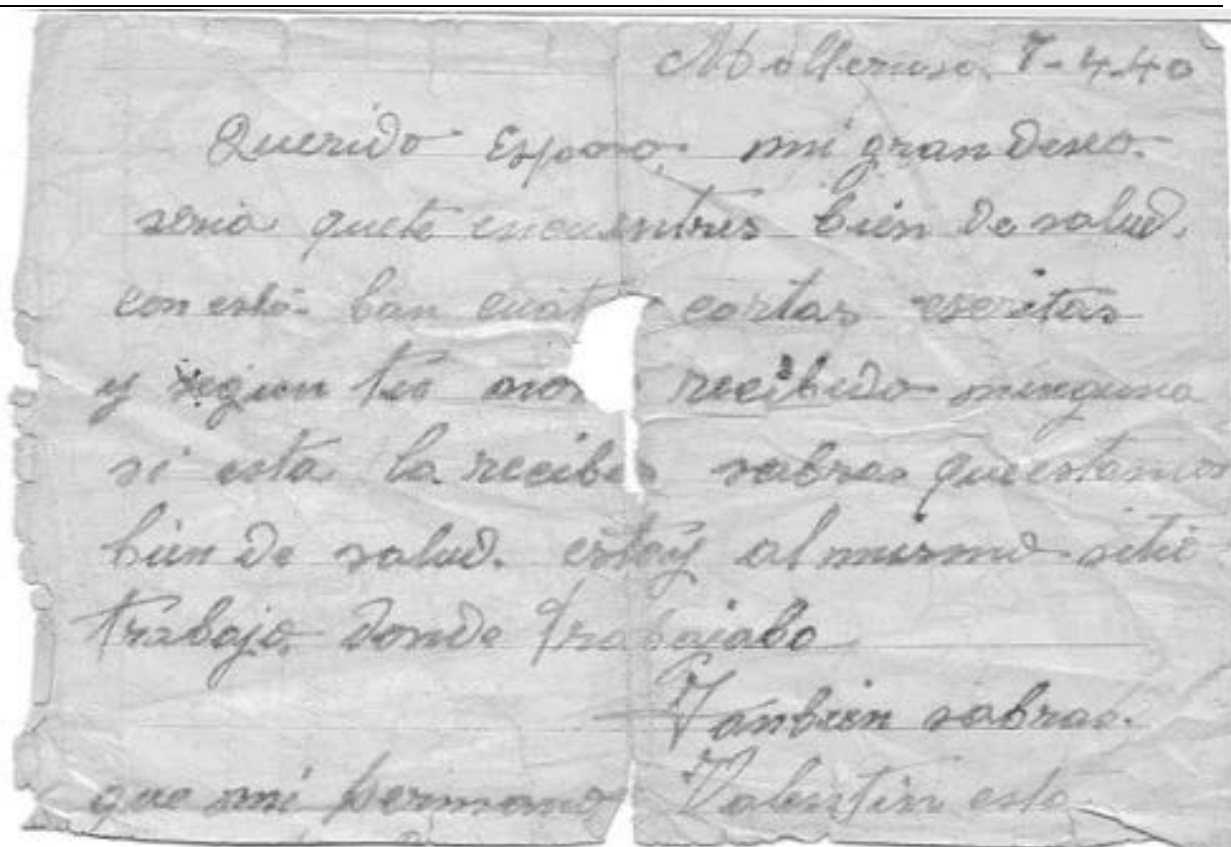
Continuació carta 8

Carta 9

podremos ver que yo creo que sera que ni signira te dieron el colchon
 pronto, asi es que animos y fueras pero que de todas maneras tu les escri-
 para con verbas nuestro hijo ras que te lo manden pues tu se lo
 por mi no pases pena que yo fides que te lo manden como bajo
 estoy bien me me falta nada a por ello si tienes medios de todas
 de lo que me dices de mi enferma maneras tu cuando me escribes me
 da pues me en cuenta bien si dices lo que me te dieron con esta
 de otra forma fuera tambien te misma fecha les escribe a ellas
 lo diria, Tambien te digo que y lo digo que agan el favor de
 la carta me puse un poco en tegarte lo que es mia porque
 pensatibo todo el dia estube ya que yo de momento no me
 pensando sobre lo que me dices puedo aver serbi de ello tengo
 de mis hermanas que se por quien tiene el mismo derecho
 taran muy mal ya lo creo que quezo y si tengo que hacer algo
 an colhe lo que an querido, y que trafal firman para que te lo
 techaron la ropa tuya y la mia entregen me lo dices pero ya les
 de basta y lo de mas lo tienen dice yo algo que no les gustara
 ellas y que tienes que dor mis muy pero suelen decir que como hacen
 mal

Continuació carta 9

Carta 10

Kriegsgefangenenpost
Postkarte

Segundo Internamento
delorroso
Ginebra Suiza

JOSEFINA FONTVIDA L

Stalag X B
12
geprüft

Gebührenfrei

Abender:
Vor- und Zuname:
JOSE LOPEZ

Gefangenennummer: 81496

Lager-Bezeichnung:
Stalag X B
Deutschland (Alliemagne)

Empfangsort: PASEO DE ROSALES 3

Strasse: MOLLE USA

Land: (LEIDA) SPANIEN
Ländchen (Provinz usw.)

Kriegsgefangenenlager

Datum 27-12-1940

Querida Esposa y de mas familia
mi deseo fuera que te encuentras
bien y el niño como es la mia.

Josefina mi mayor deseo fuera tener
noticias tuyas tanto tiempo sin saber
nada del de Valentin me se nada
muchos besos y abrazos Jose Lopez

Carta 12

El 29 Enero 1841.
 Querida esposa y thealysare que al
 recibo de esta te en cuenta bien y al me
 tambien como si ya via.
 Josefa saber que te hay escrito bien
 cartas en la cual no ha tenido ni he
 lugar enalguna fuera tener ni
 lugar y enmengu en las otras cartas
 ya en cuenta bien para con guenlar
 de mi parte y cuando hijo tambien
 digo que si esta carta llega a tus manos
 me escriba todo lo posible fuera
 una alegria de la mas grande que me
 daras des pues de siete meses de no
 saber nada de ti de Tatum me se
 nada tambien te hay escrito bien
 cartas y me ha tenido con tu tacion a ella
 a la que tearla la haya recordos
 para dar bien este atido y de mi
 bien y abrazo y muchos para es a
 la tu esposa que de sea bien
 Jose Lopez que te mande una carta
 para que me escribas

Continuació carta 12

Donc de la bon gracia a d'ellalt
 De la felicitat que la gent
 m'ha donat sempre que quereu
 poder venir sin ningun negor
 que el ya sea tot lo que yo el
 diga a encontar-me
 primer que estiguera sin ya de
 deixar el dit per a y tindrà
 mon aor de l'home a donar
 comen y a qualque cosa
 de si nos podiamos defensar
 primer la vida per nos se encara
 ha de tenir y si se encontra algun
 m'ha cansat gracia m'ha
 donat a dir per a que se l'home
 prout la guerra que d'ora y
 yo ya la veurem. Deuen don
 a tota y agra a mi poder
 y per a donar Matilde

Barcelona 29 de Mayo de 1944
 Digneu-vos primer saber que recbi
 la carta y estau muy contenta de
 tener noticies mechas mi bes
 avia que estaven a qui Barcelona
 tindrà notat a qui Molleu
 y sempre prout i bon curat
 ra de se tindrà una guerra
 avia mas feliç ara me tindrà
 el negor en la alianga perque
 yo no me encontre del tot sin
 Don quera que no ja avia m'ha
 que quela guerra que los pobres
 ya tindrà notat curat con
 no poder yo no al moment
 que donar ya la gracia de donar
 talud y a ganamen la vida
 o sea para tindrà.

Cada una no ser llogada y auidate
 tota la que queda la salut anta
 tota que tu y yo ya sabem que
 hemem perdut muchos y aue ya
 ua solitudeme los hemem perdut
 y los sacrificios perdut
 Non pueten que mueren afor que
 temen los oficios coraden
 que ya este negociador aueuen
 lios a mi poder que se auide
 tota la que queda que no agan
 atorgos de la salud que se lo
 mas emmora de la fura
 el poble aueue muy grande y la
 el colgis de obediencia tambien
 temen que in y seguen vender
 a Barcelona a gansa duros
 para la mala y para la
 para comen comen comen

1871
 Dada
 y los y mueren
 a mi abuelo

❖ Cartes a institucions

1) Carta a Hardheim⁶³

Primera carta enviada el 9/7/19

Sehr Geehrte Damen und Herren,

Ich bin Clàudia López de Letona Solé, ich bin Spanisch und dieses Jahr müsste ich ein Forschungsarbeit machen. Leider, war mein Urgroßvater im Harthaim gestorben und ich will das studieren . FÜR meine Projekt brauche ich viele information aus meiner Urgroßvater bekommen.

Am August will ich dort kommen so Konnten Sie mir sagen wenn ich komme was information aus mein Urgroßvater behaltet ist ? Haben sie irgend document behaltet?

Mein Urgroßvater heißt José López Angulo, Er war im Harthaim um 28/9/41 gestorben.

Er war in Alcedo um 1906 gewohren und Mann hat mir gesagt dass er war im Mauthausen und trägt die nummer 6.004.

Clàudia López de Letona Solé.

⁶³ Carta enviada a : office@schloss-hartheim.at

Segona carta enviada el 20/08/19

Sehr Geehrte Damen und Herren,

Ich bin Clàudia López de Letona Solé, ich bin Spanisch und dieses Jahr müsste ich ein Forschungsarbeit machen. Leider, war mein Urgroßvater im Harthaim gestorben und ich will das studieren . Für meine Projekt brauche ich viele information aus meiner Urgroßvater bekommen.

Am 25 August will ich dort kommen so Konnten Sie mir sagen wenn ich komme was information aus mein Urgroßvater behaltet ist ? Haben sie irgend document behaltet?

Mein Urgroßvater heißt José López Angulo, Er war im Harthaim um 28/9/41 gestorben.

Er war in Alcedo um 1906 gewohren und Mann hat mir gesagt dass Er war im Mauthausen und trägt die nummer 6.004.

Bitte es ist dringend, ich komme in fünf Tagen und ich brauche wenn Sie irgend document haben, konnten Sie es mir geben oder einige sache von Hardheim wo meine Urgroßvater gestorben hat.

Es wäre wichtig, wenn Sie mir ein Dokument geben könnten, damit es in meiner Forschungsarbeit einschließen.

Viel Dank für ihre hilfe,

Clàudia López de Letona Solé.

Resposta rebuda el 20/8/19

Dear MS. Lopez,

your great grandfather, José López Angulo is listed in our victims database. He was imprisoned in concentration camp Mauthausen on March 3, 1941. A month later, on April 8, 1941 he was transferred to camp Gusen. On August 15, 1941 José López Angulo was on a transport from Gusen to Hartheim. He was killed there the same day in the gas chamber. Death certificates have been falsified so he “officially” died in the camp Mauthausen on September, 28 1941. See Scan attached Scan (book_winkler). I have added another scan out of libro memorial.

In our archive we don't have more information about your great grandfather but at ITS in Bad Arlosen there are kept some documents. The documents about José López Angulo are online.

https://collections.arolsen-archives.org/en/search/people/1596623/?p=1&s=lopezangulo&s_lastName=asc

Best Regards,

Peter Eigelsberger

2) Carta a Sandbostel⁶⁴:

Primera carta enviada el 9/7/19

Sehr Geehrte Damen und Herren,

Ich bin Clàudia López de Letona Solé, ich bin Spanisch und dieses Jahr müsste ich ein Forschungsarbeit machen. Leider, war mein Urgroßvater im Harthaim gestorben und ich will das studieren . Für meine Projekt brauche ich viele information aus meiner Urgroßvater bekommen.

Konnten Sie mir sagen was information aus mein Urgroßvater behaltet ist ? Haben sie irgend document behaltet?

Mein Urgroßvater heißt José López Angulo, Er war im Sandbostel ungefähr von 27/12/40 bist 29/1/41 .

Er war in Alcedo um 1906 gewohren und Mann hat mir gesagt dass, Er hat mit dem Zug nach Mauthausen gefahren und trägt die nummer 6.004 dort.

Viel Dank für ihre hilfe,

Clàudia López de Letona Solé.

⁶⁴ Carta enviada a : info@stiftung-lager-sandbostel.de

Resposta rebuda el 23/7/19

Sehr geehrte Frau López de Letona Solé,

vielen Dank für Ihre Anfrage und Ihr Vertrauen. Und bitte entschuldigen Sie, dass ich Ihnen erst jetzt antworte.

Ich konnte in unseren Datenbanken leider keinen Eintrag zu Ihrem Urgroßvater José López Angulo finden. Ich möchte aber versuchen, Ihnen weiter zu helfen.

Da Ihr Urgrossvater bereits 1940 im Kriegsgefangenenlager Stalag X B Sandbostel war, ist es wahrscheinlich, dass Ihr Urgroßvater in Frankreich in deutsche Kriegsgefangenschaft geriet und auf dem Weg in das Stalag X B kam. Viele spanische Kriegsgefangene waren Mitglieder der Fremdarbeiter-Einheiten der französischen Armee (CET, Companias de Trabajadores Extranjeros CET). Sie hatten sich zu Kriegsbeginn freiwillig zum Kriegsdienst gemeldet. Der größte Teil der Spanier, die auf französischer Seite kämpften, gerieten im Frühjahr 1940 in deutsche Kriegsgefangenschaft. Leider können wir nicht nachvollziehen, ob und wann Ihr Urgroßvater in Kriegsgefangenschaft kam und mit welcher Kgf-Nummer er registriert wurde.

Vermutlich war Ihr Urgroßvater dann Teil der Selektionen durch die Staatspolizeistelle (Stapo) Wesermünde (und/oder auch Stapo Sandbostel). Die selektierten 254 spanischen republikanischen Kriegsgefangenen haben dann das Stalag X B verlassen und sind in das KZ Mauthausen in Österreich deportiert worden. Das kann sein, dass in dem Transport auch José López Angulo war und dann in Mauthausen mit der Häftlingsnummer 6004 registriert wurde. Was wir wissen ist, dass der Transport am 3. März 1941 das KZ Mauthausen erreichte, vielleicht hilft Ihnen diese Information weiter. Kurz nach der Ankunft wurden die spanischen Kriegsgefangenen in das KZ Gusen weiter deportiert (76% starben im KZ Gusen), einige in Hartheim umgebracht. Laut dem digitalen Totenbuch der Gedenkstätte Mauthausen ist ihr Urgroßvater nach Hartheim gebracht worden und wurde dort umgebracht: <https://www.gedenkstaetten.at/raum-der-namen/cms/index.php?id=4&p=123511> Sie können versuchen das nachzulesen, dort im Band III: Livre-Mémorial des déportés de France arrêtés par mesure de répression et dans certains cas par mesure de persécution 1940-1945, online konnte ich Ihren Urgroßvater finden: <http://www.bddm.org/liv/details.php?id=III.3.#LOPEZANGULO> , dann wäre aber seine Häftlingsnummer: 3495, nicht 6004.

Wir haben nur wenig Karteikarten von Deportierten vom Wirtschafts-Verwaltungs-Hauptamt, die Ihres Urgroßvaters leider nicht. Es tut mir leid, dass ich Ihnen da nicht weiterhelfen kann. Ich kann Sie nur weiterverweisen auf die Seiten und Suchservices weiterer Orte:

Die sind die Seiten der Gedenktätten in Österreich:

<http://www.schloss-hartheim.at/>

<https://www.mauthausen-memorial.org/es>

Im Internet gibt es zudem weitere Seite, auf denen Sie fündig werden können.

<http://pares.mcu.es/Deportados/servlets/ServletController>, hier genauer:

<http://pares.mcu.es/victimasGCFPortal/detalle.form?idpersona=494659>, dort gibt es einen (sehr unvollständigen) Eintrag zu Ihren Urgroßvater.

Die Publikation „El Sol se extinguió en Mauthausen. Vinarocenses en el infierno nazi.“ enthält Zeugenberichte von Deportierten aus einer spanischen Stadt und deren Geschichten während des Nationalsozialismus.

Zudem finden Sie einen wichtigen Bestand an Unterlagen in den Arolsen Archives (davor: International Trading Service): <https://arolsen-archives.org/>

Dort können Sie eine konkrete Nachfrage zu Ihrem Urgroßvater starten oder sich die Bestände selbst ansehen: (KL Mauthausen OCC 15/29 III/A2 Ordner 89) und KL-Mauthausen OCC 15/205 Ordner 284

Ich hoffe, Sie kommen mit Ihren Recherchen weiter,

mucha suerte für die Forschungsarbeit und mit freundlichen Grüßen,

Ines Dirolf

3) Carta a Amical Mauthausen⁶⁵**Primera carta enviada el 9/7/19**

Bon dia,

Em dic Clàudia López de Letona Solé, m'adreço a vostès ja que estic fent el treball de recerca sobre la història del meu besavi, el qual tenim constància que va passar per Mauthausen. Per dur a terme el meu treball de recerca em seria útil d'assistir amb alguna de les xarrades que he vist que s'organitzen des d'Amical Mauthausen.

En el meu cas, el meu avi era molt petit quan el seu pare va marxar i es va endinaçar en la tragèdia que li va suposar tot el pas pels diferents camps i finalment la mort, aquest fet fa que el que avi no recordi experiències o fets que varen passar en els diferents camps, els quals em serien molt útils per al meu treball. M'agradaria saber si seria possible a través de vostès aconseguir el contacte d'algún supervivent, no necessàriament hauria de ser de Mauthausen sinó que em seria útil de qualsevol camp nazi.

A l'agost tenim previst amb la família de visitar els diversos camps on el meu besavi va estar entre ells Mauthausen, si fos possible que em reunissin la informació que disposen del meu besavi em seria de gran utilitat.

El meu besavi era el José López Angulo, sabem que va morir el 28/9/41 i que va passar per Mauthausen el 3/3/41. Duia el numero 6.004 de presoner.

Moltes gràcies,

Clàudia López de Letona Solé

⁶⁵ Carta enviada a : <http://amical-mauthausen.org/ca/contactar/>

Resposta rebuda el 9/7/19 :

Benvolguda,

No és possible parlar amb cap supervivent. Sí, però, que pots parlar amb el fill d'un deportat. També et podria atendre un historiador. A més, podríem donar-te informació sobre el teu besavi.

En cas que hi estiguis interessada, hauries de venir un dimecres a la tarda amb cita prèvia.

Cordialment,

Laura Fontcuberta

Segona carta enviada el 20/12/19 :

Bona tarda,

Sóc la Clàudia, l'estudiant de segon de Batxillerat que va contactar amb vostès per demanar poder fer alguna entrevista a fills de supervivents.

Si, em seria molt interessant tota la informació que teniu del meu besavi.

Hem vas comentar que en tot cas hauria de ser un dimecres, he vist que un dels dimecres de vacances és Nadal i l'altre el dia 1.

Seria possible venir un altre dia que no fos dimecres per poder així aprofitar les vacances de Nadal?

En tot cas seria possible fer l'entrevista a mes d'un fill de supervivent de camps?

Moltes gràcies,

Clàudia López de Letona Solé.

Segona resposta rebuda el 8/12/19 :

Benvolguda,

Hem fet vacances durant aquest període, per això no t'hem respost abans.

Quant als dies de l'entrevista, ha de ser un dimecres. Sí que seria possible de fer més d'una entrevista.

Cordialment,

Laura Fontcuberta

4) Carta⁶⁶ a Bad Arolsen⁶⁷**Primera carta enviada el 9/7/19**

Sehr Geehrte Damen und Herren,

Ich bin Clàudia López de Letona Solé, ich bin Spanisch und dieses Jahr müsste ich ein Forschungsarbeit machen. Leider, war mein Urgroßvater im Harthaim gestorben und ich will das studieren . Für meine Projekt brauche ich viele information aus meiner Urgroßvater bekommen.

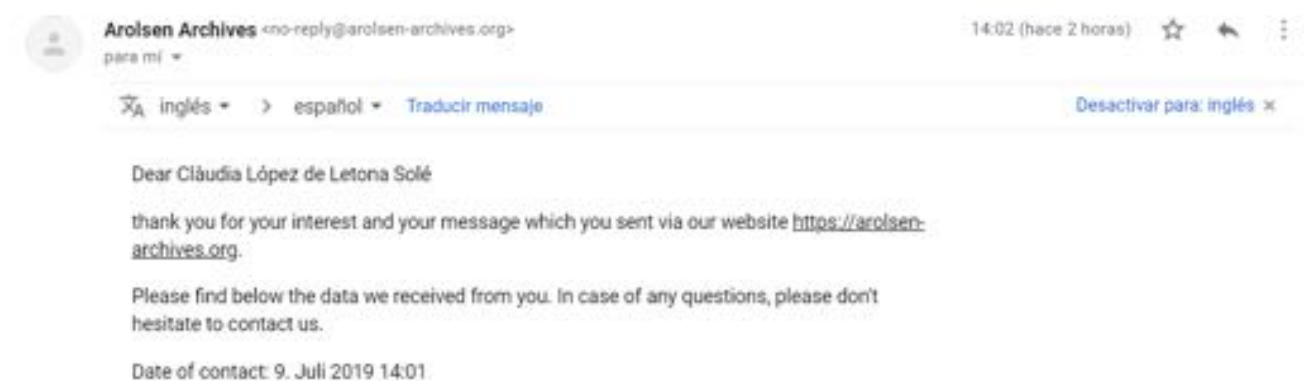
Konnten Sie mir sagen was information aus mein Urgroßvater behaltet ist ? Haben sie irgend document behaltet?

Mein Urgroßvater heißt José López Angulo, Er war im Harthaim um 28/9/41 gestorben.

Er war in Alcedo um 1906 gewohren und Mann hat mir gesagt dass er war im Mauthausen und trägt die nummer 6.004.

Viel Dank für ihre hilfe,

Clàudia López de Letona Solé.

Informació rebuda el 9/7/19 :

⁶⁶ Carta enviada a : <https://arolsen-archives.org/en/contact/> .

⁶⁷ Bad Arolsen és l'arxiu més gran del món sobre les víctimes i supervivents del règim nazi.

❖ Guió de l'entrevista a parents de supervivents :

Qui era el teu pare? (nom, ocupació, família...)

Quan se'n va assabentar que vostè era fill d'una víctima a mans dels nazis?

Què va suposar per a la seva família tirar endavant sense saber res del pare?

Què pensa vostè quan sent parlar de les barbàries del nazisme?

Li va costar al principi parlar del tema? Li costa encara ara?

Quants anys tenia el seu pare quan va haver d'abandonar la família?

En quin any va entrar al primer camp nazi i en quins camps va estar?

Recorda experiències o vivències que el seu pare va explicar?

Què diria vostè a un cap de les SS o dirigent nazi si tingués l'oportunitat de parlar-hi?

S'ha plantejat mai de visitar algun camp nazi?

Pensa que tot això pot tornar a passar mai?

Ha rebut mai una carta o una trucada de perdó per part d'alguna autoritat responsable ?

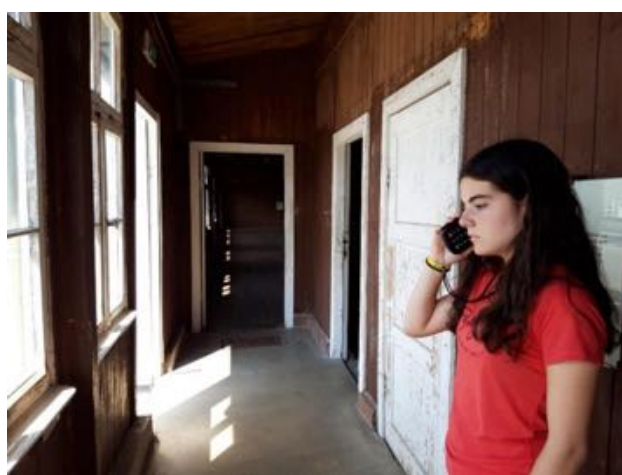
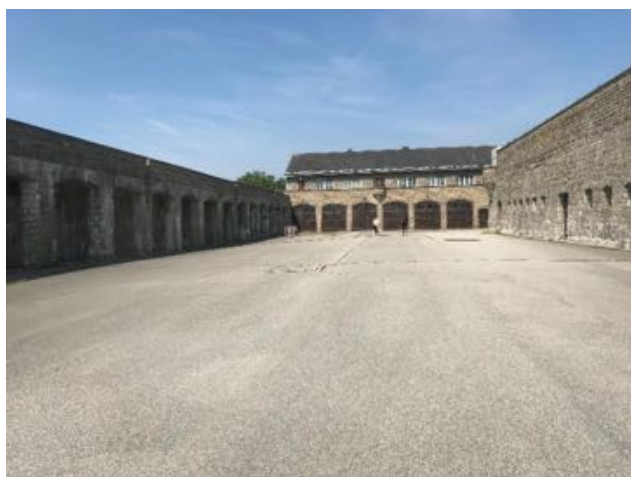
❖ Recerca de parents de supervivents de camps nazis

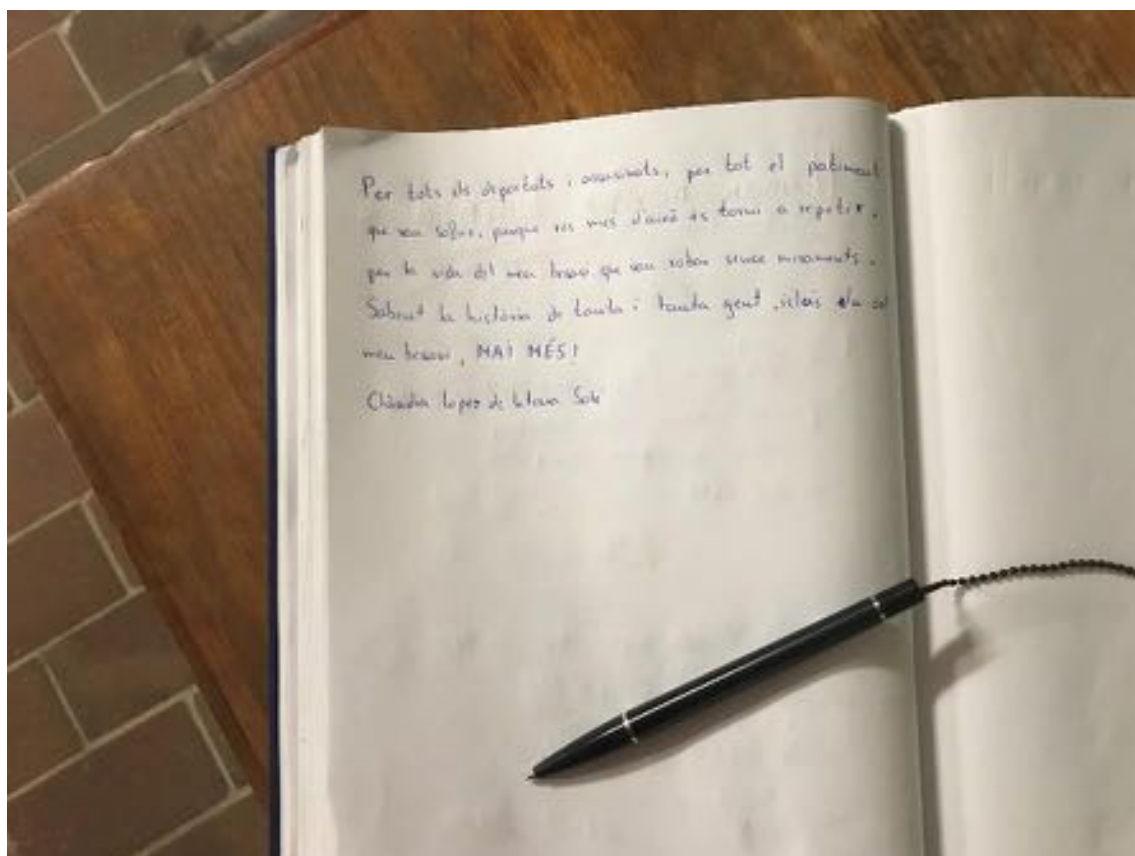
Per fer les entrevistes, he iniciat primer una recerca de parents de supervivents de camps nazis. Per fer això, he fet servir una pàgina web⁶⁸ en la qual es pot veure el llistat de presoners morts ens els diferents camps nazis, el seu nom i lloc d'assassianat. Mitjançant aquesta pàgina web només obtenia informació però amb això sol no podria contactar amb familiars. Bé, vaig decidir agafar el llibret de les pàgines blanques i buscar cognom per cognom, lloc per lloc. Vaig fer moltes trucades telefòniques, moltes sense èxit de trobar la persona esperada però en algunes vaig tenir la gran alegria de trobar familiars de víctimes dels camps nazis. Tot i trobar diversos parents de diferents víctimes, al parlar amb ells em vaig adonar que els nazis havien aconseguit el seu propòsit; existeix una gran incertesa del viatge a la mort de cada presoner impressionant. Ningú diu saber res. La gent només sabia que el seu pare, tiet o cunyat havia marxat i caigut en mans dels alemanys, que havia mort en un camp de concentració nazi però aquí s'acabava el seu coneixement sobre el tema. Cap dels parents de supervivents del Pla d'Urgell, de l'Urgell ni de les Garriges tenen informació. Aquest fet impossibilita la meua voluntat d'entrevistar parents de supervivents d'aprop meu, és per això que vaig demanar ajuda a Amical Mauthausen, essent aquesta la única manera d'establir el contacte fora de la meua família.

⁶⁸ Pàgina web. Reescan.mjjusticia.gob.es

❖ Imatges dels camps

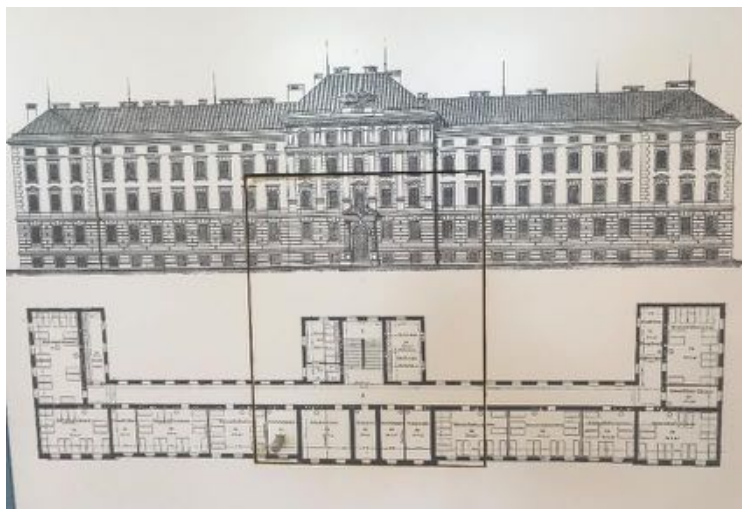
Mauthausen

Hardheim

Gussen

❖ Bibliografia**Documentals i entrevistes:**

- <https://www.ccma.cat/tv3/alcanta/els-matins/isaac-borjovich-un-supervivent-de-tres-guetos-i-sis-camps-de-concentracio-nazis/video/5099837/>
- https://www.youtube.com/watch?v=_AxRBaxYnJQ
- <http://www.rtve.es/alcanta/videos/altres-programes-darxiu/arxiu-tve-catalunya-trobada-dones-supervivents-del-camp-concentracio-ravensbruck/4509608/>

Articles :

- https://cat.elpais.com/cat/2016/01/25/internacional/1453742110_626951.html
- <http://www.horanova.cat/vuitanta-anys-de-la-retirada/>
- http://www.cervantesvirtual.com/obra-visor/exiliados-y-emigrados-19391999--0/html/ffdf03e4-82b1-11df-acc7-002185ce6064_7.html
- <http://www.horanova.cat/vuitanta-anys-de-la-retirada/>
- <https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/714340-tancats-entre-filferros-a-la-platja.html>
- <http://www.exiliadosrepublicanos.info/es/historia-exilio>
- https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-contemporania/guerra-civil-i-franquisme/la-fi-de-la-guerra-civil-i-l-exili-republica_10962_102.html
- https://elpais.com/elpais/2015/05/05/album/1430815929_701420.html#foto_gal_1
- https://www.eldiario.es/cv/Mauthausen-espanoles-memoria_0_702729996.html
- <http://deportados.es/hechos-gusen>
- <https://www.scrapbookpages.com/Mauthausen/KZMauthausen/Subcamps/Gusen01.html>
- <https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?hl=ca&hl=ca&mid=1tMwYdaUqrkQb573vq-i-1YNWNnMIPLWC&ll=47.561439194367715%2C5.727150625000036&z=5>
- https://military.wikia.org/wiki/Mauthausen-Gusen_concentration_camp
- <http://www.nacion.com/el-mundo/nuremberg-el-castigo-de-la-cupula-nazi/V4HMJKPAFZGENCWR4WTVZ5GKUA/story/>

Xerrades a assistir:

- <http://amical-mauthausen.org/ca/serveis/xerrades-i-conferencies/testimonis-i-analisis/>

Per contactar amb:

- <http://amical-mauthausen.org/ca/contactar/>